

ምዕራፍ 90 - ልጅነት

ሰዎች ሁሉ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው ብለው የሚያስተምሩ አሉ፤ ሆኖም ይህ አስተሳሰብ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የራቀ ነው። እውነት ነው፤ ሰዎች ሁሉ በእግዚአብሔር ስለተፈጠሩ አዳም «የእግዚአብሔር ልጅ» ተብሏል፤ ሉቃ. 3+38። አዳም በገጢአት በመውደቁ እርሱና ዘሩ በእግዚአብሔር ልጆች መካከል እንዳሉ አይቈጠሩም። በእነርሱ ስፍራ በእግዚአብሔር የሚድኑት የእርሱ ልጆች ሆነዋል። በዚህ መሠረት እግዚአብሔር ፈርዖንን፣ «አስራኤል የበኩር ልጅ ነው፤ ይገዛልኝ ዘንድ ልጄን ልቀቅ አልሁሁ...» አለው፤ ዘጸ. 4+22። አዲስ ኪዳንም ስለ ዓለም ሰፋ ያለ አመለካከት አለው፤ ቢሆንም፣ ሰዎች ሁሉ ሳይሆኑ፣ ገጢአተኞች መሆናቸውን ዐውቀው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእነርሱ ስፍራ ሞቶ እንዳዳናቸውና ከሙታን ተለይቶ በመነሣቱም ሕያው ጌታቸው እንደሆነ የሚያምኑት ብቻ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው።

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለዚህ ልጅነት በተለይ በአምስት ቦታዎች ላይ ጽፏል፡- «አባ አባት ብለን የምንጮኸበትን የልጅነትን መንፈስ ተቀብላችሁ እንጂ እንደገና ለፍርሀት የባርነትን መንፈስ አልተቀበላችሁምና»፤ ሮም 8+15። «...ነገር ግን የመንፈስ በኩራት ያለን ራሳችን ደግሞ የሰውነታችን ቤዛ የሆነውን ልጅነት እየተጠባበቅን ራሳችን በውስጣችን እንቃትታለን»፤ ሮም 8+23። «እነርሱ እስራኤላውያን ናቸውና፣ ልጅነትና ክብር... ለእነርሱ ናቸውና»፤ ሮም 9+4። «እግዚአብሔር... ልጁን ላከ፤ እንደ ልጆች እንሆን ዘንድ...»፤ ገላ. 4+45። «በበጎ ፈቃዱ እንደወደደ፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ለእርሱ ልጆች ልንሆን አስቀድሞ ወሰነን»፤ ኤፌ. 1+5።

በእነዚህ ጥቅሶች ሐዋርያው ይህን ልጅነት በአንድ ቃል ያብራራል፤ ቃሉ የግሪክ ቃል ቢሆንም፣ በሮም ሕግ መሠረት አንድ የታወቀ ሥርዐት መኖሩን ሊያሳስቡን ይችላል (1)። ሥርዐቱም እንደሚከተለው ነው፤ አንድ ሀብታም ሮማዊ ባላባት ልጅ ካልወለደና ወራሽ ከሌለው፣ ስሙ እንዳይጠፋ ከራሱ ባሪያዎችም ሆነ ከሌሎች ባሪያዎች አንድ የባሪያ ልጅ ለመግዛት ይወስናል። ወደ ባሪያው ልጅ አባት ሄዶ የባሪያውን ልጅ ለመግዛት፣ እንደዚሁም በልጁ ላይ ዕዳ ካለ ዕዳውን ሁሉ ለመክፈል ከልጁ አባት ጋር ይስማማል። ከተስማሙ በኋላ የልጅነት ሥርዐቱ በሕግ ይፈጸማል። ሀብታሙ ባላባት፣ ባሪያው ልጅና አባቱ በአካባቢው ሮማዊ ዳኛ ፊት ይቆማሉ። ሦስት ጊዜ የልጁ ሥጋዊ አባት ልጁን ወደ አዲሱ አባት ሲያስተላልፍ ዳኛው ይመለከታል። ከሦስተኛው የማስተላለፊያ ቃል በኋላ ዳኛው አዲሱን አባት፣ «ይህ ልጅ በልጅነት ሥርዐት ልጅህ ሆኗል» ብሎ ያውጃልና አዲሱ አባት ገንዘቡን ሁሉ ለሥጋዊው አባት ይሰጣል። ይህ ሥርዐት ከተፈጸመበት ቀን ጀምሮ ልጁ በአዲሱ አባት ስም ይታወቃል፤ በሕጉ መሠረት ልጁና ወራሹ ነውና። አዲሱ አባት ልጁን ያሳድገዋል፤ ያሠለጥነዋልም። ሲሞትም ርስቱን ሁሉ ይወርሰዋል። ከዚህ በኋላ ልጁ የሮም መንግሥት ነጻ ኗሪ ነው፤ ምንም ዕዳ የለበትም፤ አዲስ ስም፣ አዲስ ቤተሰብና አዲስ ሕይወት አለው። በሮም ሕግ መሠረት በሚገኘው ልጅነትና በክርስቶስ ባለን ልጅነት መካከል ብዙ ተመሳሳይነት አለና ሐዋርያው የአማኝን በረከት «ልጅነት» ብሎ መግለጡ የሚያስገርም አይደለም፤ የክርስቲያን ታሪክ ከባርነት ተነሥቶ በልጅነት ሊደመደም የሚችል ታሪክ ነውና። በክርስቶስ ከማመናችን በፊት ወላጆች እንደሌላቸውና እንደ ባሪያዎች እንኖር ነበር፤ ብዙ የገጢአት ዕዳ ነበረብን እግዚአብሔርንም እንደ አባታችን አላወቅነውም፤ የሰይጣን ልጆች ነበርንና። ጊዜው ሲደርስ ግን የእግዚአብሔር

ልጅ ሰው ሆኖ ኀጢአታችንን ተሸከመልንና በእርሱ ባመንን ጊዜ በልጅነት ከሰይጣን ሥልጣን ወጥተን የእግዚአብሔር ልጆች ሆንን።

በፊተኛው ምዕራፍ አማኙ በክርስቶስ በመጽደቁ ኀጢአት እንደተደመሰሰላት፤ ጽድቅና ቅድስናም እንደተቈጠረላት አትተናል። ጽድቅና ቅድስና በእግዚአብሔርና በሕጉ ፊት አማኙ የሚገኝበትን ሁኔታ ያመለክታሉ። ልጅነት ግን በጽድቅና በቅድስና መሠረት በአማኙ አዲስ አኗኗር ላይ ያተኩራል፤ በተለይ አማኙ የእግዚአብሔር ውድ ልጅ እንደሆነና እግዚአብሔርም አባት መሆኑን ይገልጣል። ስለዚህ ልጅነት ከሁሉ በላይ ከፍ ያለ የአማኝ በረከት፤ ክብርና መብት ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን በመረዳት በሮም 3+21-8+11 እና በገላትያ 2+11-3+22 ላይ ስለ ጽድቅ መንገድ ከጻፈ በኋላ የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን በሮም 8+12-39 እና በገላትያ 3+23-4+7 ላይ ያብራራል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጥቅሶች ምእመናን የእግዚአብሔር ልጆች መሆናቸውን ይናገራሉና ስለ ልጅነት የሚሰጡትን ትምህርት፡- የልጅነት ምንጭ፣ የልጅነት ሁኔታ፣ የልጅነት በረከትና የልጅነት ኀላፊነት በሚሉት አርእስት ለማጠቃለል እንሞክራለን።

ሀ) የልጅነት ምንጭ

«በበጎ ፈቃዱ እንደወደደ በኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ለእርሱ ልጆች ልንሆን አስቀድሞ ወሰነን» (ኤፌ. 1+5) ብሎ በመጻፉ ሐዋርያው የድንነታችንን ምንጭና ዋና ውጤት ይገልጣል። ምንጩ የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ውሳኔ ሲሆን ዋናው ውጤት ልጅነት ነው። በዚህ መልእክት ጳውሎስ ከመጀመሪያ ጀምሮ እግዚአብሔር «አኛ»ን በሰማያዊው ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ የባረከን (1+3)፣ ዓለም ሳይፈጠር በክርስቶስ የመረጠን (1+4) እና በክርስቶስ ሥራ የወሰነን (1+5) መሆኑን በመግለጥ ከምእመናን ሁሉ ጋር የእግዚአብሔር ልጆች በመሆናችን ላይ ያተኩራል። ሰው ልጅነትን የሚቀበለው በክርስቶስ ሲያምን ነው። ልጅነት ከእግዚአብሔር ጸጋ ይሰጣል (ኤፌ. 1+6፤ 2+6-8)፤ እምነታችን ራሱም እንኳ የእግዚአብሔር ስጦታ ነው፤ 2+8-9። በዚህ መልእክት ብዙ ጊዜ እግዚአብሔር «አባት» መሆኑን ሐዋርያው ያስገነዝባል፤ 1+2-3፤ 17፤ 2+18፤ 3+14-15፤ 4+6፤ 5+20፤ 6+23። እንደዚሁም ሐዋርያው የተወደዱ ልጆች የአባታቸውን የእግዚአብሔርን አርአያ እንዲከተሉ በማዘዝም የልጅነትን ምንነት በአጽንዖት ይገልጣል (2)።

ልጅነታችን እውን ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር፣ አንደኛ፣ የኀጢአት ይቅርታ እንድናገኝና ለመጻን ከሚያስፈልገው ዝግጅት ሁኔታ ነጻ እንድንወጣ ልጁን ለመላክ (ገላ. 4+1-2፤ 4-5)፣ ሁለተኛ፣ ልጆቹ መሆናችንን እንድናውቅና አባ አባት ብለን እንድንጮኽ የልጁ መንፈስ የሆነውን መንፈስ ቅዱስን በልባችን ለማኖር (ገላ. 4+6፤ ሮም 8+16) እና ሦስተኛ፣ በመከራ ውስጥ ብናልፍ እንኳ ሳንፈራ ችግሩን ሁሉ ተቋቁመን በክርስቶስ ዳግም ምጽአት የልጅነታችን ፍጻሜ የሆነውን ዘላለማዊ ርስታችንን እንደምንቀበል መንፈስ ቅዱስ እንዲመሰክርልን ለማድረግ ዐቀደ፤ ሮም 8+15፤ 23፤ ገላ. 4+7።

ለ) የልጅነት ሁኔታ

በብሉይ ኪዳን ዘመን እነ አብርሃም የተሟላ ልጅነት አልነበራቸውም። የእስራኤል ሕዝብ ከግብጽ ከወጣ በኋላ በልዩ ልዩ ስፍራ እንደ እግዚአብሔር ልጅ ተቈጠረ፤ ዘጸ. 4+22፤ ኢሳ. 1+2፤ ሆሴዕ 11+1። ጳውሎስም ስለ እስራኤል ብሔራዊ ልጅነት ይናገራል፤ ሮም 9+4። የተሟላ ልጅነት የተገኘው

ግን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለጎጢአት መሥዋዕታዊ ሥራ ከፈጸመ በኋላና መንፈስ ቅዱስን በምእመናን ላይ ካፈሰሰ በኋላ ነው።

በዚህ ምዕራፍ መግቢያ ላይ ልጅነት የአባት ሕጋዊ ሥርዐት እንጂ የሰውን ጠባይ የሚለውጥ አለመሆኑን ጠቁመናል። እንደዚሁም ሐዋርያው ዮሐንስ እግዚአብሔር ለምእመናን፥ «የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው» (ጎይልን ሰጣቸው አይልም) በማለቱ ልጅነት ሕጋዊ ሁኔታን የሚያመለክት መሆኑን ያሳያል፤ ዮሐ. 1፥12። እውነት ነው፤ ምእመናን «ከእግዚአብሔር» ይወለዳሉ (ዮሐ. 1፥13)፤ ይሁን እንጂ ይህን ሥራ የተመለከተው፥ ሰዎችን ወደ እምነት የሚያደርስ የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ አድርገን ነው፤ ዮሐ. 3፥3-8፡14-16። ልጅነት እንግዲህ ከዳግመኛ መወለድ የተለየ የእግዚአብሔር ሥራ ነው። ዳግመኛ መወለድ ከእምነት በፊት የሚፈጸም ሲሆን፥ ልጅነት እውን የሚሆነው ከእምነት በኋላ ነው። ዳግመኛ መወለድም የሰውን ጠባይ የሚለውጥ የእግዚአብሔር የመጀመሪያ ሥራ ሲሆን፥ ልጅነት የሰውን አቋም ይለውጣል። በተጨማሪ ልጅነት ከጠባይ መቀደስም የተለየ ነው።

አንዳንድ ሰዎች ልጅነትን እንደ ጽድቅ ወይም ከጽድቅ ክፍሎች እንደ አንዱ ይቁጥሩታልና፥ በሚጽፏቸው መጻሕፍት ስለ ጽድቅ በሰፊው ከገለጡ በኋላ ስለ ልጅነት አያትቱም። እውነት ነው፤ ሁለቱም በእግዚአብሔር ፊት የምእመናን አቋሞች ናቸው። ሰው በክርስቶስ ሲያምን ይጸድቃል፤ በክርስቶስም ጽድቅ ነው፤ እንደዚሁም በእግዚአብሔር ፊት ቅዱስ ነው። ሆኖም የአማኝ ጽድቅና ቅድስና የእግዚአብሔርን ባሕርይና ሕግ ያመለክታሉ። ልጅነት የሚያመለክተው ግን የእግዚአብሔርን ማንነት ነው፤ ምክንያቱም አማኝ የእግዚአብሔር ልጅ ነው። መላእክት በፍጥረት ጸድቃንና ቅዱሳን ናቸው፤ ምእመናን ግን ከከፋት ባርነት ነጻ ወጥተው በእግዚአብሔር ጸጋና በልጅነት ሥርዐት የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው። ከዚህ ሁሉ የተነሣ ከምእመናን በረከቶች ሁሉ ልጅነት ዋናው እንደሆነ ይታያልና በትምህርተ መለኮት ከፍ ያለ ስፍራ ሊኖረው ይገባል።

ሐ) የልጅነት በረከት

እግዚአብሔር የልጆቹ አባት ነው፤ እነርሱም ከቅዱሳን ጋር የእርሱ ቤተሰብ ናቸው፤ ኤፌ. 2፥19። በብሉይ ኪዳን ዘመን ሕዝቡ እግዚአብሔርን «ጌታ» («የሀዋ») ብለው ጠሩት፤ በአዲስ ኪዳን ግን «አባ አባት» ብለው ይጠሩታል። አንዳንድ ሰዎች ምድራውያን አባቶቻቸውን ፈጽሞ አያውቁም፤ የተወሰኑት ደግሞ አባቶቻቸውን የሚያውቁ ቢሆኑም እንኳ፥ ስለሚጨክኑባቸውና የከፋት ሥራ ስለሚፈጽሙባቸው እውነተኛ አባትነት ምን እንደሆነ አያስተውሉም። እግዚአብሔር አብ ግን በተለይ ከወልድ ጋር ባለው ግንኙነት እውነተኛ አባትነትን ገልጧል (3)። ስለዚህ ልጅነትን የተቀበሉ ሁሉ ከሐዋርያው ጋር፥ «በሰማይና በምድር ያለ አባትነት ሁሉ ከሚሰየምበት ከአብ ፊት» ይገባሉ፤ ኤፌ. 3፥14-15።

ሰው አምኖ ልጅነቱን ሲያገኝ፥ ወዲያውኑ ስለ ልጅነቱ አራት ነገሮችን ማወቅ ይገባዋል፤ እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የአብ አባትነት

የአባትነት ሁኔታ በተለይ በክርስቶስ ምስክርነት የሚገለጥ ሲሆን እርሱም በአራት ነገሮች ሊደመደም ይችላል (4)፡-

ሀ) ሥልጣን፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ፈቃዴን ለማድረግ አይደለም እንጂ የላከኝን ፈቃድ ለማድረግ ከሰማይ ወርጃለሁና»፤ «እኔ ላደርገው የሰጠኸኝን ሥራ ፈጽሜ በምድር አከበርሁሁ»፤ «የእኔስ መብል የላከኝን ፈቃድ አደርግ ዘንድ ሥራውንም እፈጽም ዘንድ ነው» በማለቱ፤ በሚያደርገው ሁሉ ወደ አብ እየተመለከተ የአብን ፈቃድ ለመፈጸም ለአብ ወዶ መታዘዙን በማሳየት ምኞቱን ገለጠ፤ ዮሐ. 6+38፤ 17+4፤ 4+34።

ለ) ፍቅር፤ ክርስቶስ «አብ ወልድን ይወዳል፤... አብ... ወደደኝ» ብሎ በአብ ፍቅር ሁልጊዜ የተከበበ መሆኑን አሳየ፤ ዮሐ. 5+20፤ 15+9።

ሐ) ኅብረት፤ ክርስቶስ «የላከኝ ከእኔ ጋር ነው፤ እኔ ደስ የሚያሰኘውን ዘወትር አደርጋለሁና አብ ብቻዬን አይተወኝም»፤ «... ነገር ግን አብ ከእኔ ጋር ስለሆነ ብቻዬን አይደለሁም» ብሎ በሚሆነው ሁሉ አብ ከእርሱ ጋር በመሆኑ ላይ አተኩረ፤ ዮሐ. 8+29፤ 16+32።

መ) ክብር፤ አብ ልጁን ከፍ ከፍ ማድረግ ይወዳል፤ ክርስቶስ «ለዎች ሁሉ አብን እንደሚያከብሩት ወልድን ያከብሩት ዘንድ፤ ፍርድን ሁሉ ለወልድ ሰጠው» ብሏልና፤ ዮሐ. 5+22-23።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ በመሆኑ ከአብ ሥልጣን፤ ፍቅር፤ ኅብረትና ክብር እንደተቀበለ ሁሉ ልጅነትን ያገኘ እንደየሁኔታቸው በመጠኑ እነዚህን በረከቶች ይቀበላሉ።

2. የክርስቶስ ወንድምነት

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሕማማቱ በፊት ለደቀ መዛሙርቱ «ከእንግዲህ ወዲህ ባሪያዎች አልላችሁም... ወዳጆች ግን ብያችኋለሁ፤ ከአባቴ የሰማሁትን ሁሉ ለእናንተ አስታውቁኝችኋለሁ» ብሎ ተናገረ፤ ዮሐ. 15+15። ከትንሣኤው በኋላ ግን መግደላዊት ማርያምን «... ወደ ወንድሞቼ ሄደኹ፤ እኔ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ፤ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁም ዐርጋለሁ ብለኸ ንገሪአቸው» አላት፤ ዮሐ. 20+17። እዚህ ላይ ደቀ መዛሙርቱን ወንድሞቹ ብሎ ሲጠራቸው፤ በራሱ የባሕርይ ልጅነትና እነርሱ ባላቸው ልጅነት መካከል ልዩነት መኖሩን በጥንቃቄ አሳይቷል። በኋላም ለሌሎች ሴቶች «አትፍሩ፤ ሄዳችሁ ወደ ገሊላ እንዲሄዱ ለወንድሞቼ ተናገሩ፤ በዚያም ያዩኛል» አላቸው፤ ማቴ. 28+10። እንግዲህ ክርስቶስ የምእመናን ወንድም ነው፤ ሆኖም የእርሱን ወንድምነት ለመረዳት ከፍ ያለ ማስተዋልን ይጠይቃል። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ተረድቶ «የእግዚአብሔር ወራሾች ነን፤ ዐብረንም ደግሞ እንድንከበር ዐብረን መከራ ብንቀበል ከክርስቶስ ጋር ዐብረን ወራሾች ነን»፤ «ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ ወስኗልና» ብሎ ጽፏል፤ ሮሞ 8+17-29። ጌታችን ወንድማችን ሲሆን፤ የብኩርናን መብት ሁሉ እንድንጠብቅና የእርሱን መልክ እንድንመስል ያስፈልጋል፤ እርሱ ያደረገልንን ስንገነዘብ ይህን በሙሉ ልብ ለመፈጸም እንፈልጋለን። የዕብራውያን ጸሓፊ ደግሞ የእግዚአብሔር ልጅ ወደዚህ ዓለም ሲገባ «ስምህን ለወንድሞቼ እነግራቸዋለሁ» ማለቱን ያሳስበናል፤ ዕብ. 2+13።

3. የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት

ስው ሲያምን መንፈስ ቅዱስን ይቀበላልና ከመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች አንዱ አማኝ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ማረጋገጥ ነው። መንፈስ ቅዱስ

በተለይ ይህን ተግባር የሚፈጽመው «የልጅነት መንፈስ» በመሆን «ከመንፈሳችን ጋር» የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን በመመስከር ነው፤ ሮሞ 8+15-16። አማኙ እንግዲህ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን በሦስት መንገዶች ሊያውቅ ይችላል፤ አንደኛው የወንጌልን ትምህርት ሲቀበልና ለዚህ ንስሐ በመግባትና በማመን ትክክለኛ አጻፋ ሲሰጥ የወንጌልን ትእዛዝ እንደፈጸመ በመረዳቱ፣ ሁለተኛው በራሱ መንፈስ ሕይወቱን ሲመረምር፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት መሠረት ከመንፈስ ቅዱስ ሥራ የተነሣ የለውጥ ምልክቶችን በማየቱ፣ ሦስተኛው ከራሱ መንፈስ ጋር የመንፈስ ቅዱስን ምሥጢራዊ ምስክርነት በመቀበሉ። ይህ ዕውቀት አለኝታ እንደሆነ ይታወቃልና የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት የአለኝታ ዐቢይ ደረጃ ነው (5)።

4. የርስት ዋስትናነት

ልጅነትን የሚቀበለው በዚህ ዓለም የሚገኝ የመንግሥተ ሰማያት ወራሽ ነው፤ ሆኖም ገና ወደ ርስቱ አልገባም፤ ሮሞ 8+23። ይህ ርስት አይጠፋበትም፤ ምክንያቱም ርስቱ «ዕድፈት የሌለበት» እና «የማያልፍ» ነው፤ እግዚአብሔርም ይጠብቅለታል። ይህም የአማኙ ርስት ዋስትና ነው፤ 1ጴጥ. 1+3-5። እውነት ነው፤ አማኙ እስከ መጨረሻ መታገሥ አለበት፤ አማኙ የእግዚአብሔር ልጅ ነው፤ የክርስቶስ ወንድምም ስለሆነ ደካማ ቢሆንም እንኳ + እግዚአብሔር ልጆቹን አይተዋቸውምና ከእርሱ ወይም ከክርስቶስ እጅ ማንም ሊነጥቃቸው አይችልም፤ ዮሐ. 10+28-29።

ልጅነት ያለው ወደ ሰማያዊ ርስት ሲገባ + ንግሥተ ሳባ የሰሎሞንን ጥበብና ክብር አይታ «እኩሌታውን አልነገሩኝም» በማለት የተሰማት ሳይሰማው አይቀርም፤ 2ዜ.መ. 9+6። ሐዋርያው ጳውሎስም + «ዐይን ያላየችው + ጆሮም ያልሰማው + በሰውም ልብ ያልታሰበው + እግዚአብሔር ለሚወዱት ያዘጋጀው...» + «ነገር ሁሉ የእናንተ ነውና... ያለውም ቢሆን + የሚመጣውም ቢሆን + ሁሉ የእናንተ ነውና፤ እናንተም የክርስቶስ ናችሁ፤ ክርስቶስም የእግዚአብሔር ነው» ብሎ ጽፏል፤ 1ቆሮ. 2+9፤ 3+21-23።

ልጅነትን የተቀበለ ሰው ከመጀመሪያው ቀን ጀምሮ የአብን አባትነት + የወልድን ወንድምነት + የመንፈስ ቅዱስን ምስክርነትና የርስት ዋስትናነት በመጠኑ ሊያውቅ ይችላል፤ ከዚያም በኋላ ታላቅ ወንድሙን በመከተል ሲኖር + እነዚህን በረከቶች በይበልጥ እየተገነዘበ ይሄዳል። ከእነዚህ በረከቶች ሁሉ ጋርም አማኙ ክርስቶስን የመከተል ሕይወቱን በመምራት ሲቀጥል + እግዚአብሔር የሚሰጣቸውን በረከቶች እየተቀበለ ይኖራል።

5. የአብ ርኅራኄ

እግዚአብሔር አባታችን እኛን ያውቀናል፤ ጻዊት + «አባት ለልጆቹ እንደሚራራ እንዲሁ እግዚአብሔር ለሚፈሩት ይራራል፤ ፍጥረታችንን እርሱ ያውቃልና» በማለት ለርኅራኄው አጽንዖት ይሰጠዋል፤ መዝ. 103+13-14። እንደዚሁም ሐዋርያው ጳውሎስ + «ለሰው ሁሉ ከሚሆነው በቀር ምንም ፈተና አልደረሰባችሁም፤ ነገር ግን ከሚቻላችሁ መጠን ይልቅ ትፈተኑ ዘንድ የማይፈቅድ እግዚአብሔር የታመነ ነው...» ብሎ ጽፏል፤ 1ቆሮ. 10+13።

6. የአብ ልግስና

እግዚአብሔር አባታቸው ለልጆቹ ምን እንደሚያስፈልጋቸው + በተለይም ምግብና ልብስ እንዲሰጣቸው ከመለመናቸው በፊት ያውቃልና ስለ እንደነዚህ

ዐይነት ነገሮች መጨነቅ አይገባቸውም፤ ማቴ. 6+31-32። ከዚህም ጋር እግዚአብሔር ልጆቹ ሲለምኑት፥ መልካም ነገርን ይሰጣቸዋል (ማቴ. 7+11)፥ በተለይም መንፈስ ቅዱስን ይሰጣቸዋል፤ ሉቃ. 11+13። ክርስቶስም፥ «እኔ ሕይወት እንዲሆንላቸው እንዲበዛላቸውም መጣሁ» ብሎ ለበጎቹ ተስፋ ሰጣቸው፤ ዮሐ. 10+10። እዚህ ላይ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ዘለዓለም ሕይወት ይናገራልና ወንድሞቹ በዓለም አስተያየት ድኸች፥ ችግሮችና ስደተኞች ቢሆኑም፥ «ሕይወት እንዲበዛላቸውም» በማለቱ፥ ዓለም ማሰብ የማይችለው ልዩ ደስታ እንደሚኖራቸው ገለጠ፤ 1ጴጥ. 1+6-9፤ ያዕ. 1+2-3። እግዚአብሔር ልጆቹን ይወዳልና እነርሱን በመባረክ እጅግ ደስ ይለዋል። የእግዚአብሔር ልጆች ደስታ ከምድራዊ ብልጽግና የሚመነጭ አይደለም፤ ክርስቶስ፥ «እንተ ታናሽ መንጋ፥ መንግሥትን ሊሰጣችሁ የአባታችሁ በጎ ፈቃድ ነውና አትፍሩ። ያላችሁን ሽጡ፤ ምጽዋትም ስጡ... በሰማያት የማያልቅ መዝገብ የሚሆኑትን የማያረጁትንም ኮረጆዎች ለራሳችሁ አድርጉ...» ብሎ አዝዟልና፤ ሉቃ. 12+32-33።

7. የአብ ተግሣጽ

ልጅነትን የተቀበሉ አብን ቢወዱና በመንገዱ መራመድ ቢፈልጉም፥ ገና ፍጹማን አይደሉም፤ በቀላሉ ከአባታቸው መንገድ አፈንግጠው ሊወጡ ይችላሉና የውድ አባታቸው ቊጥጥርና ተግሣጽ ያስፈልጋቸዋል። ምእመናን በሰማያዊ አባታቸው ልግስና ሲገረሙ፥ ስለሚወዳቸው እንደሚገሥጽቸው ሊረሱ፥ ሊቀጣቸው ደግሞ ሊደነግጡ ይችላሉ። ሆኖም ተግሣጽ የሚወድዳቸው አባት ተግባር ነው። የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ እንደሚከተለው ያሳስበናል፡- «ልጄ ሆይ፥ የጌታን ቅጣት አታቃልል፤ በሚገሥጽህም ጊዜ አትድከም፤ ጌታ የሚወደውን ይቀጣዋልና፤ የሚቀበለውንም ልጅ ሁሉ ይገርፈዋል ብሎ የሚነጋገረውን ምክር ረስታችኋል»፤ ዕብ. 12+5-6። ቀጥሎም ጸሐፊው የአብን ተግሣጽ ሲያብራራው፥ ተግሣጽ ራሱ እውነተኛ ልጆች ከሚታወቁባቸው ምልክቶች አንዱ እንደሆነ (ቊ. 7-8)፥ ልጆች ከቅጣቱ የተነሣ ምድራውያን አባቶቻቸውን እንደሚያከብሩ ሁሉ፥ ሰማያዊ አባታቸውንም አብልጠው ማክበር እንደሚገባቸው (ቊ. 9)፥ ምድራውያን አባቶች በልዩ ልዩ ምክንያት ልጆቻቸውን ቢቀጧቸውም፥ እግዚአብሔር አብ ልጆቹን የሚቀጣው ግን ከቅድስናው እንዲካፈሉ ለጥቅማቸው (ቊ. 10) እና ቅጣት ሁሉ ለጊዜው የሚያሳዝን ቢሆንም፥ በኋላ «ለሰመዱት የሰላምን ፍሬ እርሱም ጽድቅን» የሚያፈራላቸው እንደሆነ ያስተምራቸዋል (ቊ. 11)።

መ) የልጅነት ኅላፊነት

የልጅነት መብትና በረከት ጉዳይ ታላቅ ቢሆንም፥ የልጅነትን ኅላፊነት በሦስት አርአስት በዐጭሩ ለማጠቃለል እንሞክራለን፡-

1. በፍቅር መመላለስ

በእግዚአብሔር የተሰጠችዎ ፊተኛዬቱ ትእዛዝ፥ «እንተም በፍጹም ልብህ፥ በፍጹምም ነፍስህ፥ በፍጹምም አሳብህ፥ በፍጹምም ኃይልህ ጌታ አምላክህን ውደድ የምትል ናት»፤ «ሁለተኛዬቱም ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ የምትል ናት»፤ ማር. 12+29-31። የእነዚህን ሁለት ትእዛዛት ቅደም ተከተል ሳንረሳ፥ መፈጸማቸውም ሆነ አለመፈጸማቸው በተለይ የሚታየው በሁለተኛዬቱ ነው፤ ምክንያቱም፥ «ያየውን ወንድሙን የማይወድ ያላየውን እግዚአብሔርን ሊወደው እንዴት ይችላል?» በሚለው መልስ ዐዘል ጥያቄ ተገልጧል፤ 1ዮሐ. 4+20።

እንግዲህ ፍቅራችንን ለእግዚአብሔርም ሆነ ለሰው እንዴት እናሳያለን? እንዴትስ እናጠነክረዋለን? በፍቅር መናገራችን ፍቅራችንን ከምንገልጥባቸውና ከምናሳድግባቸው መንገዶች አንዱ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ባስተማረን ጸሎት፡ «አባታችን ሆይ፡ በሰማያት የምትኖር» ብለን ማንነቱን፡ ክብሩንና ከእኛ ጋር ያለውን ግንኙነት ከገለጥን በኋላ «ሰምህ ይቀደስ» በማለታችን የእርሱ ህላዌና ባሕርይ በሁሉ ዘንድ ታውቆ እንዲከበር መመኘታችንን እናሳያለን፤ ይህንም በተለይ በአምልኮአችን እንገልጠዋለን። ከዚያም ቀጥሎ፡ «መንግሥትህ ትምጣ» የሚለው ሐረግ፡ ወንጌል በዓለም ሁሉ እንዲበፋፋና በታላቁ ተልእኮ ያለንን ድርሻ እንድንፈጽም፡ እንደዚሁም ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ተመልሶ በዓለም ሁሉ ላይ እንዲነግሥ መጠባበቃችንን እናሳውቃለን፤ ማቴ. 6+9-10።

2. በብርሃን መመላለስ

«እግዚአብሔር ብርሃን ነው፤ ጨለማም በእርሱ ዘንድ ከቶ የለም» ተብሎ ተገልጧልና በብርሃን መመላለስ የእግዚአብሔር ልጆች ተግባር ነው፤ 1ዮሐ. 1+5-7። ልጅነት ያለው የእግዚአብሔርን ብርሃንነት እያሳየ የዓለምን ፍሬ የለሽ ጨለማ ሥራ መግለጥ አለበት፤ ይህንም የሚያደርገው ብርሃኑን እየተመለከተ፡ የእግዚአብሔርን ቃል እያጠናና የእግዚአብሔርን ፈቃድ እያወቀ፡ መልካም ሥራን ሁሉ እየሠራና ወንጌልን እየተናገረ ጨውና ብርሃን በመሆን ነው፤ ማቴ. 5+13-16፤ 6+10፤ ኤፌ. 5+8-11። ልጅነት ያለው በየዕለቱ አስፈላጊውን ነገር ሁሉ ሲለምን አባቱ እንደሚሰጠው በማሳወቅ አባቱን ያከብራል፤ እንደዚሁም አባቱ ከክፉ ነገር እንዲያድነው የሚጠይቅ በመሆኑ ሕይወቱ ሁሉ በአብ ጸጋ ላይ የተደገፈ መሆኑን ገልጦ ያከብረዋል፤ ኤፌ. 6+11፤13።

3. በኅብረት መመላለስ

የልጅነት ኅብረት በመጀመሪያ «ከአባት ጋር፡ ከልጁም ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ሲሆን»፡ ቀጥሎ ልጅነት ካለው ሁሉ ጋር ነው፤ 1ዮሐ. 1+1-4። ይህ ኅብረት በይቅርታ ላይ የተመሠረተ ነው፤ ክርስቶስም፡ «እኛም ደግሞ የበደሉንን ይቅር እንደምንል በደላችንን ይቅር በለን» በማለት አስተምሯል፤ ማቴ. 6+12። ልጅነት ባላቸው መካከል ልዩነት የለም፤ ሁሉም በጸጋ የገጢአታቸውን ይቅርታ ተቀብለዋልና፤ ስለዚህ ለመኩራት ወይም ከፍ ያለ ስፍራን ወይም ክብርን ለመፈለግ ምክንያት የለም። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ «እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ፡ እንደወደድኋችሁ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ አዲስ ትእዛዝ እሰጣችኋለሁ። እርስ በርሳችሁ ፍቅር ቢኖራችሁ፡ ደቀ መዛሙርቴ እንደሆናችሁ ሰዎች ሁሉ በዚህ ያውቃሉ» በማለት ክርስቲያናዊ ኅብረት በፍቅር ላይ የተመሠረተ መሆኑን በአጽንዖት ተናገረ፤ ዮሐ. 13+34-35። ሐዋርያው ጳውሎስም የዚህን ፍቅር ምክንያት እንደሚከተለው አብራርቶታል፡ «እንግዲህ እንደተወደዱ ልጆች እግዚአብሔርን የምትከተሉ ሁኑ፤ ክርስቶስም ደግሞ እንደወደዳችሁ ለእግዚአብሔርም የመዐዛ ሽታ የሚሆንን መባንና መሥዋዕትን አድርጎ ስለ እናንተ ራሱን አሳልፎ እንደሰጠ በፍቅር ተመላለሱ»፤ ኤፌ. 5+1-2።

ይህን ምዕራፍ ለመደምደም መንፈሳውያን አባቶች በነገረ መለኮት አጋላለጥ በጽሑፍ ያሰፈሩትን ከዌስትሞንስተር የሃይማኖት መግለጫ ምዕራፍ 12 እንጠቅሳለን፡-

«በጸጋው ያጸደቃቸውን ሁሉ በእንድ ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት የልጅነትን ጸጋ እንዲቀበሉ ሰጥቷቸዋል። በዚህም የእግዚአብሔር ልጆች ሆኖ መቄጠርና የእግዚአብሔር ልጅነትን መብት ተካፋይ ይሆናሉ። ስሙን ይቀበላሉ፤ የልጅነትን መንፈስ ይቀበላሉ፤ በድፍረት ወደ ጸጋው ዙፋን ለመግባት ይፈቀዳቸዋል፤ እግዚአብሔርን አባ አባት ብለው የመጥራት መብት ይሰጣቸዋል፤ እግዚአብሔር ይራራላቸዋል፤ ይንከባከባቸዋል፤ የሚያስፈልጋቸውን ይሰጣቸዋል፤ እንደ ልጅ በእርሱ ይቀጣሉ እንጂ ፈጽመው አይጣሉም፤ ለመዳንም ቀን ታትመዋል፤ የተስፋዎቹ ወራሾች ናቸው፤ የዘላለምንም የደኅንነት ተስፋ ይወርሳሉ» (6)።

ማስታወሻ

(1) በዚህ ሥርዐት ዐውድ ልጅነት በእንግሊዝኛ Adoption ይባላል (ግሉም Adopt ነው)። Mark Stibbe, From Orphans To Heirs በሚል ርእስ በጻፈው መጽሐፍ ይህን ሥርዐት በገጽ 29-31 በሰፊው አብራርቶታል፤ መጽሐፉ በጠቅላላ ስለ ልጅነት የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት በጥሩ አኳኋን ይገልጣል። ይህ መጽሐፍ በ1999 በThe Bible Reading Fellowship የታተመ ነው።

(2) RR ገጽ 760 ይመ.

(3) የእብን አካላዊ ባሕርይ በም.26ሐ1 ለማሳየት ሞክረናል።

(4) Knowing God በJ.I. Packer ተጽፎ በ1973 በHodder & Stoughton ከታተመው ም.19 ገጽ 228-229 ይመ.

(5) በአማኝ ዘንድ ልዩ ልዩ የመንፈስ ቅዱስን ሥራና አላማታ በሚከተሉት ምዕራፎች እናጠናለን።

(6) አምነታችን ገጽ 30-31 ይመ.

ምዕራፍ 91 - የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ

ሐዋርያው ጴጥሮስ በበዓለ ገምሳ ቀን ስብከቱ፡ «ንስሐ ግቡ፤ ንጢእታችሁም ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላላችሁ» የሚለውን ትእዛዛዊ የተስፋ ቃል ለእስራኤል ሕዝብ ሰጣቸው፤ ሐ.ሥ. 2+38። ብዙ ሊቃውንት ስለ ነገረ መለኮት ሲጽፉ፥ በድኅነት ትምህርት የአጻጻፍ ቅደም ተከተላቸው ላይ ለመንፈስ ቅዱስ ስጦታ የተለየ ትኩረት አይሰጡም። ሊቃውንቱ ስለ አዲስ ልደት በሰፊው ይጽፋሉና የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ዳግመኛ ከመወለድና ከአዲስ ልደት ጋር የተያያዘ በመሆኑ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ለየት ያለ ስፍራ ሲሰጠው አይታይም (1)፤ ሌሎችም ስለ መንፈስ ቅዱስ ሲጽፉ፥ የሚያተኩሩት በመንፈስ ቅዱስ ሥርጸት ላይ ነው። ግሩደም ግን ስለ ቅድስና ከጻፈ በኋላ ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀትና ስለ መንፈስ ቅዱስ ሙላት በሰፊውና በጥሩ አኳኋን አትቷል (2)። በእኛ በኩል የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ከልጅነት ጋር የተያያዘ እንደ መሆኑ ከጽድቅና ከልጅነት ቀጥሎ ሐተታ ልንሰጥበት ፈልገናል።

የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ በበዓለ ገምሳ ቀን ተሰጠ፤ ከዚህ በፊት አይሰጥም ነበር፤ ምክንያቱም፡ «ኢየሱስ ገና ስላልከበረ መንፈስ ገና አልወረደም ነበርና»፤ ዮሐ. 7+39። ሐዋርያትና ሌሎች ደቀ መዛሙርት ከበዓለ ገምሳ ቀን በፊት እግዚአብሔር በሕይወታቸው ይሠራ እንደነበር ዐውቀዋል፤ በአዲስ ኪዳን አገላለጥ መሠረትም «ዳግመኛ ተወለዱ» ማለት እንችላለን። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ «የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም» ብሎ ተናገረ፤ ዮሐ. 6+44። ሐዋርያት ምንም እንኳን ብዙ ነገርን የማስተዋልና የእምነት ድክመት ቢታይባቸውም፥ ወደ ክርስቶስ መጥተው ተከተሉት። ጴጥሮስ፡ «አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ» በማለቱ ኢየሱስ፡ «የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፥ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁህ ነህ» ብሎ በጴጥሮስ ሕይወት እግዚአብሔር የሚሠራውን አረጋገጠ፤ ማቴ. 16+16-17። ክርስቶስም ለሐዋርያት፡ «እናንተ ስለነገርኋችሁ ቃል ንጹሐን ናችሁ» ብሎ ተናገረ (ዮሐ. 15+3)፤ ሲጻልይም፡ «የለጠኸኝን ቃል ሰጥቻችሁሁና እነርሱም ተቀበሉት» ብሎ ማመናቸውን መሰክረ፤ ዮሐ. 17+8። ከበዓለ ገምሳ ቀን በፊት ሐዋርያት በብሉይ ኪዳን ሕግ መሠረት ኖሩ፤ ቢሆንም እግዚአብሔር ልባቸውን ለውጦላቸው ነበርና በክርስቶስ አመኑ። ሐዋርያት በበዓለ ገምሳ ቀን የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ ተቀብለው ወደ አዲስ ኪዳን ኑሮና ተመክሮ ተሻገሩ። ደግሞም በዳግመኛ መወለድና በመንፈስ ቅዱስ ስጦታ መካከል ልዩነት እንዳለ ማሳየት እንችላለን። በዳግመኛ መወለድ መንፈስ ቅዱስ የልብ ዝንባሌ ወደ እግዚአብሔር እንዲሆን ያደርጋል፤ በአዲስ ኪዳን ስጦታ ግን መንፈስ ቅዱስ ራሱ የአማኙን ሕይወትና ልብ መኖሪያ ያደርገዋል።

እኛም ከበዓለ ገምሳ ቀን በኋላ ተወልደን የምንኖር ነንና እንደ ሐዋርያት በሽግግር ዘመን ውስጥ አናልፍም። ስለዚህ ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን በበዓለ ገምሳ ቀን ብርሃን መመርመር ይገባናል። የበዓለ ገምሳ ቀን የአማኙ የግል ጉዳይ ብቻ አይደለም፤ ጠቅላላውን የእግዚአብሔር ሕዝብ በአንድነት ይመለከታልና። ሆኖም የድኅነትን ቅደም ተከተል በማጥናት ላይ በመሆናችን በዓለ ገምሳን ከአማኙ የግል አመለካከት እንጸር አሁን እንመረምረዋለን። እንግዲህ በዚህ ምዕራፍ የተካተተውን ትምህርት የበዓለ ገምሳ ቀንና አማኙ፡

የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በአማኝ ሕይወት፣ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ በቤተ ክርስቲያን ታሪክና መንፈስ ቅዱስ በክርስቲያናዊ ኑሮ በተባሉ አርእስት ለማጠቃለል እንሞክራለን።

ሀ) የበዓለ ኅምሳ ቀንና አማኝ

ክርስቲያን ስለ ኅጢአት ይቅርታ ሲያስብ፣ ወዲያውኑ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል እንደሚያስብ ሁሉ፣ ስለ መንፈስ ቅዱስ ማሰላሰል ሲጀምርም፣ በበዓለ ኅምሳ ቀን የመንፈስ ቅዱስን መውረድ መገዝብ ይገባዋል። የሐዋርያት ሥራ ስለዚያ ልዩ ቀን ሲተርክ በተለይ በሦስት ቃላት ይጠቀማል፤ ሦስቱ ቃላት በዚያ ቀን የሆነውን ያብራራሉ።

1. የተስፋ ቃል

ሐዋርያው ጴጥሮስ በስብከቱ፣ «በእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎና የመንፈስ ቅዱስን የተስፋ ቃል ከአብ ተቀብሎ ይህን እናንተ አሁን የምታዩትንና የምትሰሙትን አፈሰሰው» ብሎ የመንፈስ ቅዱስን መውረድ አብራራው፤ ሐ.ሥ. 2+33። ሐዋርያው ስብከቱን የመሠረተው በነቢዩ በኢዩኤል የትንቢት ቃል ላይ ነው (ኢዩ. 2+28-32፤ ሐ.ሥ. 2+16-21)። ነቢዩ ሕዝቅኤልም «አዲስም ልብ እሰጣችኋለሁ፤ አዲስም መንፈስ በውስጣችሁ አኖራለሁ፤ የድንጋዩንም ልብ ከሥጋችሁ አወጣለሁ፤ የሥጋንም ልብ እሰጣችኋለሁ። መንፈሴንም በውስጣችሁ አኖራለሁ» የሚለው፣ መንፈስ ቅዱስ በእግዚአብሔር ሕዝብ ልብ ሁሉ እንደሚኖር አስቀድሞ መናገሩን ያሳያል። ከዚህ ሐረግ በፊትም አዲስ ልብን፣ አዲስ መንፈስንና የድንጋዩን ልብ አውጥቶ የሥጋን ልብ በመስጠቱ፣ የዳግመኛ መወለድን ሥራ አስቀድሞ ገለጠ፤ እዚህም ላይ በዳግመኛ መወለድና በሰው ልብ ውስጥ በእግዚአብሔር መኖር መካከል ያለው ልዩነት ይታያል፤ ይኸውም ዳግመኛ መወለድ የመንፈስ ቅዱስን መኖሪያ ማዘጋጀቱ ሲሆን፣ መንፈስ ቅዱስ በሰው ልብ ይኖራል፤ ሕዝ. 36+26-27።

የመጥምቁ ዮሐንስ ዋና መልእክት ስለሚመጣው ክርስቶስ፣ «እኔ በውሃ አጠመቅኋችሁ፤ እርሱ ግን በመንፈስ ቅዱስ ያጠምቃችኋል» የሚል ነበር፤ ማር. 1+8። ክርስቶስ ራሱም፣ «... በሰማይ ያለው አባት ለሚለምኑት እንዴት አብልጦ መንፈስ ቅዱስን ይሰጣቸው?»፤ «እኔም አብን እለምናለሁ፤ ለዘለዓለም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል፤ እርሱም... የእውነት መንፈስ ነው፤... በውስጣችሁም ስለሚሆን እናንተ ታውቃላችሁ»፤ «ከእኔ የሰማችሁትን አብ የሰጠውን የተስፋ ቃል ጠብቁ»፤ ሉቃ. 11+13፤ ዮሐ. 14+16-17፤ ሐ.ሥ. 1+5። ደግሞም ሉቃ. 24+49፤ ዮሐ. 15+26-27፤ 16+13-15 ይመልከቱ። እንግዲህ በበዓለ ኅምሳ ቀን መንፈስ ቅዱስ የተሰጠው አስቀድሞ በነበረው የእግዚአብሔር ፈቃድና ዕቅድ መሠረቱ ነው።

2. ስጦታ

ሐዋርያው ጴጥሮስ፣ «የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ ትቀበላላችሁ» የሚለውን የተስፋ ቃል በስብከቱ መጨረሻ ላይ ገለጠ። ስጦታው የሚሰጠው ከሙታን በተነሣውና ወደ ሰማያት ዐርጎ በአብ ቀኝ ከፍ ባለው በክርስቶስ ኢየሱስ ነው፤ ሐ.ሥ. 2+33። ንስሐ የሚገቡና በክርስቶስ አምነው የሚጠመቁ የኅጢአትን ይቅርታ እንደሚያገኙ ሁሉ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ይቀበላሉ፤ ሐ.ሥ. 2+38። መንፈስ ቅዱስን ያልተቀበለ አማኝ የለም፤ ሐዋርያው ጳውሎስ፣ «የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም» ብሏል፤ ሮም 8+9። ይህም ስጦታ የሚገኘው ከሰው ደግነት፣ ሥራ ወይም

ገይል የተነሣ ሳይሆን፤ ከእግዚአብሔር ጸጋ የተነሣ ነውና ሐዋርያው ይህን ለማሳየት የሚከተሉትን መልስ ዐዘል ጥያቄዎች ይጠይቃል፤ «በሕግ ሥራ ወይም ከእምነት ጋር በሆነ መስማት መንፈስን ተቀበላችሁን?... በመንፈስ ጀምራችሁ አሁን በሥጋ ትፈጸማላችሁን?... እንግዲህ መንፈስን የሚሰጣችሁ በእናንተም ዘንድ ተአምራት የሚያደርግ በሕግ ሥራ ነውን ወይስ ከእምነት ጋር በሆነ መስማት ነው?»፤ ገላ. 3+2-5።

3. ጥምቀት

ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ልዩ ልዩ አሳብና ትምህርት አለ፤ ስለዚህ እኛ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ጥምቀት የሚሰጠውን ትምህርት በጥንቃቄ ማጥናት ይገባናል። በሐዋርያት ዘመን ብዙ ጥምቀቶች ነበሩ (ዕብ. 6+1-2)፤ አዲስ ኪዳን በተለይ ለገጢአት ስርዐት ሲባል ስለ ንስሐ ጥምቀት ማለት ስለ መጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት (ማር. 1+4)፤ ስለ ክርስቶስ የመከራ ጥምቀት (ማቴ. 20+22-23፤ ማር. 10+38-39፤ ሉቃ. 12+50)፤ ስለ ምእመናን የውሃ ጥምቀት (ማቴ. 28+19-20)፤ ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት (ሐ.ሥ. 1+5) እና የእስራኤል ሕዝብ ሁሉ ከግብጽ ወጥተው ሲሄዱ «ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመናና በባሕር» ስለ መጠመቃቸው ይናገራል፤ 1ቆሮ. 10+2። ከእነዚህ ጥምቀቶች አራት ነገሮችን ማየት እንችላለን፤ እነርሱም፡ ሀ) አጥማቂ (እግዚአብሔር፤ መጥምቁ ዮሐንስ፤ ክርስቶስ) መኖሩን፤ ለ) የሚጠመቅ (ቤተ እስራኤል፤ ንስሐ የሚገቡ፤ ክርስቶስ ራሱ፤ ምእመናን) መኖሩን፤ ሐ) የሚጠመቅበት ነገር (ደመናና ባሕር፤ ውሃ፤ መከራ፤ መንፈስ ቅዱስ) ያለ መሆኑን፤ መ) የሚጠመቅ ከአንድ ሁኔታ ወጥቶ ከፍ ወዳለና አዲስ ወደ ሆነ ሁኔታ (ከባርነት በሙሴ ወደሚመራ ወደ እግዚአብሔር ቃል ኪዳን ሕዝብ፤ የገጢአት ይቅርታ ወዳለበት መሲሐን ወደሚጠብቅ ማኅበር፤ ከማናቸውም ሁኔታ፤ ገይል ወዳለበት ወደ አዲስ ኪዳን ሕዝብ፤ ከዓለም ወደ ቤተ ክርስቲያን) የሚገባ መሆኑን።

አራቱ ወንጌሎች መጥምቁ ዮሐንስን እንደሚከተለው ይገልጡታል፡-

«እኔ ለንስሐ በውሃ አጠምቃችኋለሁ... ከእኔ በኋላ የሚመጣው ግን ከእኔ ይልቅ ይበረታል፤ እርሱ በመንፈስ ቅዱስ በእሳትም ያጠምቃችኋል»፤ ማቴ. 3+11።

«እኔ በውሃ አጠመቅኋችሁ፤ እርሱ ግን በመንፈስ ቅዱስ ያጠምቃችኋል»፤ ማር. 1+8።

«እኔስ በውሃ አጠምቃችኋለሁ፤ ነገር ግን... ከእኔ የሚበረታ ይመጣል፤ እርሱ በመንፈስ ቅዱስና በእሳት ያጠምቃችኋል»፤ ሉቃ. 3+16።

«የሳከኝ እርሱ፡- መንፈስ ሲወርድበትና ሲኖርበት የምታየው በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ እርሱ ነው አለኝ»፤ ዮሐ. 1+33።

በእነዚህ አራት ጥቅሶች ላይ ክርስቶስ ተከታዮቹን በመንፈስ ቅዱስ እንደሚያጠምቃቸው በግልጽ ቢታይም፤ በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ ምን እንደሆነ አልተገለጠም። የሚከተሉት ሁለት ጥቅሶች ቀጥታ በበዓለ ንምላ ቀን የተፈጸመውን ያመለክታሉ፡-

«ዮሐንስ በውሃ አጥምቆ ነበርና፤ እናንተ ግን ከጥቂት ቀን በኋላ በመንፈስ ቅዱስ ትጠመቃላችሁ»፤ ሐ.ሥ. 1+5።

«ዮሐንስ በውሃ አጠመቀ፤ እናንተ ግን በመንፈስ ቅዱስ ትጠመቃላችሁ ያለውም የጌታ ቃል ትዝ አለኝ»፤ ሐ.ሥ. 11+16። እዚህ ላይ ሐዋርያው ጴጥሮስ በቆርኔሌዎስ ቤት የሆነውና በበዓለ ጎምሳ ቀን የተፈጸመው አንድ ዐይነት የክርስቶስ ሥራ መሆኑን አሳየ።

ከበዓለ ጎምሳ ቀን ሃያ አምስት ዓመታት በኋላ ሐዋርያው ጳውሎስ እንደሚከተለው ለቆሮንቶስም ምእመናን ጻፈ፤ «እኛ ሁላችን በአንድ መንፈስ አንድ አካል እንድንሆን ተጠምቀናልና። ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል»፤ 1ቆሮ. 12+13። ይህ ጥቅስ ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት በአዲስ ኪዳን ሰባተኛውና የመጨረሻው ነው። እዚህ ላይ አጥማቂው ባይገለጥም፣ በሌሎች ጥቅሶች ላይ ክርስቶስ መሆኑ ስለተገለጠ፣ እዚህም ደግሞ ክርስቶስ ነው ብለው አንባቢዎች ሳያስቡ እንደማይቀሩ ግልጥ ነው። የሚጠመቁት ከሐዋርያው ጀምሮ ምእመናን ሁሉ ናቸው። ምእመናን የሚጠመቁት በመንፈስ ቅዱስ ነውና የዚህ ውጤት አንድ አካል መሆን ነው። ስለ ጥምቀት የጳውሎስ አጻጻፍ በዚህ መልእክት በአንድ ተመሳሳይ ጥቅስ ይታያል፡- «ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመናና በባሕር ተጠመቁ፤ ሁሉም ያን መንፈሳዊ መብል በሉ»፤ 1ቆሮ. 10+2። እንደገና በዚህ ጥቅስ የአጥማቂው ማንነት ባይገለጥም፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ ሁሉ ይጠመቃሉ፤ በመንፈስ ሳይሆን በውሃና በባሕር ተጠመቁና በውጤቱ አንድ ሕዝብ ሆነው ከመሪያቸው ከሙሴ ጋር ተባበሩ። ይህ ብቻ ሳይሆን ተጠምቀው በኖሩበት ሁኔታ «ሁሉም ያን መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ» ሲል፣ ሐዋርያው ከቆሮንቶስ ምእመናን ጋር «ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል» ይላል።

ከ1ቆሮንቶስ 12+13 በመነሣት ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ቢያንስ ሦስት ነገሮችን ማስተማር እንችላለን፡-

ሀ) ምእመናን ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ ይጠመቃሉ። በአንዲት ቤተ ክርስቲያን በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁና በመንፈስ ቅዱስ ያልተጠመቁ መኖራቸውን የሚያመለክት አሳብ ወይም በመንፈስ ቅዱስ ባለመጠመቃቸው ደካሞች ናቸው የሚል በአዲስ ኪዳን አይገኝም።

ለ) በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ ሁሉ አንድ አካል ናቸው። ሐዋርያው በዚህ መልእክት በክርስቶስ ባላቸው አንድነት ላይ አስቀድሞ ትኩረት አድርጓል፤ 1ቆሮ. 10+17፤ 12+12። አንድ ክርስቲያን «ከሌሎች ምእመናን ጋር በአንድነት መተባበር አያስፈልገኝም» ቢል ወይም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከአንድ የተለየ ወገን ጋር ቢተባበር፣ ከእግዚአብሔር ፈቃድ የወጣ መሆኑ ግልጥ ነው፤ ሰዎች በአንዱ መንፈስ ማለት በመንፈስ ቅዱስ ይጠመቃሉ፤ አንዱን መንፈስም ይጠጣሉ።

ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ሰው ሲያምን የሚፈጸም ክሥተት ብቻ ሳይሆን፣ ምእመናን አንድ አካል እንዲሆኑና መንፈስ ቅዱስን በሕይወታቸው ሁሉ እንዲያውቁ የሚያደርግ ነው፤ ያመኑት «የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ» ናቸውና፤ 1ቆሮ. 6+19-20። እንግዲህ ሐዋርያው፣ «ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል» ብሏል።

አንዳንድ ሰዎች በዚህ አተረጓጎም እንደማይስማሙ እናውቃለን፤ ምክንያቱም ብዙ ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ የሚጠመቁት ካመኑ በኋላ ረጅም ጊዜ ቆይተው ነው፤ ሌሎች ደግሞ ቢያምኑም በመንፈስ ቅዱስ አይጠመቁም ይላሉ። ከዚህም የተነሣ እነርሱ አስቀድሞ በተጠቀሱት ስድስት ጥቅሶችና በ1ቆሮንቶስ 12+13 መካከል ልዩነት መኖሩን በልዩ ልዩ መንገድ ይገልጣሉ። ሆኖም ከዚህ

በላይ የሰጠው አተረጓጎም ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ጋር የሚስማማ እንደሆነ አሳይተናልና የሰውን ተመክሮ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት መመዘን አለብን። በእንጻሩ መጽሐፍ ቅዱስን በሰው ተመክሮ መሠረት ማስተዋል አደገኛ ነው። በተጨማሪም በሰባቱ ጥቅሶች ላይ የሚገኙ የግሪክ ቃላትና አጠቃቀማቸው አንድ ነውና የ1ቆሮንቶስ መልእክትን ትምህርት ከሌሎች ስድስት ጥቅሶች ለመለየት የሚያስችል በቂ ምክንያት ያለ አይመስልም (3)። ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ የሚከተለውን የትምህርት ዐይነት ወደ መመልከት እንመለሳለን።

ለ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በእማኙ ሕይወት

በበዓለ ጎምሳ ቀን ሦስት ልዩ ክሥተቶች ታይተዋል፤ እነርሱም፡ ሀ) «ድንገት እንደሚነጥቅ ዓውሎ ነፋስ ከሰማይ ድምፅ መጣ፤ ተቀምጠው የነበሩበትን ቤት ሁሉ ሞላው»፤ ለ) «እንደ እሳትም የተከፋፈሉ ልሳኖች ታዩአቸው፤ በእያንዳንዳቸውም ላይ ተቀመጡባቸው»፤ ሐ) «ብሁሉም መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው፤ መንፈስም ይናገሩ ዘንድ እንደሰጣቸው በሌላ ልሳኖች ይናገሩ ጀመር» የሚሉ ናቸው፤ ሐ.ሥ. 2+24። በሐዋርያት ሥራ ታሪክ መሠረት ከበዓለ ጎምሳ ቀን በኋላ ሰዎች መንፈስ ቅዱስን ሲቀበሉ፤ በመንፈስ ቅዱስ ተሞልተው ብዙዎች በልሳን ተናገሩ እንጂ ሌሎቹ ሁለት ክሥተቶች አልተሰጡም። እንግዲህ ከዚህ ቀን በኋላ ሰዎች ሲያምኑ በእነርሱ ላይ መንፈስ ቅዱስ እንዴት ይወርድ እንደነበር ማጥናት ይገባል።

ወንጌላዊው ሉቃስ የተለያዩ ሰዎችን ታሪክ ሲተርክ፤ መንፈስ ቅዱስን ስለ መቀበላቸው ብዙ አይናገርም፤ በሐዋርያው ጳውሎስ ወደ እግዚአብሔር የመመለስ ታሪክ ውስጥ ግን አንዳንድ ፍንጮች አሉ። ሐናንያ ወደ እርሱ ሲሄድ፤ «ወንድሜ ሳውል ሆይ፤ ጌታ፤ እርሱም በመጣህበት መንገድ የታየህ ኢየሱስ ነው፤ ደግሞ ታይ ዘንድና መንፈስ ቅዱስ ይሞላብህ ዘንድ ላከኝ አለ»፤ «... አሁንስ ለምን ትዘገያለህ? ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ፤ ከገጢአትህም ታጠብ» አለው፤ ሐ.ሥ. 9+17፤ 22+16። ከዚህ የተነሣ፤ ሰው መንፈስ ቅዱስን ከመቀበሉ በፊት ከገጢአቱ መንጸት አለበትና አምኖ በመንፈስ ቅዱስ ይሞላል፤ ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ ሲሞላ ወዲያውኑ ምን ዐይነት ውጤት እንደሚያስከትል አይገልጥም።

ብዙ ሰዎች በአንድነት በወንጌል ሲያምኑ፤ ሉቃስ በይበልጥ ስለ መንፈስ ቅዱስ ስጦታ ይናገራልና በሦስት ቦታዎች በተፈጸሙ ክሥተቶች ላይ ማተት ይገባል።

1) በሰማርያ (ሐ.ሥ. 8+4-25)

ወንጌላዊው ፊልጶስ ስለ እግዚአብሔር መንግሥትና ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ስም በሰማርያ ሲሰብክ ብዙ ሰዎች አምነው ተጠመቁ። «በኢየሩሳሌም የነበሩት ሐዋርያት የሰማርያ ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል እንደተቀበሉ ሰምተው ጴጥሮስንና ዮሐንስን ሰደዱላቸው። እነርሱም በወረዱ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ይቀበሉ ዘንድ ጸለዩላቸው፤ በጌታ በኢየሱስ ስም ብቻ ተጠምቀው ነበር እንጂ ከእነርሱ በአንዱ ላይ ስንኳ ገና አልወረደም ነበርና። በዚያን ጊዜ እጃቸውን ጫኑባቸው፤ መንፈስ ቅዱስንም ተቀበሉ»፤ ቀ. 14-18። መንፈስ ቅዱስን ሲቀበሉ፤ ጠንቋዩ ሲሞን መንፈስ ቅዱስን ለሌሎች ሰዎች እንዲሰጥ ለሐዋርያት ገንዘብ አመጣላቸው (ቀ. 19)። ሲሞን «ከዚህ ነገር ዕድል ወይም ፈንታ» ባይኖረውም ክሥተቶችን አየ፤ በልሳን መናገራቸው ወይም ትንቢት መናገራቸው

ወይም ሌላ ክሥተት መሆኑ አልተገለጠም፤ ሆኖም መንፈስ ቅዱስን እንደተቀበሉ ዐወቀ።

ከፊልጶስ አገልግሎት የተነሣ ሳምራውያን ለምን በመንፈስ ቅዱስ አልተጠመቁም? የሚለው እዚህ ላይ የሚነሣ ጥያቄ ነው። ሉቃስ ለዚህ ጥያቄ መልስ አይሰጥም፤ የእርሱ ዓላማ በክርስቶስ ትእዛዝ መሠረት ወንጌል ወደ ሰማርያ እንዴት እንደደረሰ ማሳየት ነበረና፤ ሐ.ሥ. 1+8። ሆኖም ብዙ ሊቃውንት የሚስማሙት የአይሁድ ቤተ ክርስቲያንና የሰማርያ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን የአንዲት ቤተ ክርስቲያን አባሎች መሆናቸውን ለማረጋገጥ እግዚአብሔር የሐዋርያት መሪ የነበረው ጴጥሮስና ተከታዩ ዮሐንስ እስኪመጡ ድረስ መንፈስ ቅዱስን ሳይወርድ እንዲቈይ ያደረገው በመሆኑ ላይ ነው።

2) በቆርኔሌዎስ ቤት (ሐ.ሥ. 10+1-11+18)

ቆርኔሌዎስ «እግዚአብሔርን የሚያመልክና የሚፈራ ለሕዝብም እጅግ ምጽዋት የሚያደርግ ወደ እግዚአብሔር ሁልጊዜ የሚጸልይ» ከአይሁድ ጋር ቅርርብ የነበረው የአሕዛብ ወገን ነበረ፤ በእግዚአብሔር ፊት ግን አልዳነም ነበር፤ 10+1-3:34-35፤ 11+13-14። እርሱና ቤተሰቡ በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ የመጀመሪያዎቹ የአሕዛብ ወገኖች ነበሩ።

ሐዋርያው ጴጥሮስ ገና ወንጌልን ሲሰብክ ሳለ፣ «ቃሉን በሰሙት ሁሉ ላይ መንፈስ ቅዱስ ወረደ። ከጴጥሮስም ጋር የመጡት ሁሉ ከተገረዙት ወገን የሆኑ ምእመናን በአሕዛብ ላይ ደግሞ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ስለፈሰሰ ተገረሙ፤ በልሳኖች ሲናገሩ እግዚአብሔርንም ሲያከብሩ ሰምተዋቸዋልና።። ጴጥሮስ ይህን አይቶ እነዚህ አሕዛብ በክርስቶስና በእግዚአብሔር ዘንድ ፍጹም አንድነትን እንደ አይሁድ ምእመናን መቀበላቸውን ተረድቶ በውሃ እንዲጠመቁ አዘዘ፤ 10+44-48። ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ በቆርኔሌዎስ ቤት ስለሆነው በተጠየቀ ጊዜ ጴጥሮስ፣ «ለመናገርም በጀመርሁ ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ለእኛ ደግሞ በመጀመሪያ እንደወረደ ለእነርሱ ወረደላቸው። ዮሐንስ በውሃ አጠመቀ እናንተ ግን በመንፈስ ቅዱስ ተጠመቃላችሁ ያለውም የጌታ ቃል ትዝ አለኝ» ብሎ መሰከረ፤ 11+15-16። በዚህ ቃል ጴጥሮስ የአይሁድና የአሕዛብ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት አንድ መሆኑን አሳየ፤ የኢየሩሳሌም ምእመናንም፣ «እንዚያስ እግዚአብሔር ለአሕዛብ ደግሞ ለሕይወት የሚሆን ንስሐን ሰጣቸው እያሉ እግዚአብሔርን አከበሩ»፤ 11+18።

3) በኤፌሶን (19+1-7)

ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ኤፌሶን ሲደርስ ዐሥራ ሁለት ያህል «ደቀ መዛሙርት» አግኝቶ «ባመናችሁ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ተቀበላችሁን?» አላቸው። እነርሱም በዮሐንስ ጥምቀት ተጠምቀው ነበርና የእርሱን ትምህርት ደቀ መዛሙርቱ በተረዱበት ዐይነት ይከተሉ ነበር፤ ይሁን እንጂ «መንፈስ ቅዱስ እንዳለ ስንኳ አልሰማንም» አሉ፤ 19+2። ሐዋርያው ይህን ሰምቶ የዮሐንስን መልእክትና አገልግሎት በይበልጥ አስረድቷቸው፣ ወንጌልን ስለ ክርስቶስ ካብራራላቸው በኋላ በኢየሱስ ስም አጠመቃቸው፤ «እጁንም በጫነባቸው ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ወረደባቸው፤ በልሳኖችም ተናገሩ፤ ትንቢትም ተናገሩ»፤ 19+6። ከዚህ ታሪክ ሐዋርያው ሰው ሲያምን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ እንደሚቀበል ማመኑና እነዚህ «ደቀ መዛሙርት» በክርስቶስ ያመኑ እንደሆኑ አለመቀጠሩ ግልጽ ነው፤ ምክንያቱም በኢየሱስ ስም አጥምቋቸዋል፤ ክርስቶስም በመንፈስ ቅዱስ መውረድ እንደተቀበላቸው አሳየ።

በዚህ ንሑስ አንቀጽ እስካሁን ድረስ የሚከተሉትን ነገሮች ለማሳየት ሞክረናል፡-

ሀ) የመንፈስ ቅዱስ ተስፋ፡ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ፡ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀትና የመንፈስ ቅዱስ መውረድ ሰው መንፈስ ቅዱስን ሲቀበል ከልዩ ልዩ አቅጣጫ ይበራራሉ።

ለ) ሰው ሲያምን መንፈስ ቅዱስን ይቀበላል፤ መንፈስ ቅዱስም ይሞላዋል።

ሐ) አማኝ መንፈስ ቅዱስን ሲቀበል ወደ በዓለ ገምሳ ቀን በረከት ሁሉ ይገባል።

መ) ሰዎች እምነው መንፈስ ቅዱስን ሲቀበሉ፡ በእግዚአብሔር ዘንድ ያላቸው ተቀባይነት አንድ ዐይነት ነውና በእኩልነት ተቀባብለው መኖር ይገባቸዋል፤ ሁሉ በክርስቶስ ናቸውና እንዱን መንፈስ ተቀበሉ።

ይህን እውነት ከተረዳን መንፈስ ቅዱስ በአማኝ ዘንድ እየኖረ ምን እንደሚያደርግለት መዘርዘር ይገባናል።

በምዕራፍ 79 የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ በብሉይ ኪዳን ዘመን እንዴት እንደነበረ መረመርን። በአዲስ ኪዳን ዘመን ግን እጅግ ሰፊ ያለና የተሟላ ምእመናንም ሁሉ በአዲስ ዐይነት መንገድ በበረከቱ ሁሉ ሲሳተፉ ሁሉ በእነርሱ ዘንድ ይኖራል። ይህም እንዴት እንደሆነ በእምስት አርእስት አጠቃልለን ለማሳየት እንሞክራለን፡-

1. የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት

ሀ) ስለ ክርስቶስ ያለው ምስክርነት፤ ታላቁ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ስለ ክርስቶስ መመስከር ነው፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመሰክራል» የሚለውን የተስፋ ቃል ሰጥቷል፤ ዮሐ. 15+26። በዚህ መሠረት ሐዋርያው ጴጥሮስ ክርስቶስ ከሙታን እንደተነሣ፡ ወደ ሰማይ እንዳረገ፡ በእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎ የመንፈስ ቅዱስን የተስፋ ቃል እንደተቀበለ ከመሰከረና ካስተማረ በኋላ የበዓለ ገምሳ ስብከቱን፡ «እንግዲህ ይህን እናንተ የሰቀላችሁትን ኢየሱስን እግዚአብሔር ጌታም ክርስቶስም እንዳደረገው የእስራኤል ወገን ሁሉ በርግጥ ይወቅ» በማለት ደመደመው። እግዚአብሔር ኢየሱስን ጌታ አደረገው ማለት እርሱ ከሁሉ በላይ ነው ማለት ነው፤ እግዚአብሔር፡ «ጠላቶችህን የእግርህ መረገጫ እስካደርግልህ ድረስ በቀኝ ተቀመጥ» ብሏልና፤ ሐ.ሥ. 2+33-36። መንፈስ ቅዱስም ወርዶ ለሚቀበሉት ይህን ይመሰክራል። እግዚአብሔር ኢየሱስን፡ ክርስቶስ አደረገው ማለት ደግሞ ለሰው ንጢአት መሥዋዕት በማድረግና በማስነሣት ለሰው ድኅነት አስፈላጊው ሁሉ መፈጸሙን ማረጋገጥ ማለት ነው፤ መንፈስ ቅዱስም ለሚቀበሉት ይህን ደግሞ ይመሰክራል።

ለ) ስለ እውነት የሚሰጠው ምስክርነት፤ መንፈስ ቅዱስ የእውነት መንፈስ ነው። እዚህ ላይ እውነትን በትክክል መናገር ብቻ ሳይሆን፡ መንፈስ ቅዱስ ራሱ እውነታ ነው፤ ይህም ማለት መንፈስ ቅዱስ የሚገልጸው ክብደት ያላቸው ዋና ዋና የዓለም ነገሮች ምን እንደሆኑ፡ በተለይም የክርስቶስ ትሥጉትና መሥዋዕታዊ ሞት ከትንሣኤው ጋር የዓለም ታሪክ ሁሉ እምብርት መሆናቸውን ነው፤ ዮሐ. 14+17፤ 15+26፤ 16+8-15።

ሐ) ለአማኙ የሚሰጠው ምስክርት፤ ሰው ሲያምን ክርስቶስ ለገጢአተኞች በንጹሕነት ማወቅ ብቻ ሳሆን፤ ገጢአቱ እንደተሰረዘሩት፤ የዘላለም ሕይወትን እንደተቀበለና በጸጋ የእግዚአብሔር ውድ ልጅ መሆኑን ለመረዳት ይጓጓል። ይህም አሳብ በተለይ በምዕራፍ 80 ላይ በሰፊው ተተንትኗል።

በብሉይ ኪዳን ዘመን በትንቢት መልክ መንፈስ ቅዱስ ስለ እነዚህ እውነቶች በመጠኑ መስክሯል፤ በበዓለ ገምሳ ቀን ትንቢት ስለተፈጸመ በእስገራሚ ገይልና ርግጠኛነት ምስክርነቱ ግልጥ ሆኖልናል።

2. የመንፈስ ቅዱስ ማጎተም

ማጎተም ባለቤትነትን ያሳያል፤ ለምሳሌ፤ በፊርማ ወይም በዕቃ ላይ ማጎተም ሲታይ፤ ፊርማውም ሆነ ዕቃው የማን እንደሆነ ያረጋግጣል። የእግዚአብሔር ማጎተም መንፈስ ቅዱስ ራሱ ነው። ይህን ትምህርት የሚያስረዱ ዋና ዋና ጥቅሶች የሚከተሉት ናቸው፡-

«በክርስቶስም ከእናንተ ጋር የሚያጸናና የቀባን እግዚአብሔር ነው፤ ደግሞም ያተመን፤ የመንፈሱንም መያዣ በልባችን የሰጠን እርሱ ነው»፤ 2ቆሮ. 1+22።

«እናንተም ደግሞ የእውነትን ቃል ይኸውም የመዳናችሁን ወንጌል ለምታችሁ ደግሞም በክርስቶስ አምናችሁ፤ በተስፋው መንፈስ በመንፈስ ቅዱስ ታተማችሁ፤ እርሱም የርስታችን መያዣ ነው፤ ለእግዚአብሔር ያለውን ሁሉ እስኪዋጅ ድረስ፤ ይህም ለክብሩ ምስጋና ይሆናል»፤ ኤፌ. 1+13-14።

ከእነዚህ ጥቅሶች ሦስት ነገሮችን ልብ ማድረግ ይገባል፡-

ሀ) ሰው ሲያምን መንፈስ ቅዱስ ይሰጠዋልና ይህ የእግዚአብሔር ማጎተም ነው፤ ማለት በአማኙ ልብ የእግዚአብሔር መንፈስ በመኖሩ አማኙ የእግዚአብሔር ገንዘብ መሆኑን ያውቃል።

ለ) መንፈስ ቅዱስ በልቡ በመኖሩ ለአማኙ መያዣ (ዋስትና) ነው፤ ማለት የእግዚአብሔርና የመንግሥተ ሰማያት በረከት ወራሽ መሆኑን ያረጋግጥለታል። በዚህ ዓለም ወደ ሰማያዊ ርስታችን እንገባም፤ ሆኖም መንፈስ ቅዱስ በልባችን በመኖሩ ወደ ሰማያዊ ርስታችን የምንገባ ለመሆናችን ዋስትና ነው፤ ሌላውንም ሁሉ እንደምንወርስ እናውቃለን፤ እግዚአብሔር «የመንፈሱን መያዣ ሰጠን» ተብሎ ተጽፏል፤ 2ቆሮ. 5+5።

ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ማጎተም የሚሠራው «ሁሉ እስኪዋጅ ድረስ» ነው። ሆኖም ሐዋርያው «ለቤዛም ቀን የታተማችሁበትን ቅዱሱን የእግዚአብሔርን መንፈስ አታሳዝኑ» ብሎ ከባድ ማስጠንቀቂያ ሰጥቶናል፤ ምክንያቱም ከቅድስና መንገድ ከወጣን፤ ምንም እንኳ ለዳግም ምጽአት ቀን ብንታተምም፤ በአሁኑ ኑሮ ብዙ በረከት፤ ደስታና አላችታ ሊታጣ ይችላል፤ መፈሉንም እናሳዝናለን፤ ኤፌ. 4+30።

3. የመንፈስ ቅዱስ አጽናኝነት (4)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «... ለዘላለምም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል» በማለቱ እርሱ ለደቀ መዛሙርቱ ያደረገውን መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ስፍራ ሆኖ እንደሚያደርግላቸው የተስፋ ቃል ሰጣቸው፤ ዮሐ. 14+16። የእርሱ ሥራ በአማኙ ዘንድ ብዙ ነው፤ ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ በእንዳንድ ሥራዎቹ ላይ እናተኩራለን፡-

ሀ) መንፈስ ቅዱስ የተቀደሰ መንፈስ ነውና ከሁሉ በላይ የሚፈልገው ቅዱሳን እንድንሆን ማለት በቅድስና እንድንኖር ነው፤ ሐዋርያው ጳውሎስ፡ «ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነውና» ብሎ ጽፏል፤ 1ተሰ. 4+3፡፡ እግዚአብሔር ቅዱስ አምላክ በመሆኑ ከቤት ሳሚስ ሰዎች ጋር፡ «በዚህ በቅዱስ አምላክ በእግዚአብሔር ፊት መቆም ማን ይችላል?» ብለን መጠየቅ ተገቢ ነው፤ 1ሳሙ. 6+20፡፡

ሰው ዳግመኛ ሲወለድ እግዚአብሔር አዲስ «ዘር»፡ አዲስ መሠረት፡ አዲስ የሕይወት ምንጭ በልቡ ያኖራልና ሕይወቱ ወደ እግዚአብሔር ያዘነብላል፤ 1ዮሐ. 3+9፡፡ በእግዚአብሔር በማመን መንፈስ ቅዱስ በሰው ልብ ያድራልና አማች የመንፈስ ፍሬን ማፍራት ይጀምራል፤ ገላ. 5+22፡፡ አማች በሕይወቱ ለውጥ እያሳየ ይሄዳል፤ ይህም «መንፈስ ከሚሆን ጌታ» ነው፤ 2ቆሮ. 3+18፡፡ ቅድስና የመንፈስ ቅዱስ ንይል ነው፤ ሮሞ 8+3-4፤ 2ተሰ. 2+13፤ 1ጴጥ. 1+1-2፡፡ በመንፈስ ቅዱስ ንይልም «የሰውነትን ሥራ ልንገድል እንችላለን»፤ ሮሞ 8+13፡፡

አንዳንድ ሰዎች ዛሬ በተመስጦ መሬት ላይ ቢወድቁ መንፈስ ቅዱስ እንደሚቀድሳቸው ያምናሉ፡፡ ሆኖም ይህን ክሥተት እንደ ሌሎች ክሥተቶች ሁሉ በሕይወታቸው ለውጥና አካሄድ መመዘን ያስፈልጋል (5)፡፡ በሚከተለው ምዕራፍ ስለ ቅድስና በሰፊው እናጠናለን፡፡

ለ) መንፈስ ቅዱስ ያጽናናል፤ ይህ ተግባር የሚከናወነው በብዙ መንገድ ነው፤ 2ቆሮ. 1+21-22፡፡ ክርስቲያን ከዓለም፡ ከሥጋና ከሰይጣን ጋር ትግል አለበት፡፡ ከሥጋ ጋር የሚደረገው ትግል የውስጥ ነውና የቅድስና ትምህርት በተለይ ይህን ያመለክታል፡፡ ከዓለምና ከሰይጣን ጋር ትግሉ በተለይ ከሰውነት ውጭ ነውና መንፈስ ቅዱስ በእነዚህ ንይሶች ጠላቶች ፊት እንድንቆም ያደፋፍረናል፡፡ ይህንም በተለይ በምዕራፍ 93 እንመለከተዋለን፡፡

ሐ) መንፈስ ቅዱስ ይመራናል፤ «በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመሩ ሁሉ እነዚህ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸውና»፤ ሮሞ 8+14፡፡ ሰው ካመነ በኋላ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት እየተባበረ ምሪቱን በደስታ ይከተለዋል፤ ፊል. 2+12-13፤ ቆላ. 1+29፡፡ መንፈስ ቅዱስ የእውነታ መንፈስ በመሆኑ የጥበብ መንፈስ ነውና አማችን በጥበብ አሠልጥኖ ያሳድገዋል፤ ኢሳ. 11+2፤ ቆላ. 1+9፡፡ ስለዚህ አማች በጥበብ እያደገ የራሱን ሕይወት ለመቁጣጠርና አገልግሎቱን በሌሎች ዘንድ ለመፈጸም ይችላል፡፡ ከዚህም የተነሣ የአማች አለኝታ እየጸና ይሄዳል፡፡

4. የመንፈስ ቅዱስ ቅባት

በብሉይ ኪዳን ዘመን ነቢያት፡ ካህናትና ነገሥታት ለማዕረጋቸው በዘይት ይቀቡ ነበር፡፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ ተቀባ፤ ሐ.ሥ. 4+27፤ 10+38፡፡ «እግዚአብሔር የናዝሬቱን ኢየሱስን በመንፈስ ቅዱስ በንይልም ቀባው»፤ ከዚህ የተነሣ፡ «እርሱም መልካም እያደረገ ለዲያብሎስ የተገዙትን ሁሉ እየፈወሰ ዞረ፤ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ነበረና»፤ ኢሳ. 61+1፤ ሉቃ. 4+17-19፤ ሐ.ሥ. 4+27፤ 10+38፡፡ እንግዲህ «እግዚአብሔር አምላክህ ከንደኞችህ ይልቅ በደስታ ዘይት ቀባህ» የሚለው ቃልም ኢየሱስ በቅባቱ እጅግ መደሰቱን የሚያሳይ ነው፤ ዕብ. 1+9፡፡

ምእመናንም የተቀቡ ናቸው፤ 2ቆሮ. 1+22፤ 1ዮሐ. 2+27፡፡ አማች በራሱ ደካማ ነው፤ ነገር ግን ክርስቶስ በመጨረሻ ከማረጉ በፊት፡ «ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ንይልን ትቀበላላችሁ... ምስክሮቼ ትሆናላችሁ»

ብሎ ለምስክርነታቸው የሚያስፈልጋቸውን ጎይል ከመንፈስ ቅዱስ እንደሚቀበሉ ለሐዋርያት ተናገረ፤ ሐ.ሥ. 1+8። ይህ ጎይል ሐዋርያትን ከብዙ ተቃውሞና ስደት አላዳናቸውም፤ ሆኖም በምስክርነታቸው ውስጥ ትልቅ ድፍረትና ርግጠኝነትና ደስታ ይታያል፤ ሰዎች በክርክር ሊያሸንፉላቸው አይችሉም ነበርና መንፈስ ቅዱስ በአንደበታቸው እየሠራ ብዙ ሰዎች አምነው ወደ ቤተ ክርስቲያን ተጨመሩ።

5. የመንፈስ ቅዱስ መላት

በበዓለ ጎምሳ ቀን «ብሁሉም መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው፤ የእግዚአብሔርንም ቃል በግልጥ ተናገሩ» የሚለውን ቃል እናነባለን፤ ሐ.ሥ. 4+31። እንግዲህ በብርጭቆ ውስጥ ያለ ውሃ መጠን እንደሚቀንስ ምእመናን ያገኙት የመንፈስ ቅዱስ መላት ቀንስ ይሆን? ከዚህ የተሻለ ምሳሌ የሚሆነን ፊኛ ነው። ፊኛ በአየር የተሞላ ሊሆን ይችላል፤ ሆኖም ሰው እፍ ብሎ በትንፋሽ ሊሞላው መጠኑ ትልቅ ሊሆን ይችላል። ክርስቲያንም እንደዚሁ እያደገ ሊሄድ የመንፈስ ቅዱስ መላት ደረጃዎች ከፍ ከፍ እያሉ ሊሄዱ ይችላሉ።

አንዳንድ ጊዜ ሰዎች ለልዩ ልዩ አገልግሎት በመንፈስ ቅዱስ እንደተሞሉ እናነባለን። ለምሳሌ፡ ኤልሳቤጥና ዘካርያስ ትንቢት ለመናገር (ሉቃ. 1+41:67)፡ ሐዋርያው ጴጥሮስ የሕዝብን አለቆችና ሽማግሌዎች ዐንኳሳው ስላገኘው ፈውስ ለማስተማር (ሐ.ሥ. 4+8)፡ እስጢፋኖስ የእግዚአብሔርን ክብር ለመግለጥ (ሐ.ሥ. 7+55-56)፡ ሐዋርያው ጳውሎስ ጠንቋዩን በርያሱስን ለመቅጣት (ሐ.ሥ. 13+9-11) በመንፈስ ቅዱስ እንደተሞሉ እንመለከታለን። ስለ ሌሎች ሰዎችም በአጠቃላይ ሕይወታቸው በመንፈስ ቅዱስ እንደተሞሉ እናነባለን። መጥምቁ ዮሐንስ፡ «ገናም በእናቱ ማሕፀን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይሞላበታል» ተባለለት (ሉቃ. 1+15)፤ መንፈስ ቅዱስና ጥበብ ያለባቸው ሰባት ሰዎች መበለቶችን ለማገልገል ሲፈለጉ፡ «እምነትና መንፈስ ቅዱስም የሞላበት» ሰው እስጢፋኖስ ተመረጠ (ሐ.ሥ. 6+3-5)፤ በርናባስም «መንፈስ ቅዱስ፡ እምነትም የሞላበት» ሰው ነበረ፤ ሐ.ሥ. 11+24።

የመንፈስ ፍሬ ደስታ በመሆኑ ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ እየተሞሉ ከኖሩ፡ «በደቀ መዛሙርትም ደስታና መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው» የሚለው ቃል አያስገርምም፤ ሐ.ሥ. 13+52። ኢመንፈላውያን ሰዎች ደስታ በምግብና በመጠጥ ሊገኝ እንደሚችል ያስባሉ። መጠጥ ይጠጣሉ፤ ለጊዜውም ቢሆን አንድ ዐይነት የተወሰነ ደስታ ሊኖራቸው ይችላል፤ በኋላ ግን ስካርን ራስ ምታትንና ብዙ ሌላ ጥፋትን ያስከትላል፤ ሐዋርያው «ይህ ማባከን ነውና» ብሏል። በአንጻሩም፡ «መንፈስ ይመላባችሁ እንጂ በወይን ጠጅ አትስከሩ» በማለት ለምእመናን ቋሚ ትእዛዝ ሲሰጥ ይታያል፤ ኤፌ. 5+18።

ምእመናን መንፈስ ቅዱስን «ማሳዘን» እንደሚችሉና በውጤቱም የመንፈስ ቅዱስ መላት እንደማይታይባቸው መገንዘብ አለባቸው። የመንፈስ ቅዱስ መላት ለምእመናን የግል አካሄድ (ገላ. 5+22)፡ ለአምልኮ፡ ለማስተማር፡ ለማስተዳደር፡ ለምስክርነትና ለተግሣጽ አስፈላጊ ነው፤ ኤፌ. 5+17-21፤ ቆላ. 3+12-17። እንደዚሁም ልዩ ልዩ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አሉና እነርሱ ከመንፈስ ቅዱስ መላት የተነሣ በቤተ ክርስቲያን ይሰጣሉ፤ ሮም 12+3-8፤ 1ቆሮ. 12+4-13:27-31፤ ኤፌ. 4+7-16። እንግዲህ ያለ መንፈስ ቅዱስ መላት የእግዚአብሔርን ሥራ ለመሥራት የሚያስብ ሰው «ሞኝ» ነው፤ ኤፌ. 5+17።

ከዚህ በላይ ስለ በዓለ ጎምሳ ቀንና ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት የተሰጠው ትምህርት የተሟላ አለመሆኑን እናስተውላለን፤ ምክንያቱም የመንፈስ ቅዱስ

ጥምቀት በሐዋርያት ላይ በጋራ የተፈጸመ ነበረና በዚያ ዕለት የእግዚአብሔር ሕዝብ ከብሉይ ኪዳን ወደ አዲስ ኪዳን ቤተ እስራኤል ከመሆን የቤተ ክርስቲያን ሕዝብ ወደ መሆን ተሻገረ። ከዚያ በኋላ ግን ሰው በክርስቶስ አምኖ የእግዚአብሔር ሕዝብ ወደሚያገኘው መብትና በረከት ሁሉ ውስጥ ይገባል፤ መንፈስ ቅዱስንም ይቀበላል። እውነት ነው፤ ሰው ወደሚታየው የቃል ኪዳን ሕዝብ በውሃ ጥምቀት ይገባልና ብዙ ሊቃውንት ትምህርታቸውን በውሃ ጥምቀት መጀመር ይወዳሉ። በዚህ መጽሐፍ ግን የድኅነትን ቅደም ተከተል ጠብቀን በመሄድ ላይ ነንና ጸምን፣ ጸሎትን፣ የእግዚአብሔርን ቃል ትምህርትና የቤተ ክርስቲያንን ምሥጢራት ሳንክድና ሳንነቅፍ ጥናቱን እንደሚከተለው በማተት እናቀርባለን።

ከዚህ በላይ መንፈስ ቅዱስ በአማኝ ሕይወት ስለሚሠራው ሥራ ከጥንት ጀምሮ የሚታወቀውን ትምህርት ለመግለጥ ሞክረናል፤ ሌሎች አሳቦች እንዳሉም ስለምናውቅ፣ እነርሱን አሁን መመልከት ይገባናል።

ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ

ስለ መንፈስ ቅዱስ ስጦታ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ብዙ ትምህርቶች አሉ። አንዳንዶቹ ልዩ አስተርጓሚ እንዳላቸውና የራሳቸው «ነቢያት» ሲኖራቸው፣ ከቤተ ክርስቲያን ወጥተው የራሳቸውን «እውነተኛ» ቤተ ክርስቲያን ለማቋቋም ሞክረዋል፤ ከብዙ ጊዜ በኋላ ግን እየተዳከሙ ስለሄዱ፣ ለቤተ ክርስቲያን ምንም ዐይነት ለውጥ አላመጡም፤ አብዛኛውን ጊዜ ደግሞ ቤተ ክርስቲያን «መናፍቃን» ብላ ስለምትጠራቸው፣ እነርሱን እንደገና ለመቀበል ብዙ ክርክር ተካሂዷል። በዘመናችንም ቢሆን ልዩ ልዩ ወገኖች ስላሉ፣ መቼ እንደተነሡና ትምህርታቸውም ምን እንደሚመስል በዐጭሩ ለመዘርዘር እንሞክራለን።

1. በምሥራቃውያንና በምዕራባውያን አብያተ ክርስቲያናት

ስለ ምሥጢረ ሥላሴና በተለይ ስለ ትምህርተ ክርስቶስ በአበው መካከል ክርክርና ትግል የተካሄደ መሆኑን ብዙ ጊዜ ገልጠናል፤ እኛም ስለ መንፈስ ቅዱስ ባቀረብነው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አተረጓጉም ትግል ከነበረበት ከጥንቱ ትምህርት የወጣን እይመስለንም። ሆኖም ቤተ ክርስቲያን ያላት ሃይማኖት የመንግሥት ሃይማኖት ሲሆንና፣ ሰደት ሲቀር አበውም ለትምህርታቸው በሥርዐት ክብር ለማሰጠት ሲፈልጉ፣ በውጤቱ መሠረታዊው ትምህርት ራሱ እየተረሳና በሰዎች ሕይወት መገለጡ እየቀነሰ የሄደ ሊመስለን ይችላል። በዚያን ጊዜ ጸም፣ ጸሎት፣ የቃል እግዚአብሔር ጥናትና የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት የጸጋ መንገዶች ከመሆን ዐልፈው ራሳቸው እንደ ጸጋ ተቈጥረው ታዩ። ዛሬም ቢሆን በብዙ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ውስጥ ስለ መንፈስ ቅዱስና ስለ ሙላቱ ምንም የሚሰማ ቃል የለም።

2. በተሐድሶ አብያተ ክርስቲያናት

የመንፈስ ቅዱስ በረከት ለአማኞች የሚሰጠው በሁለት ደረጃዎች እንደሆነ የሚቀርበው ትምህርት ከአራት መቶ ዓመታት በፊት መሰማት ተጀመረ። ይህን በአራት ዓይነት እንመለከተዋለን።

ሀ) ቶማስ ጉድውን (1600-1680)፤ በተለይ በኤፌሶን 1፡13-14 ላይ ተመርኩዞ ትምህርቱን ሰጥቷል። ትምህርቱ ሰው ካመነ በኋላ በመንፈስ ቅዱስ ሊታተም ይችላል የሚል ነው። ይህም ማለት ሰው ምንም እንኳን ሲያምን መንፈስ ቅዱስን ቢቀበልም፣ በመንፈስ ቅዱስ በመታተሙ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑ ከፍ ባለ አለኝታ ይረጋገጣል። ይህ ልዩ በረከት በእግዚአብሔር ልዕልና

ሎሚፈልገው ይሰጣል፤ ሆኖም የኤፌሶን ሰዎች ይህን በረከት ስለተቀበሉት ምእመናን ሁሉ ይህን ስጦታ እግዚአብሔር እንዲሰጣቸው ከልባቸው መለመን ይገባቸዋል ብሎ አስተምሯል። ይህ ተመክሮ የነበራቸው ለአገልግሎታቸው በተለይም ለስብከታቸው አዲስ ገይል እንደተሰጣቸው መስክረዋል፤ በቅርብ ጊዜ ደግሞ ዶክተር ማርቲን ሎይድ ጆንዝ (1899-1981) ይህ ትምህርት በሮም ምዕራፍ 8 እና በኤፌሶን ምዕራፍ 1 ትርጓሜዎች ላይ በስፋት እንዲያተኩር አድርጓል። ይሁን እንጂ ኤፌሶን 1+13-14ን በዚህ መንገድ ለመተርጉም ቢቻልም እንኳ ባለመንፈስ ቅዱስ ስለ መታተም የሚናገሩ ሌሎች ጥቅሶች ይህ በረከት ለምእመናን አስቀድሞ የተሰጠ መሆኑን እንጂ ካመኑ በኋላ ቄደተው የሚቀበሉት እንደሆነ አያሳዩም፤ 2ቆሮ. 1+21-22፤ 5+5፤ ኤፌ. 4+30። በተጨማሪም በአዲስ ኪዳን መልእክታት፡ «ምእመናን በመንፈስ ቅዱስ መታተም አለባቸው» የሚለው ትእዛዝ ተጽፎ አይገኝም (6)።

ለ) የሐንስ ወስሊና ተከታዮቹ፤ በ18ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ጊዮርጊስ ውትፊልድ (1714-1770) እና የሐንስ ወስሊ (1703-1791) በእንግሊዝ አገር በአዲስ እንቅስቃሴ ታላላቅ መሪዎች ነበሩ (7)። ውትፊልድ የተሐድሶ ተከታይ ነበረ፤ ወስሊ ግን ወደ አርሜኒያን ትምህርት አዘነበለ። በወስሊና በተከታዮቹ ስለ ቅድስና ብዙ ዐይነት ትምህርት ተጀመረ። እነዚህ ሰዎች በቅድስና ለመኖር በጣም ይጓጉ ነበርና ሰው ካመነ በኋላ ፍጹም ወደሚሆን የቅድስና ኑሮ ሊደርስ እንደሚችል አስተማሩ። አማኑ ወደዚህ ሁለተኛ ደረጃ ሊደርስ ለገጢአት ሞቷል፤ «አሮጌው ሰው» ሞቷል (ሮም 6+6፤ ኤፌ. 4+22)፤ አንዳንዶች ደግሞ ፍጹም ገጢአት አልሠራም ወይም አሁን ገጢአት ለመሥራት የሚያነሣ ፈተና የለብኝም ይሉ ይሆናል። እንደዚህ የሚያስተምሩት ለግዙፍ ገጢአት አሳብ ወይም ስሜት ላይኖራቸው ይችላል፤ ሆኖም ኩራት፣ ቅናት፣ ፍትወትና የተደበቁ የልብ ገጢአቶች እንዳሉባቸው ልንጠይቃቸው ይገባል። ይህ ዓይነቱ ገጢአት ካለባቸው «የሥጋ ፈቃድ» እና የሰውነት ሥራ (ሮም 8+13) ገና ስለሚኖር አሮጌው ሰው ፈጽሞ አይሞትም።

ዋናው ጥያቄያችን አማኑ በዚህ ዓለም ወደዚህ ቅድስና ደረጃ ሊደርስ እንደሚችል የሚያስረዳ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት አለ? የሚለው ነው። የሰው ልብ እጅግ ተንኮላኛ ነውና አማኑን ራሱን እንኳ ሊያታልለው ይችላል። ሐዋርያው የሐንስ ይህን በመረዳት፡ «ገጢአት የለብኝም ብንል ራሳችንን እናስታለን... ገጢአት አላደረግንም ብንል... ቃሉም በእኛ ውስጥ የለም» ብሎ ከባድ ማስጠንቀቂያ ሰጥቶናል፤ 1ዮሐ. 1+8-10። ሐዋርያው ይህን የጻፈለን ገጢአት እንዳንሠራ ነው፤ ሰው ገጢአትን ቢሠራም እንኳ ከዚያ የሚዳንበትን መንገድ ገልጧል፤ 1ዮሐ. 2+1-2። ሐዋርያው የእግዚአብሔር ሰው ቢሆንም፣ ልቡ ፍጹም እንደማይሆን በማሰብ ራሱን ከአንባቢዎቹ ጋር አንድ አድርጎ ቄጠረው። እውነት ነው፤ አማኑ ሁልጊዜ የጽድቅ ሥራን እንደሚሠራና ገጢአት እንደማይፈጽም አስተማረ (1ዮሐ. 2+29፤ 3+9)፤ ይህ ግን ፍጹም ቅዱስ ሊሆን ይችላል ማለት አይደለም።

ከወስሊና ከተከታዮቹ ብዙ ትምህርቶች፣ ተቋሞችና እንቅስቃሴዎች ተመሥርተዋል፤ አያሌ ተከታዮችም ተገኝተዋል፤ በዚህ አመለካከት መሠረት በኢትዮጵያ መመሥረቱ የሚታወቀው ቤተ ክርስቲያን የናዝሪን ቤተ ክርስቲያን ነው።

ሐ) ጳጳስቆስጢያውያንና ካሪዝማቲኮች፤ የጳጳስቆስጢያውያን እንቅስቃሴ በ1906 ዓ.ም. በአሜሪካ ተጀመረ። የዚህ እንቅስቃሴ መሪዎች በቅድስና እንቅስቃሴ ውስጥ ስለነበሩ፣ መሠረታዊ ትምህርታቸው ወደ አርሜኒያን

አመለካከት የሚያዘነብል መሆኑ አያስገርምም፡፡ በትምህርታቸው ከሌሎች ፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያናት የሚለዩት በሚከተሉት አራት ነጥቦች ነው፡-

- 1) የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት የሚሰጠው ሰው ካመነ በኋላ ብዙ ጊዜ ቄዶቶ ነው፡፡
- 2) በልሳን መናገር የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ምልክት ነው፡፡
- 3) የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎችን ለመቀበል በር ይከፍታል፡፡
- 4) በመንፈስ ቅዱስ የተሞላች ቤተ ክርስቲያን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ይገኙባታል፡፡

የጳጳሳዊነት መብቱ የሚታወቅበት አብያተ ክርስቲያናት የተለያዩ የአስተዳደር ሥርዐት አላቸው፤ በዓለም ውስጥ በጣም የታወቀው የተስፋፋችዎ ጳጳሳዊነት ቤተ ክርስቲያን «ጉባኤ እግዚአብሔር» ናት (8)፡፡

ጳጳሳዊነት የሚታወቅበት ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ሲናገሩ፣ አዲስ ገይል እንዳገኙ፣ መጽሐፍ ቅዱስ በተለየ መንገድ ሕይወት እንደሚሆን፣ በግልና በጋራ ስብሰባዎች ላይ የሚቀርበው ጸሎት ደስታ እንደሆነ፣ ከፊት ይልቅ እግዚአብሔርን ማምለክ እንደሚወዱና በክርስቲያናዊ ኑሮአቸው በመሥዋዕትነት ክርስቶስን እንደሚከተሉ ይናገራሉ፡፡ ሌሎች ሰዎች ሲመለከቱአቸው በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ትልቅ ርምጃ የተራመዱ መሆናቸውን ሊመሰክሩላቸው ይችላሉ፡፡ ይህ እንቅስቃሴ ባለበት በልሳን መናገር፣ ትንቢትን («መገለጥ») መተንበይ፣ የፈውስ አገልግሎትና አጋንንትን ከሰዎች ማስወጣት ይታያል፡፡

የካሪዝማቲኮች እንቅስቃሴ ከጳጳሳዊነት የተነሣ በ1970 ዓ.ም. ገደማ ከጥንት ጀምሮ በተመሠረቱት አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ በሰፊው መታየት ጀመረ፡፡ ካሪዝማቲኮች ካደጉባቸው አብያተ ክርስቲያናት ሊወጡ አልፈለጉምና የጳጳሳዊነት መብቱ የሚታወቅበትን አዲስ ትምህርት በየቤተ ክርስቲያናቸው ለማስፋፋት ሊሞክሩ፣ አብያተ ክርስቲያናቱ አዲስ መንፈሳዊ ገይል እንደሚያገኙ ተስፋ አደረጉ፡፡

ካሪዝማቲኮች ከትውፊታቸውን ተቃውሞ ያጋጠማቸው መሆኑ አያስገርምም፤ በትዕግሥትና በፍቅር መንፈስ መንቀሳቀስ ሲጀምሩ ግን በአርቶዶክስ፣ በካቶሊክና በፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ በመጠኑ ተቀባይነትን ማግኘት ችለዋል፡፡

1. ጳጳሳዊነት የሚታወቅበት ለትምህርታቸው የሚያቀርቧቸው ማስረጃዎች

ሀ) የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት ከኢየሱስ ትንሣኤ በፊት በእርሱ አመኑ፤ ሆኖም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ከላይ ገይል እስክትሰብሱ ድረስ በኢየሩሳሌም ከተማ ቁዩ» ብሎ አዝዟቸዋል፤ ሉቃ. 24፡49፤ ሐ.ሥ. 1፡5፡8፡፡ ደቀ መዛሙርቱ አዲስ ገይልን ለአገልግሎታቸው ለመቀበል በኢየሩሳሌም ቁዩ፡፡

ለ) ደቀ መዛሙርት ዐሥር ቀን ከቁዩ በኋላ «መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው፤ መንፈስም ይናገሩ ዘንድ እንደሰጣቸው በሌላ ልሳኖች ይናገሩ ጀመር»፤ ሐ.ሥ. 2፡4፡፡

ሐ) ምእመናን ዛሬ እንደ ደቀ መዛሙርት ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ እንዲጠመቁ ያስፈልጋቸዋል፡፡ አማኝ የመንፈስ ቅዱስን ጥምቀት እንዲቀበል ከመጠየቁ በፊት፣ ዐውቆ የሠራውን ንጢአት ሁሉ እንዲናዘዝ፣ በሕይወቱ

ለቀረው ሌላ ንጢአት ንስሐ እንዲገባ፣ ክርስቶስ ንጢአቱን ሁሉ ይቅር እንዳለ እንዲያምን፣ ሕይወቱን ሁሉ ለእርሱ አሳልፎ እንዲያስረክብና ክርስቶስ ለአገልግሎቱ አዲስ ንይልና አዲስ መንፈሳዊ ስጦታዎችን እንደሚሰጠው እንዲያምን ለማድረግ ሊደፋፈር ይችላል። በዚህ መንገድ ራሱን ካዘጋጀ በኋላ ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ እንዲያጠምቀው እማኝ ሲጠይቅ መበረታታትን ሊቀበል ይችላል።

መ) ደቀ መዛሙርት በሁለት ደረጃዎች የክርስትናን ሙሉ በረከት መቀበላቸው፣ በሐዋርያት ሥራ ውስጥ በሚገኙ በሌሎች ታሪኮችም ይታያል። የሰማርያ ሰዎች የፊልጶስን መልእክት ተቀብለው በውሃ ተጠመቁ። በኋላ ሐዋርያት ወደ እነርሱ ሲላኩ ሰማርያውያኑ መንፈስ ቅዱስ ወረደባቸው፤ ሐ.ሥ. 8+12-17። ቆርኔሌዎስ በእግዚአብሔር የሚያምን መንፈሳዊ ሰው ነበረ፤ የጴጥሮስን ስብከት ሲሰማ ግን በመንፈስ ቅዱስ ተጠመቀ፤ ሐ.ሥ. 10+34-48። በኤፌሶን የነበሩ «ደቀ መዛሙርት» በየሐንሰ የንስሐ ጥምቀት አመኑ፤ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሲሰሙም በመንፈስ ቅዱስ ተጠመቁ፤ ሐ.ሥ. 19+1-7። እንግዲህ ከዚህ የተነሣ ዛሬ ሰዎች በሁለት ደረጃዎች የክርስትናን ሙሉ በረከት ሊቀበሉ ይችላሉ።

ሠ) ይህ የአዲስ ኪዳን ንይል ለደቀ መዛሙርቱ በምስክርነታቸውና በአገልግሎታቸው የበለጠ ውጤታማ እንዲሆኑ (ሐ.ሥ. 1+8፤ ኤፌ. 4+8-11-13)፣ በምእመናን ሕይወት ሁሉ ላይ የሚመጣውን የንጢአት ተጽዕኖ እንዲቋቋሙና እንዲያሸንፉ (ሮሞ 6+11-14፤ 8+13-14፤ ገላ. 2+20፤ ፊል. 3+10-11)፣ ምእመናንን የሚያጠቁ የሰይጣንንና የአጋንንትን ንይላት ድል እንዲነሡ እጅግ ከፍተኛ የሆነ ንይልን ሰጣቸው፤ 2ቆሮ. 10+34፤ ኤፌ. 1+19-21፤ 6+10-18፤ 1ዮሐ. 4+4። አስቀድሞ ታይተው በማይታወቁና ለምእመናን ሁሉ በተሰጡ እጅግ በርካታ በሆኑ ስጦታዎች ውስጥ ይህ የመንፈስ ቅዱስ ንይል በውጤታማነት ተግባራዊ ሆኗል፤ ሐ.ሥ. 2+16-18፤ 1ቆሮ. 12+7፤ 1ጴጥ. 4+10፤ ከዘኁ. 11+17-24-29 ጋርም ያስተያዩ። ስጦታዎቹ የቤተ ክርስቲያንን እድገት እውን ለማድረግ አገልግሎት ላይ የሚውሉ ናቸው (1ቆሮ. 12+7፤ 14+12)፤ የስጦታዎቹ አገልግሎትም ወንጌል ለአይሁድ ብቻ እንዲሰበክ ሳይሆን፣ ሕዝቦች ሁሉ በክርስቶስ አምነው በቤተ ክርስቲያን እንዲሳተፉና የእግዚአብሔር ክብር እንዲታይ አድርጓል (9)።

2. የጥንቱን ትምህርት የሚከተሉ ወገኖች የጳጳሳዊ መሠረታዊ ትምህርት የማይቀበሉበት ምክንያት

ሁለቱ ወገኖች በብዙ መልክ በልዩ ልዩ ትምህርት የሚሰማሙ ሆነው ቢታይም፣ የጳጳሳዊ መሠረታዊ ትምህርት አደገኛ ሆኖ ተገኘ (10)።

የጳጳሳዊ መሠረታዊ እንቅስቃሴ ከመጀመሩ በፊት በቅድስና እንቅስቃሴዎች ውስጥ በቤተ ክርስቲያን «የተቀደሱ ምእመናን» እና «ተራ ምእመናን» እንደሚገኙ ይታመን ነበር። ጳጳሳዊ መሠረታዊ ከዚህ ዐውድ ስለወጡ፣ ምእመናን በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁና ያልተጠመቁ ተብለው መጠራታቸው አያስገርምም። በሌሎችም ዘንድ እንደዚሁ በመንፈስ ቅዱስ የተሞሉና ያልተሞሉ፣ መንፈሳውያንና ሥጋውያን፣ ደቀ መዛሙርትና ተራ ምእመናን፣ ቅዱሳንና ተራ ምእመናን በመባል እየተጠሩ ይገኛሉ።

የጥንቱን ትምህርት ለሚከተሉ ወገኖች ግን በዚህ ዐይነት ምእመናንን ለያይቶ ማየቱ አደገኛ ሆኖ ይታያቸዋል። ምክንያቱም ወደ ልዩ የቅድስና ደረጃ የደረሱት ሊታበዩ ያልደረሱት ደግሞ ቅናት ሊያድርባቸው ይችላል (11)።

ከሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት የሚሻለው እንደሚከተለው ነው፤ ሰው በሚያምንበት ጊዜ እንደተወለደ ሕፃን ነውና እያደገ እንዲሄድ ተጠርቷል፤ 1ጴጥ. 2+2-3፤ 2ጴጥ. 3+18። ይህ እድገት በብዙ በኩል ሊታይ ይችላል። ሆኖም ምእመናን በዚህ እድገት እርስ በርሳቸው መወዳደር ሳይሆን፥ ትሑታን መሆንና ክርስቶስን መምሰል አለባቸው፤ ፊል. 2+4-5። ክርስቲያን የራሱን ወይም የሌላውን የእድገት ደረጃ በትክክል መመዘን የሚችል መሆኑ አጠራጣሪ ነው፤ ኤር. 17+9።

ለጳንጠቆስጤያውያን ግን ልዩነታቸው ከሌሎች ምእመናን በሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት ላይ የተመሠረተ ሳይሆን፥ በልዩ ልሳን በመናገር፥ በትንቢት፥ በፈውስ ወይም በተአምራት እንደሆነ ሊታያቸው ይችላል። ምክንያቱም እንቅስቃሴያቸው በተለይ የሰሜትና የተመክሮ እንጂ የትምህርት እንቅስቃሴ አይደለም። የጥንቱን ትምህርት የሚከተሉት ግን ትምህርታቸውን የሚጀምሩትና የሚያጸኑት በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ነው፤ ይህን ካረጋገጡ በኋላም የማናቸውንም እንቅስቃሴ ክሥተቶች በሚገባ ይመለከታሉ። በዚህ ምዕራፍ ስለ መንፈስ ቅዱስ ከጥንት ጀምሮ የመጣውንና የተለመደውን ትምህርት ለመግለጥ ሞክረናል። ለእነዚህ ወገኖች ስለ ሁለቱ ደረጃዎች የሚሰጠው ትምህርት ብዙ ድክመት እንዳለበት ይታያቸዋል። እውነት ነው፤ የክርስቶስ ደቀ መዛሙር የመንፈስ ቅዱስን ንይል የተቀበሉት በሁለት ደረጃዎች ነው፤ ምክንያቱም በብሉይ ኪዳን ሕግና ሥርዐት መሠረት ተወልደው አዲስ ኪዳን ሲገባ ሙላትን ተቀብለዋልና። እኛ ግን ከበዓለ ጎምሳ ቀን በኋላ በመወለዳችን ቀጥታ ወደ አዲስ ኪዳን በረከትና ንይል እንገባለን። በሰማርያ፥ በቆርኔሌዎስ ቤት ወይም በኤፌሶን ከሆነው ለሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት በቂ መሠረት አይገኝም፤ በመልእክታትም የሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት አልተጻፈም።

እንግዲህ ጳንጠቆስጤያውያን (እና ካሪዝማቲኮች) በሁለቱ ደረጃዎች ላይ ስላላቸው ተመክሮ ሲመለከሩ ምን ማለት እንችላለን? እግዚአብሔር ባርክአቸዋልና በዚህ መደሰት ይገባናል። ሰዎች ስለ መንፈስ ቅዱስ ብዙ ትምህርት በማይሰጥባቸው አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ካደጉ፥ የእነርሱ የሁለተኛ ደረጃ ተመክሮ ወደ ክርስቶስ መመለሳቸው ሊሆን ይችላል። ስለ መንፈስ ቅዱስ ትምህርት በሚሰጥባቸው አብያተ ክርስቲያናት ያደጉ ሌሎች ካሉ ደግሞ፥ እንደ ጳንጠቆስጤያውያን ሥርዐት በጸሎት፥ በጥናት፥ ራስን አሳልፎ ለእግዚአብሔር በመስጠት... ወዘተ የተዘጋጁ ከሆነ፥ የእግዚአብሔርን አዲስ በረከት መቀበላቸው አያስገርምምና በግል ሕይወታቸው ታላቅ ርምጃ ወስደዋል ማለት ነው። በዚህም መሠረት ሦስተኛ፥ አራተኛ... ወዘተ ደረጃዎች ውስጥ ሊገቡ ይችላሉ።

ስለ አንድ ክርስቲያን ስንናገር፥ «በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቀ» ብንል ስለ ሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት ማሳሰባችን ነው። «በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ» ነው ካልን ግን የመጽሐፍ ቅዱስን አሳብ እንከተላለን ማለት ነው (ሐ.ሥ. 6+3፤ 5፤ 11+24)፤ በሁለቱ ደረጃዎች ትምህርት ላይ አናተኩርምና ምእመናን ሁሉ ይህ ንይል ሊኖራቸውና ሊጨመርላቸው የሚችል መሆኑን እንዲቀበሉ አናደፋፍራቸዋለን።

መ) የሦስተኛው «ማዕበል» እንቅስቃሴ፤ ጳንጠቆስጤያውያንና ካሪዝማቲኮች አንደኛና ሁለተኛ «ማዕበሎች» ሲሆኑ፥ ሦስተኛው ማዕበል ከታወቀው የመጽሐፍ ቅዱስ መምህር ከዮሐንስ ዊምበር (1934-1997) ጋር የተያያዘ ነው (12)። ይህ መምህር ራሱን እንደ ጳንጠቆስጤያዊ ወይም እንደ ካሪዝማቲክ አልቂጠረም፤ ሆኖም ጉባኤዎችና ከጉባኤዎቹ አገልግሎት የተነሣ የተመሠረቱ

አብያተ ክርስቲያናት ከ1ኛና ከ2ኛ ማዕበል ሥርዐትና ክሥተቶች ጋር ብዙ ተመሳሳይነት አላቸው። የዊምበርና የተከታዮቹ ትምህርት በሚከተሉት ነጥቦች ላይ የሚያተኩር ነው፡-

1) ሰው በክርስቶስ ሲያምን መንፈስ ቅዱስን ይቀበላል፤ በመንፈስ ቅዱስ ይጠመቃል፤ ስለዚህ በምእመናን መንፈሳዊ ሕይወት ውስጥ ሁለት ደረጃዎች መኖራቸው አይታይም፡፡

2) ከወንጌል ስብከት ጋር «ምልክቶችና ተአምራት» እንዲታዩ የእግዚአብሔር ዕቅድ ነው፤ እነዚህም በተለይ በአዲስ ልሳን መናገር ትንቢት፣ ፈውስ፣ በመንፈስ «መገደል» (በተመስጦ በመሬት ላይ መውደቅ)... ወዘተ ናቸው። ዊምበር ብዙ ጥናት አድርጎ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ሁሉ መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ሲደረግ እነዚህ ክሥተቶች እንደታዩ ለማረጋገጥ ሞክሯል። ሌሎች ግን እነዚህ ክሥተቶች ምንም እንኳን ብዙ ጊዜ የታዩ ቢሆንም፣ ለረጅም ዘመናት እውን ሆነው እንዳልቁዩ ይናገራሉ። ለምሳሌ ያህል በተሐድሶ ዘመን በዋናው እንቅስቃሴ ውስጥ አልታዩም፤ በነውትሬልድና በነወስሊ በተነሣው እንቅስቃሴም ጉልተው አልተንጸባረቁም። በተጨማሪም በሌሎች ልሳኖች መናገርና ትንቢት መተንበይ ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ እስከ 1900 ዓ.ም. ገደማ ድረስ ስለ መኖራቸው የሚያስረዱ ብዙ ፍንጮች አይገኙም።

3) መንፈሳዊ ስጦታዎችን በሚመለከት የተለየ አጠቃቀም አለ፤ ለምሳሌ፣ በልሳኖች መናገር የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ምልክት ሳይሆን፣ ለአገልግሎትና ለጸሎት የሚጠቅም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ነው ይላሉ። ይህን አሁን አንመረምረውም፤ ሆኖም ከዚህ ትምህርት ሁሉ ጋር አንድ ቀዳሚና መሠረታዊ አሳብ አለ፤ ይኸውም «ምልክቶችና ድንቅ ነገሮች» (2ቆሮ. 12+12) ሁልጊዜ የሚሰጡ መሆኑ የእግዚአብሔር ቃል የሚናገረው የተስፋ ቃል ነው የሚለው ነው።

ሌሎች ግን በቃል ኪዳን ውስጥ የገጢአት ስርየትና የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ አሉ (ሐ.ሥ. 2+38)፤ ሆኖም «ምልክቶችና ድንቅ ነገሮች» እንደ እግዚአብሔር ልዕልና ይሰጣሉ እንጂ (1ቆሮ. 12+11፤ ዕብ. 2+4) ለሰዎች ሁሉ፣ ለአብያተ ክርስቲያናት ሁሉና በየዘመኑ ሁሉ እንደሚሰጡ አልተገለጠም ይላሉ። ይህ የሐዋርያት ሥራ የሦስተኛው ማዕበል ትምህርት አንድ አተረጓጎም ነው፤ ብዙ ፕሮቴስታንቶችም በተለይ በኢትዮጵያ ይህን የሚቀበሉት ይመስላል፤ በትምህርተ መለኮት መምህራን ዘንድ ግን ተቀባይነት ላይኖር ይችላል፤ ምክንያቱም ለዚህ አሳብ ከሌሎች የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ድጋፍ ማግኘት ያስቸግራል፤ ስለ ሐዋርያት ሥራ አተረጓጎም የተሻለ አሳብ ስለሚያገኙ ይህ ከቤተ ክርስቲያን ታሪክና ከራሳቸው ተመክሮ ጋር ብዙ የሚስማማ አይደለም።

መ) መንፈስ ቅዱስ በክርስቲያናዊ ኑሮ

ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ እጅግ ሰፊና ጥልቀት ያለው በመሆኑ፣ ምእመናን ካመኑበትና ከአጠቃላይ መሠረታዊ ትምህርት በቀላሉ ወደ ልዩ ልዩ የተዛቡ ትምህርቶች ሊሳቡ ይችላሉ። ይህ እንዳይሆንና በመንፈስ ቅዱስ እንዲሞሉ ምእመናን የሚከተሉትን ነጥቦች በሚገባ መገንዘብ እንዲችሉ ትምህርታቸው፡-

1. ሥላሴያዊ ይሁን፤ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ጋር ይተካካላል፤ እነርሱ አይበላላጡምና።

2. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ማእከላዊ ያድርግ፤ ሰው ወደ እብ የሚደርሰው በክርስቶስ ነው፤ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ መንፈስ ነው፤ መንፈስ ቅዱስ ወደ ራሱ ሳይሆን፤ ወደ ክርስቶስ ያመለክታል።

3. አካላዊ ይሁን፤ መንፈስ ቅዱስ የራሱ ማንነት አለው፤ አማኝም ይህን መንገዝብ አለበት። በራሱ ሕይወትም ይህ የክርስቶስ ሥራ ወይም የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ተለይቶ መታወቅ ባይችልም፤ ዋናው ነገር ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ወደ እርሱ የሚመጣ መሆኑን ማስተዋል ነው።

4. ሕይወትን ሁሉ አመልካች ይሁን፤ የመንፈስ ቅዱስ ሙላት በአማኝ የግል ሕይወት፤ በአምልኮቱ፤ ከሌሎች መከመናን ጋር በአንድነት ሲኖር፤ በቤተ ክርስቲያን በመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ወይም በሌሎች ስጦታዎች ሲያገለግል፤ በኅብረተሰብ ውስጥ እየተመላለሰ ሲመሰክር ኑሮው የተሟላ ይሆናል። ይህንም ሲያደርግ ከዚህ በላይ በንኡስ ርእሱ መጨረሻ ላይ የተጻፉትን አምስት ዋና ዋና ነገሮች ያስተውል።

5. ንጹሕ ይሁን፤ ገጢአት መንፈስ ቅዱስን ያሳዝናልና።

ማስታወሻ

(1) RR 78 764 ይመ.

(2) Grudem 78 763-785 ይመ.

(3) Grudem ሰባቱ ጥቅሶች አንድ ትምህርት መያዛቸውን በሰፊው ጽፏል፤ 78 767-768 ይመ። የጳንጠቆስጤያውያን አተረጓጉም «The Holy Spirit - An Introduction» በሚል ርእስ በDavid Petts ተጽፎ «ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ» ተብሎ ወደ አማርኛ በተተረጎመው መጽሐፍ ተሰጥቷል።

(4) የ«አጽናኝ» ትርጉም በም. 81 ላይ ተብራርቷል።

(5) ይህ ክሥተት ብዙ ጊዜ በእንግሊዝኛ Being Slain in the Spirit (በመንፈስ መገደል) ተብሏል። በመጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች በእግዚአብሔር ክብር ፊት የወደቁ መሆናቸውን እናነባለን፤ ሆኖም ይህ ክሥተት «በመንፈስ መገደል አልተባለም»። Grudem 78 640 ይመ.

(6) ቶማስ ጉድውን ትምህርቱን ለመደገፍ በክርስቶስና በምእመናን መካከል ያለውን ተመሳሳይነት ጠቅሷል። ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ ገይል ሰው ከሆነ በኋላ በመንፈስ ቅዱስና በገይሉ ተጠመቀ፤ ምእመናንም በመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ ከተወለዱ በኋላ በመንፈስ ቅዱስ ሊጠመቁ ይችላሉ። ይህን አባባል ሁሉ በንቀበልም እንኳ፤ መጽሐፍ ቅዱስ በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ እንደዚሁም በምእመናን ሞትና ትንሣኤ መካከል ግንኙነትና ተመሳሳይነት እንዳለ ያስተምራል (ሮም 6+3-6፤ ቆላ. 2+11-13፤ 3+1)፤ ሆኖም ምእመናን ከክርስቶስ ትሥጉትና ጥምቀት ጋር ግንኙነት ወይም ተመሳሳይነት እንዳላቸው አያስተምርም። ስለዚህ ይህ አሳብ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት አንጻር ሲመዘን መሠረት ያለው ሆኖ አይታይም። በኤፌሶን 1+13-14 ላይ በመመርኮዝ የቀረበውን የቶማስ ጉድውንን ስብከት ይመ.

(7) ውትፊልድ በአብያተ ክርስቲያናት ወንጌልን የመስበክ በር ሊዘጋበት በሜዳ ላይ ላልተማሩትና ለድሾች ሰበከ። ብዙ ሺህ ሰዎች ስብከቱን ሰምተው በክርስቶስ አመኑ። አገልግሎቱ እየተስፋፋ ሲሄድም በሜዳ እንዲሰብክ ወስሊን አሰማመደው። ወስሊም በበኩሉ ያመኑትን ሰዎች በማገበር አደራጅቶና አሠልጥኖ የመቶዲስት ቤተ ክርስቲያን እንድትመሠረት አደረገ። ወስሊ በተሐድሶ ትምህርት ምክንያት ከውትፊልድ ተለየ። ውትፊልድ ሰባት ጊዜ ወደ አሜሪካ ሄዶ ስለነበር፣ ከነጮናታን ኤድዋርድስ ጋር በተደረገው መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ታላቅ ስፍራ ነበረው።

(8) ጳጳስቶስጤ ማለት በግሪክ ቋንቋ በዓለ ገምላ ማለት ነው። Grudem በም. 39 ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀትና ሙላት ጽፏል፤ እንደዚሁም በIVP በታተመው «The Church» በሚለው መጽሐፍ Edmund P. Clowney ስለዚህ አሳብና ስለ እንቅስቃሴዎቹ በም. 16 ላይ በጥሩ አኳኋን አትቷል።

(9) ይህ አንቀጽ በተለይ በGrudem ገጽ 771-772 በዝርዝር ተገልጧል። ጳጳስቶስጤያውያን ይህን የሚያስተምሩ ቢሆንም፣ ምእመናን ሁሉ ትምህርቱን በአዲስ ኪዳን ትምህርት መሠረት መርምረው ሊያውቁትና ሊቀበሉት ይገባል።

(10) ክርስቲያን ወደ ሙሉ በረከት የሚገባው በሁለት ደረጃ መሆኑን ስለ ማስተማር Grudem በገጽ 775-777 አትቷል።

(11) Grudem ገጽ 775-777 ይመ.

(12) «ሦስተኛ ማዕበል» የሚለው ስም ለዚህ እንቅስቃሴ የተሰጠው በFuller Seminary ፕሮፌሰር በC. Peter Wagner ነበረ። ዊምበር የAssociation of Vineyard Churches መሪ ነበረ። ዋና መጻሕፍቱ Power Evangelism (1992) እና Power Healing (1987) ናቸው። Grudem ገጽ 763 ማስታወሻ ይመ.

መግቢያ

በምዕራፍ 89 መጨረሻ ላይ የቅድስናን ደረጃ አትተናል። በዚህ ምዕራፍ ደግሞ ጸድቅ የሆነና መንፈስ ቅዱስን የተቀበለ የእግዚአብሔር ልጅ በዚህ ዓለም እንዴት መኖር እንደሚገባው እንመረምራለን። የቅድስና እኗኗር በሁለት አቅጣጫ ይታያል፤ ይኸውም የመጀመሪያው በክርስቶስ ሞት በመተባበር ለገጢአትና ለክፋት ሁሉ መሞት ሲሆን፤ ይህ አሉታዊ ነው፤ ሁለተኛው አዎንታዊ ሲሆን፤ የክርስቶስ ትንሣኤ ተካፋይ በመሆን በአዲስ ሕይወት መኖር ነው። የእግዚአብሔር ልጆች እነዚህን በመንፈስ ቅዱስ ገይል እንዲያደርጉ የሚያስገድዷቸው በተለይ ሦስት ታላላቅ ምክንያቶች አሉ (1)፤ ምክንያቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የእግዚአብሔር ቅድስና

ሐዋርያው ጴጥሮስ፡ «አኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ስለተጻፈ የጠራችሁ ቅዱስ እንደሆነ እናንተ ደግሞ በኑሮአችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ» የሚለውን የብሉይ ኪዳን ትእዛዝ በወገኔል ለተጠሩት ያብራራል፤ ዘሌ. 11፡44-45፤ 19፡2፤ 1ጴጥ. 1፡15-16። ሰው በእግዚአብሔር መልክ ተፈጥሯልና በጸጋ እንደገና ለእውነት በሚሆኑ ጸድቅና ቅድስና፤ በዕውቀትም ይፈጠራል፤ ኤፌ. 4፡24፤ ቆላ. 3፡10።

የክርስቲያንን እኗኗር በተመለከተ ስለ እግዚአብሔር ቅድስና ስናስብ፤ ከገጢአትና ከክፋት ሁሉ ዐይኖቹን እንኳ ማራቁን ብቻ ሳይሆን (ዕን. 1፡13)፤ ፍጹም የመሆኑን አሳብ ጭምር ማሰላሰል ይገባናል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ምሕረቱ፤ «እንግዲህ የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ እናንተ ፍጹማን ሁኑ» እና ስለ ርኅራኄው፤ «አባታችሁ ርኅሩኅ እንደሆነ ርኅሩኖች ሁኑ» የሚሉትን ትእዛዛት ለተከታዮቹ ሰጠ፤ ማቴ. 5፡48፤ ሉቃ. 6፡36።

2. የእግዚአብሔር ትእዛዛት

እግዚአብሔር ቤተ እስራኤልን ከግብጽ አውጥቶ ወደ ራሱ አመጣ። በምድረ በዳ ታላቅ የተስፋ ቃልን ሰጣቸው፤ «...አሁንም ቃሌን በእውነት ብትሰሙ፤ ኪዳንንም ብትጠብቁ ምድር ሁሉ የእኔ ናትና ከእሕዛብ ሁሉ የተመረጠ ርስት ትሆኑልኛላችሁ፤ እናንተም የካህናት መንግሥት የተቀደሰም ሕዝብ ትሆኑልኛላችሁ» በማለቱ የያዕቆብ ዘር ለእርሱ ልዩና ቅዱስ ሕዝብ እንዲሆን ዓላማውን ገለጠ፤ ዘጸ. 19፡3-6። ከዚያም በኋላ ኪዳናውያቱን ዐሠርቱ ቃላትን በታላቅ ክብር ሰጣቸው፤ ዘጸ. 20፡1-17። እነዚህ ቃላት በጽላት ተጽፈው በታቦት ውስጥ ኖሩ፤ በአራት የተሰጡት ትእዛዛት ሁሉ በዐሠርቱ ቃላት ተመሥርተው የእግዚአብሔር ፈቃድ እንዴት እንደሚፈጸም ገለጡ እንጂ በመሠረታዊው ቃል ኪዳን ላይ ምንም አዲስ ነገር አልጨመሩም። ሕዝቡ ሕጉን በመጠበቅ ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ነበራቸው። በእኛ ዘንድ ሕጉን ግብረ ገባዊ፤ ብሔራዊና ሥርዐታዊ ብሎ መክፈል የተለመደ ቢሆንም፤ አንድ ሕግ ነው። እግዚአብሔር በእርባ ዓመታት ውስጥ በምድረ በዳ ሕጉን አስተምሮ አሠለጠናቸው፤ በመጨረሻም ወደ ቅድስቲቱ አገር ከመግባታቸው በፊት፤ በአዲስ ዐውድ እንዲጠብቁት ዐሠርቱ ቃላት ለአዲስ ትውልድ በድጋሚ እንዲሰጡ ሙሴን አዘዘው፤ ዘዳ. 5፡1-21።

ከምድረ በዳው ኑሮ እስከ ክርስቶስ መምጣት ድረስ የነበረው የቤተ እስራኤል ታሪክ ግን አሳዛኝ ነበር። እግዚአብሔር ከባረካቸው በኋላ እስራኤል ኪዳንን ረስተው ወደ ባዕድ አምልኮ ዞሩ፤ እግዚአብሔር በቀጣቸው ጊዜ ምሕረትን ሲለምኑ፥ እግዚአብሔር አዳናቸው፤ ሆኖም ከትንሽ ጊዜ በኋላ እንደገና ከኪዳን ወጡ። ይህ ዐይነት ቅደም ተከተል፡- በረከት፥ ክሕደት፥ ቅጣት፥ ልመና፥ ምሕረትና በረከት... ወዘተ ብዙ ጊዜ በእስራኤል ታሪክ ተደጋግሞ ይታያል፤ መሳ. 2፡10-19።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ሕግንና ነቢያትን ለመሸር አልመጣም፤ ለመፈጸም እንጂ። ለሕግና ለነቢያት ፍጹም ታዛዥ በመሆን «ከእናንተ ስለ ኀጢአት የሚወቅሠኝ ማን ነው?» ብሎ እስከ መጠየቅ ደረሰ፤ ዮሐ. 8፡46። ክርስቶስ ሕጉን የፈጸመልን በብዙ መንገድ ነው፤ በዐጭሩ ዋና ዋና ነጥቦችን እንደሚከተለው መዘርዘር እንችላለን፡-

ሀ) ሕጉን በመፈጸም ጽድቃችን ሊሆንልን ቻለ፤ 1ቆሮ. 1፡30-31።

ለ) የኀጢአታችንን ቅጣት በመሸከም ከሕግ ርግማን ዋጀን፤ ገላ. 3፡10-13።

ሐ) ከኀጢአት ባርነት፥ ከሕግ ሥልጣን፥ ከሞት ፍርሀትና ከሰይጣን ጎይል በማውጣት እግዚአብሔርን ለመከተል ነጻነት ሰጠን፤ ዮሐ. 8፡32-34፤ ሐ.ሥ. 15፡10፤ ሮሞ 8፡2-4፤ ዕብ. 2፡14-15።

መ) የሕጉን ትእዛዛት በማብራራት ሕጉን በፊደል ብቻ ሳይሆን እንደ ዐውዱ በመንፈሳዊ መንገድ መጠበቅ እንዳለብን አዘዘን፤ ማቴ. 5፡21-26፡27-30፡33-37።

ሠ) እውነተኛ ፍቅር ለደቀ መዛሙርቱ በማሳየት ለእግዚአብሔርና ለሰው ሕጉን በደስታ ለመፈጸም ስሜትም፥ ጎይልም መስጠቱን ገለጠልን፤ ዮሐ. 13፡34-35፤ 15፡9-10።

ክርስቶስ ሕጉን በማክበሩና የአባቱን ፈቃድ በመጠበቁ ለምትመሠረተዋቤ ቤተ ክርስቲያን ከፍተኛ ምሳሌነትን አሳይቶ ቼተ ክርስቲያን ለብዙ መቶ ዓመታት ዐሠርቱ ቃላትን በግብረገባዊ መሠረትነታቸው አከበረቻቸው፤ አስተማረቻቸውም።

ዛሬ ግን ስለ ሕግና ስለ ዐሠርቱ ቃላት ሌላ ዐይነት ትምህርት በልዩ ልዩ ስፍራ በቤተ ክርስቲያን ሲሰጥ ይሰማል። እነዚህ ሰዎች ከሚናገሩት መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

ሰው በእምነት እንጂ ሕጉን በመፈጸም አይጸድቅም፤ ሕግ የብሉይ ኪዳን ጉዳይ ነው፤ የዐሠርቱ ቃላት ጉዳይ እኛን አይመለከተንም፤ ለእኛ ፍቅር ብቻ ያስፈልገናል። እውነት ነው፤ ፍቅር ከመንፈስ ቅዱስ ፍሬ ዋናው መሆኑን የአዲስ ኪዳን ትምህርት በሚያረጋግጠው መሠረት ሁላችን እንስማማለን (ማር. 12፡30-32፤ 1ቆሮ. 13፡13፤ ገላ. 5፡22)፤ ሆኖም የሕግ፥ የትእዛዛትና የዐሠርቱ ቃላት ጉዳይ አይመለከተንም ማለት ሌላ ትምህርት ነው። ለእነዚህ ሰዎች መልሳችን ምን መሆን አለበት?

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ «እኔ ያዘዝኳችሁን ሁሉ ብታደርጉ እናንተ ወዳጆቼ ናችሁ» በማለት የተናገረው፥ ትእዛዛቱን ሁሉ መጠበቃችንን የምንገልጥበት የፍቅራችን መግለጫና መገምገሚያ መሆኑን ያሳያል፤ ዮሐ. 15፡14፤ ክርስቶስ በትምህርቱ ብዙ ትእዛዛትን ሰጥቶናል፤ ከዚያም በኋላ ሐዋርያት በመንፈስ ቅዱስ ተመርተው የክርስቶስን ፈቃድ በትምህርታቸው

ገለጠ። ሐዋርያው ጳውሎስም እንግዲህ፡- «እርስ በርሳችሁ ከመዋደድ በቀር ለማንም ዕዳ አይኑርባችሁ፤ ሌላውን የሚወድ ሕግን ፈጽሞ ታልና። አታመንዝር፤ አትግደል፤ አትሰረቅ፤ በውሽት አትመስክር፤ አትመኝ የሚለው ከሌላዬ ትእዛዝ ሁሉ ጋር በዚህ፡- ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ በሚለው ቃል ተጠቅልሏል። ፍቅር ለባልንጀራው ክፉ አያደርግም፤ ስለዚህ ፍቅር የሕግ ፍጻሜ ነው» በማለት ፍቅርን ትእዛዛቱ ግንኙነት እንዳላቸው ጽፏል፤ ሮም 13፡8-10። በዚህ አንቀጽ ላይ ሐዋርያው ዕዳ ለክርስቲያን መልካም ነገር አለመሆኑንና ካለበትም ቶሎ ዕዳውን ሁሉ መመለስ እንዳለበት በማስተማሩ ምእመናን እርስ በርሳቸው ዕዳ እንዳለባቸው ገልጧል፤ ይህም ዕዳ የዘወትር መዋደድ ነው። ዕዳ ክፋትን በቀላሉ ሊፈጥር ይችላል፤ ስለዚህ በሰጪውና በተቀባዩ መካከል መለያየት እንዳይመጣ ተቀባዩ ዕዳውን ሳይጠየቅ ቶሎ መመለስ ይገባዋል። ሐዋርያው ከዐሠርቱ ቃላት የመጨረሻዎቹን አምስቱን ትእዛዛት በቅደም ተከተላቸው መሠረት በመጥቀሱ (ዘጸ. 20፡13-17፤ ዘጸ. 5፡17-21)፤ እንደዚሁም ፍቅር የሕግ ፍጻሜ መሆኑን በማሳሰቡ፤ ሕግና ዐሠርቱ ቃላት በክርስቲያናዊ ኑሮ ከፍተኛ ስፍራ እንዳላቸው ያሳያል። እነዚህ ትእዛዛት በአሉታዊ አገላለጥ ቢጻፉም፤ በአዎንታዊ አገላለጥ በሚጻፈው «ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ» በሚለው ትእዛዝ ተጠቅልለዋል፤ ይህም ትእዛዝ በመጀመሪያ በሕግ ውስጥ መጻፉን መርሳት አይገባንም፤ ዘሌ. 19፡18። ሐዋርያው ደግሞ «ከሌላዬ ትእዛዝ ሁሉ ጋር» በማለቱ ብዙ ትእዛዛት እንዳሉ ያሳስበናልና ሁሉ የተጻፉት ለእኛ መመሪያ እንዲሆኑ ነው።

ከዐሠርቱ ቃላት የመጀመሪያዎቹ አምስቱ ትእዛዛት ደግሞ በአዲስ ኪዳን እንደሚከፈሩ በልዩ ልዩ አንቀጾች ውስጥ እናያለን (2)። ለምሳሌ፡ 5ኛው ትእዛዝ ልጆች ለወላጆቻቸው እንዲታዘዙ ይናገራል፤ ኤፌ. 6፡1-3። 1ኛ፡ 2ኛና 3ኛ ትእዛዛት ለብዙ አንቀጾች መሠረታዊያን ናቸው፤ ለምሳሌ፡ ሮም 1፡21-30፤ 2፡22፤ 1ቆሮ. 6፡9፤ ኤፌ. 5፡5፤ ቆላ. 3፡5፤ ያዕ. 2፡7፤ 19፤ ራእ. 21፡8 ይሙ። ወንጌል በአሕዛብ መካከል ሲሰበክና ምእመናን በአኗኗራቸው ምክንያት እንደፈለጉ መሰብሰብ ባለመቻላቸው፤ የ4ኛውን ትእዛዝ ዋና መንፈስ «በጌታ ቀን» እንደጠበቁ ማየት እንችላለን፤ ኢሳ. 58፡13፤ ሐ.ሥ. 20፡7፤ 1ቆሮ. 16፡2፤ ራእ. 1፡10። እንግዲህ ፍቅርን ከሕግ ጋር በቀጥታ ማዛመድ እንዳለብን እንረዳለን።

በዚህ አንቀጽ ስለ ጽድቅ መንገድ ለመግለጥ በማሰብ ላይ አይደለንም፤ ይህን በምዕራፍ 89 በሰፊው አትተናል። እንደ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ሰው በእምነት ከጸደቀ ጽድቅ ሆኖ በቅድስና መኖር ይጀምራል፤ በዚህም ንሱስ አንቀጽ የእግዚአብሔር ትእዛዛት በቅድስና እንድንኖር እንደሚያደርጉ ከሦስቱ ታላላቅ ምክንያቶች አንዱን በማሰብ ላይ ነን።

3. እውነተኛ ፍቅር የእግዚአብሔርን ትእዛዛት ለማቃለል መኖሩ አይሆንም

አንዳንዶች ግን ፍቅር ብቻ ያስፈልገናል በማለታቸው ይህን ሐቅ ይቃወማሉ። ክርስቶስና የአዲስ ኪዳን ጸሓፊዎች ለእግዚአብሔር ትእዛዛት ከፍተኛ ስፍራ ሲሰጡና ፍቅርን ከትእዛዛት ጋር ሲያዛምዱት አይተናል። እንግዲህ ፍቅር ብቻ ያስፈልገናል የሚለው አስተሳሰብ ስሕተት ምንድን ነው?

እውነተኛ ፍቅር ስሜትና ትልቅ ምኞት ብቻ አይደለም። ያለ ፍቅር ሕጉንና ትእዛዛቱን መጠበቅ የሰውን ሕይወት ያደርቃልና ከባድ ሽክም ነው፤ ማቴ. 11፡28፤ ሐ.ሥ. 15፡10። ሰው ክርስቶስን መውደድ ሲጀምር ግን፤ ፈቃዱን ማድረግና ትእዛዛቱን መፈጸም ትልቅ ደስታ ይሰጠዋል፤ ይህም

እውነተኛ ዐርነት ነው፤ ማቴ. 11፡29-30፤ ዮሐ. 8፡32፤ 15፡10-11። እውነተኛ ፍቅር በሥራ ላይ መዋል አለበትና ምእመናን ፍቅራቸው እውነተኛ መሆኑን የሚያውቁት የእግዚአብሔርን ትእዛዛት ሲፈጽሙ ነው፤ አለበለዚያ ስሜታቸውና ምኞታቸው ወደ ክፋት ሊመራቸው ይችላል። «ሕጉ ቅዱስ ነው፤ ትእዛዜቱም ቅድስትና ጸድቅት በጎም ናት» (ሮሞ 7፡12) ስለዚህ አማኙ ሊደሰትባቸው ይገባል፤ ፍቅር የሕግ ፍጻሜ ይሆናል። ትእዛዛቱ እንግዲህ እውነተኛ ፍቅር ምን እንደሆነ እናስተውል ዘንድ ይረዱናል።

«ፍቅር ብቻ ያስፈልገናል» የሚለው አባባል ንጢአትንና ክፋትን ለመሸፈን ሲያገለግል ይችላል። ለምሳሌ፡ «አታመንዝር» የሚለው ትእዛዝ ከጋብቻ ውጭ ወሲባዊ ግንኙነት የሚፈጽሙ ሰዎች ኅሊናቸው እንዳይወቅሣቸው «ፍቅር ብቻ ያስፈልገናል» የሚለውን አባባል እየጠቀሱ ያለ ቅድስና ሊመላለሱ ይችላሉ። እውነተኛ ፍቅር ምን እንደሆነ አያውቁም፤ እነርሱ እግዚአብሔር ሕጉንና ግብረ ገባውያት ትእዛዛቱን ለሰው ሁሉ መስጠቱን ይክዳሉ። ፍቅር አለን፤ ወይም እግዚአብሔር ይህን የፍቅር ስሜትና ምኞት ስለሰጠን፡ እርስ በርሳችን ልንፈጽመው ይገባናል ይላሉ። ከዚህም በላይ ሁለት ክርስቲያን ወንዶች ወይም ሴቶች ፍጹም ሕገ ወጥ ወሲባዊ ግንኙነት ማድረግና በዚያም ሁኔታ መኖር እንደሚችሉ ያምናሉ። ከጋብቻ ውጭ የሚደረገውን ወሲባዊ ግንኙነት በሚመለከትም የእውነተኛ ፍቅርና የሥጋ ምኞት ወሰን የት ድረስ እንደሆነ ይገልጣሉ። ክርስቶስ፡ «የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፡ ትወደኛለህን?» በማለት ሦስት ጊዜ ሐዋርያው ጴጥሮስን በማሳዘን በተናገረው በአገልግሎትና በቅድስና አኗኗር ውስጥ ፍቅር ያለውን ታላቅ ስፍራ አሳየ (ዮሐ. 21፡17)፤ ሆኖም የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት ሁሉ በአንድነት መመልከትና መያዝ አስፈላጊ መሆኑን ይህ የስሕተት አስተሳሰብና ሌሎች ተመሳሳይ ትምህርቶች ያሳዩናል።

4. የክርስቶስ አርአያ

ክርስቶስ «ከሕግ በታች» (ገላ. 4፡4) በመወለዱና የሕጉን ትእዛዛት ሁሉ በመፈጸሙ፡ እንደዚሁም ምእመናን ሁሉ «የልጁን መልክ እንዲመስሉ» (ሮሞ 8፡29) ከዘለዓለም የአብ ውሳኔ በመሆኑ፡ በክርስቶስ አርአያ ሕጉን መፈጸም ለቅድስና ታላቅ ምክንያት ሆኖ መቂጠሩ አያስገርምም። ስለዚህ ክርስቶስ፡ «እኔ ለእናንተ እንዳደረግሁ፡ እናንተ ደግሞ ታደርጉ ዘንድ ምሳሌ ሰጥቻችኋለሁ» (ዮሐ. 13፡15)፤ ጳውሎስም፡ «በክርስቶስ ኢየሱስ የነበረ ይህ አሳብ በእናንተ ዘንድ ደግሞ ይሁን» (ፊል. 2፡5)፤ ጴጥሮስም፡ «ክርስቶስ ደግሞ ፍለጋውን እንድትከተሉ ምሳሌ ትቶላችሁ ስለ እናንተ መከራን ተቀብሏል» (1ጴጥ. 2፡21) ብለው ተናገሩ (3)።

በቅድስና የክርስቶስ አርአያ ዋና ዓላማ አማኙ ከክብር ወደ ክብር ሲያድግ፡ ወደ እግዚአብሔር ክብር የሚያደርስ በመሆኑ ላይ ያተኩራል፤ 2ቆሮ. 3፡18። ይህን እንድናስተውል የሚከተሉት ጥቅሶች ሊረዱን ይችላሉ፡-

- «በእርሱም ደግሞ ወደ ቆምንበት ወደዚህ ጸጋ በእምነት መግባትን አግኝተናል፤ በእግዚአብሔር ክብርም (ማለት የመጨረሻ መከበራችን) ተስፋ እንመካለን»፤ ሮሞ 5፡2።

- «... ለእግዚአብሔርም ክብርና ምስጋና ከኢየሱስ ክርስቶስ የሚገኝ የጽድቅ ፍሬ ሞልቶባችሁ...»፤ ፊል. 1፡9-11።

- «ወደ መንግሥቱ ወደ ክብሩም ለጠራችሁ ለእግዚአብሔር እንደሚገባ ትመላለሱ ዘንድ እየመከርንና...»፤ 1ተሰ. 2፡11-12።

- «በክርስቶስ ኢየሱስ ወደ ዘለዓለም ክብሩ የጠራችሁ የጸጋ ሁሉ አምላክ... ራሱ ፍጹማን ያደርጋችኋል፤ ያጸናችሁማል፤ ያበረታችሁማል»፤ 1ጴጥ. 5:10።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ቅድስና የሚሰጠውን ዋና ትምህርት በሚከተሉት ሰባት አርአስት በዐጭሩ አቅርቦነዋል፡- ሀ) የቅድስና ዐውድ፡ ለ) ቅድስና በሮም መልእክት ምዕራፍ 6-8፡ ሐ) ቅድስና በቤተ ክርስቲያን ታሪክ፡ መ) ቅድስና በዚህ ዓለም ፍጹም አለመሆኑ፡ ሠ) ቅድስና በአማኝ ሕይወት እያደገ መሄዱ፡ ረ) ቅድስና በአማኝ አኗኗር በሦስት ደረጃዎች የሚገለጥ መሆኑ፡ ሰ) የነፍስ ፍጹም ቅድስና፡ ሸ) የሥጋ ፍጹም ቅድስና።

ሀ) የቅድስና ዐውድ

1. የጋርዮሽ ጸጋ

የሕይወት ሁሉ ዐውድ የጋርዮሽ ጸጋ ነውና አማኝ በቅድስና ሲኖር በጋርዮሽ ጸጋ ይከበባል። ከጋርዮሽ ጸጋ የተነሣ በየአገሩና በየአካባቢው ያለው የትምህርትና የሳይንስ ደረጃ፡ የአስተዳደር ዐይነትና አፈጻጸም፡ የገጢአት መገታት የተለያየ ነው። ይህን ስንል እግዚአብሔር አንዳንድ ሰዎችን ለልባቸው ክፋትና ግፍ አሳልፎ የሚሰጣቸው መሆኑን፡ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ሁሉንም በአንድነት የማይገታቸው መሆኑን አንረሳም፤ ሮም 1፡22-32።

ሰው ሲያምን፡ አንዳንድ ነገር ወዲያውኑ ጎጢአት መሆኑን ቢያስተውልም፡ በአካባቢው ብዙ ዐይነት አሳብ፡ አስተሳሰብና ድርጊት በእግዚአብሔር ፊት አስጸያፊ እንደሆነ አያስተውልምና የእግዚአብሔርን ቃል በይበልጥ እስኪማር ድረስ እነዚህ ነገሮች ከቅድስና ኑሮ ጋር የማይስማሙ መሆኑን አይረዳም። ለምሳሌ፡ በብዙ ሕዝብ ባህል፡ በቀል፡ ትዕቢት፡ ውሸት፡ የሰውን ክብር መዳፈር... ወዘተ የተለመዱ ናቸው። ከዚህም ጋር በብዙ አገር ለክርስቲያን ብዙ ነጻነት የለውምና በጌታ ቀን ማረፍና በግልጥ ከሌሎች ምእመናን ጋር መሰብሰብ የማይቻል በመሆኑ የቅድስና ኑሮ ውሱን ይሆናል።

2. ጽድቅ

በምዕራፍ 89 እንዳየነው የቅድስና አኗኗር በአማኝ የጽድቅ ሁኔታ ላይ የተመሠረተ ነው። አማኝ በክርስቶስ ጽድቅ ነው፤ በእግዚአብሔር ፊት ፍጹም ተቀባይነት አለው፤ የእግዚአብሔርም ውድ ልጅ ነው። በክርስቶስ በመሆኑ ደግሞ የደረጃ ቅድስና ስላለው፡ ምእመናን ሁሉ ቅዱሳን ተብለዋል። ይህን ልብ ማድረግ አስፈላጊ የሆነበት ምክንያት፡ ሰው በቀላሉ በራሱ ጽድቅ መሳተፍ ስለሚፈልግ ነው። ይህ ሲሆን ደግሞ ስለ ቅድስና ያለው አመለካከት እጅግ የተሳሳተ ይሆናል፤ ምክንያቱም አማኝ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እየፈጸመ እግዚአብሔርን ማገልገሉ እግዚአብሔር እንዲቀበለው አይደለም፤ ወይም እንዲጸድቅ ወይም ከቅጣትና ከኩነኔ እንዲያመልጥ አይደለም። አንዳንድ ሰዎች ሰው እንዲታዘዝ ይህ ዐይነቱ ፍርሀት መኖሩ አስፈላጊ ነው ይላሉ። ተሳስተዋል፤ ምክንያቱም ከፍርሀት ይልቅ የፍቅር ጎይል ይበልጣል፤ «ፍጹም ፍቅር ፍርሀትን አውጥቶ ይጥላል እንጂ በፍቅር ፍርሀት የለም፤ ፍርሀት ቅጣት አለውና የሚፈራም ሰው ፍቅሩ ፍጹም አይደለም» ተብሏል፤ 1ዮሐ. 4፡18።

3. ዳግመኛ መወለድ

ሰው በክርስቶስ ሲሆን ዳግመኛ ተወልዷልና የሕይወቱ ሁኔታና አኗኗር ተለውጧል። አማኝ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሁኔታ ማስተዋል ይጀምራልና ወደ መንግሥቱ ይገባል (ዮሐ. 3፡3-5)፤ ጽድቅን ያደርጋል (1ዮሐ. 2፡29)፤

ጎጢአትን አያደርግም (1ዮሐ. 3፡9፤ 5፡18)፤ ምእመናንን ይወዳል (1ዮሐ. 4፡7)፤ በኢየሱስ ያምናል (1ዮሐ. 5፡1)፤ ዓለምን ያሸንፋል፤ 1ዮሐ. 5፡4። አማኙ በዚህ ዓለም ሳለ ይህን ሁሉ ባይፈጽም፤ እነዚህ ጠባያት የሕይወቱን አጠቃላይ ሁኔታ ያመለክታሉ።

ሰው ዳግመኛ ከመወለዱ በፊት እንደ ሥጋ ፈቃድ ይመላለሳል፤ እንደ ሥጋ ፈቃድ ይኖራል፤ እንደ ሥጋ ፈቃድ ያስባል፤ ይህ በእግዚአብሔር ፊት ጥል ነበረ፤ ለእግዚአብሔር ሕግ አልተገዛም፤ መገዛትም ተስኖታልና በመጨረሻ የደረሰበት ሞት ነበረ፤ ርም 8፡3-8። በዚህም አመለካከት ዓለምና ሰይጣን ሥጋዊ አኗኗር ካለው ሰው ጋር ስለሚተባበሩ ክርስቶስንና ወንጌሉን ይጠላሉ፤ ኤፌ. 2፡1-3።

እግዚአብሔር፡ «ከጨለማ ሥልጣን አዳነን፤ ቤዛነቱንም እርሱንም የጎጢአትን ስርየት ወዳገኘንበት ወደ ፍቅሩ ልጅ መንግሥት አፈለሰን» በሚለው ቃል መሠረት የአማኙን መንግሥት ቀይሮታልና ዳግመኛ የተወለደው ሰው የእግዚአብሔርን ፈቃድ አሁን መፈጸም ይፈልጋል፤ ቆላ. 1፡13-14። በቅድስና ኑሮ የፈቃድ ለውጥ እንደሚመጣ የሚከተለው ጥቅስ ይገልጣል፡- «... በፍርሀትና በመንቀጥቀጥ የራሳችሁን መዳን ፈጽሙ፤ ስለ በጎ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም በእናንተ የሚሠራ እግዚአብሔር ነውና»፤ ፊል. 2፡12-13፤ እንግዲህ በመጀመሪያ አማኙ የእግዚአብሔርን በጎ ፈቃድ እንዲያደርግ እግዚአብሔር በልቡ ይሠራል፤ ቀጥሎም ያን ፈቃድ ለመፈጸም ጎይልን ይሰጠዋል። በሌላ አነጋገር የአማኙ አዲስ ፈቃድ ከእግዚአብሔር በጎ ፈቃድ ጋር አንድ በመሆን ይተባበራል። ሐዋርያው ጳውሎስም ስለ አገልግሎቱ ሲገልጥ፡ «ለዚህም ነገር ደግሞ በእኔ በጎይል እንደሚሠራ እንደ አሠራሩ እየተጋደልሁ እደክማለሁ» በማለት በአንድ በኩል እግዚአብሔር በጎይል ሲሠራ፤ በሌላ በኩል እርሱ እንደ እግዚአብሔር አመራርና አሠራር ታላቅ ተጋድሎ አድርጎ እንደደከመ አስገንዝቧል፤ ቆላ. 1፡29። እንግዲህ ከዚህ አሳብ የተነሣ የቅድስና አኗኗርና አገልግሎት ቀላል አይደሉም። ምእመናን «በፍርሀትና በመንቀጥቀጥ» እንደዚሁም እስኪደክሙ ድረስ በሙሉ ጎይላቸው በእግዚአብሔር መንገድ መራመድ አለባቸው፤ ይህም እውን የሚሆነው በራሳቸው ተፈጥሮታዊ ጎይል ሳይሆን እግዚአብሔር በሚሰጣቸው ጎይልና አሠራር ነው።

ከዚህ በላይ በአካባቢው ሁኔታና በሥጋ ተጽዕኖ ምክንያት አማኙ የቅድስናን መንገድ ብዙ ጊዜ እንደማያስተውል አይተናል። መንገዱን ቢያውቅም እንኳ፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም አይፈልግምና የልቡ ፈቃድ እስኪለወጥለት ድረስ እግዚአብሔርን ይቃወመዋል። ነገር ግን በመሠረቱ ዳግመኛ ስለተወለደና የእግዚአብሔር ልጅ ስለሆነ፤ በመጨረሻ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ይቀበላልና በቅድስና መንገድ ከቀድሞው በበለጠ ደስታ ይራመዳል፤ እግዚአብሔር «... መፈለግንም» ይሠራልና።

4. የመንፈስ ቅዱስ ሥራ

የእግዚአብሔር ፈቃድ የምእመናን መቀደስ ነውና (1ተሰ. 4፡3) አብ+ወልድና መንፈስ ቅዱስ በዚህ ሥራ ይሳተፋሉ፤ 1ተሰ. 5፡23-24። አብ ልጆቹን በቅድስና እንዲካፈሉ በአባታዊ ተግሣጽ ይቀጣቸዋል (ዕብ. 12፡10)፤ በወልድም በኩል ምእመናን ደስ በሚያሰኘውና በመልካም ሥራ ሁሉ ፍጹማን እንዲሆኑ ይሠራል (ዕብ. 13፡20-21)፤ ምክንያቱም ክርስቶስ በተመላለሰበት አኳኋን ምእመናን ሊመላለሱ ይገባል፤ 1ዮሐ. 2፡6። ይሁን እንጂ መንፈስ ቅዱስ

የቅድስና መንፈስ በመሆኑ (ሮሞ 1÷3-4)፥ ምእመናን በመንፈስ ይቀደሳሉ፤ 2ተሰ. 2÷13፤ 1ጴጥ. 1÷1-2። ይህ ሥራ ታላቅ ነው፤ «ከሰው ሁሉ ጋር ሰላምን ተከታተሉ፤ ትቀደሱም ዘንድ ፈልጉ፤ ያለ እርሱ (ቅድስና) ጌታን ሊያይ የሚችል የለምና» የሚለው ማስጠንቀቂያ ተጽፏል፤ ዕብ. 12÷14።

መንፈስ ቅዱስ የቅድስና ሥራ ሲሠራ፥ «ፍቅር፥ ደስታ፥ ሰላም፥ ትዕግሥት፥ ችርነት፥ በጎነት፥ እምነት፥ የውሃት፥ ራስን መግዛት» የተባሉትን መልካም ጠባያት በምእመናን ሕይወት ውስጥ ያፈራል፤ ገላ. 5÷22። ምእመናን በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መሠረት መመላለስ፥ መኖርና ማሰብ ይገባቸዋል (ሮሞ 8÷3-6)፤ እንደዚሁም በእርሱ ይመራሉ፤ 8÷14። በሐዋርያት ሥራ መንፈስ ቅዱስ ምእመናንን ሲመራቸው በልዩ ልዩ ታሪክ ይታያል፤ ሐ.ሥ. 8÷29፡39፤ 10÷19-20፤ 11÷12፤ 13÷2፤ 15÷28፤ 16÷6-7።

ለ) ቅድስና በሮሞ መልእክት ምዕራፍ 6-8

የሮሞ መልእክት አከፋፈል ብዙ ዐይነት ቢሆንም (4)፥ መግቢያ (1÷1-17)፥ እግዚአብሔር ሰውን በቀጣዩ ኩነት (1÷18-3÷20)፤ እግዚአብሔር ሰውን በጸጋ አጸደቀው (3÷21-7÷25)፤ እግዚአብሔር ሰውን በፍቅር አከበረው (8÷1-39)፤ እግዚአብሔር ሰውን በምሕረት መረጠው (9÷1-11÷36)፤ እግዚአብሔር በልዕልናው ሰውን አደፋፈረው (12÷1-15÷13)፤ መደምደሚያ (15÷14-16÷27) የሚለው የአከፋፈል ዐይነት ሊረዳን ይችላል። የሮሞ ምዕራፍ 6 ዋና አሳብ የእግዚአብሔር ጽድቅ ከሕግ ሥልጣን ይፈታልና የምዕራፍ 8 ደግሞ አማኝ ከኩነት ወጥቶ በመንፈስ ቅዱስ ጎይል በአዲስ ሕይወት ይኖራል (8÷1-17)፤ የማይጠፋውም ተስፋ ሲኖረው አማኝ በአሰኝታ መበረታታት ይገባዋል (8÷1-39) የሚሉት ናቸው ማለት ይቻላል። ቅድስና እነዚህ ምዕራፎች የሚያተኩሩበት ዋና ትምህርት ባይሆንም፥ በዋናው ትምህርት ዐውድ ውስጥ የሚገኝ እንደሆነ ተገንዝበን ስለ ቅድስና ብዙ መሠረታዊ ትምህርት ማግኘት እንችላለን።

1. ቅድስና በሮሞ ምዕራፍ 6

ድኅነት በክርስቶስ ነውና ይህን በሞቱ፥ በትንሣኤውና በክብሩ ልንመረምረው እንችላለን። ከክርስቶስ ጋር ምእመናን ያላቸው አንድነት በአካላዊ (በሥጋዊ) ሁኔታ የሚታይ ሳይሆን (2ቆሮ. 5÷17) በመንፈሳዊ ሁኔታ የሚገለጥ ታላቅ ምሥጢር ነው፤ ለምሳሌ፥ አማኞች በቀራንዮ መስቀል ላይ ከክርስቶስ ጋር በአካላዊ ሁኔታ አልነበሩም፤ አሁንም በዚሁ ሁኔታ በመንግሥተ ሰማያት አይኖሩም።

ሀ) የአማኝ አንድነት በክርስቶስ ሞት (6÷1-11)

በሮሞ 6÷1-11 አማኝ «ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ እንደተጠመቅን አታውቁም?» (ቀ. 3)፤ «... ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀበርን» (ቀ. 4)፤ «ሞቱን በሚመስል ሞት ከእርሱ ጋር ከተባበርን...» (ቀ. 5)፤ «እርጌው ሰዎችን ከእርሱ ጋር እንደተሰቀለ እናውቃለን» (ቀ. 6)፤ «ከክርስቶስ ጋር ከሞትን...» (ቀ. 7-8)፤ «... እናንተ ደግሞ ለጎጢአት እንደሞታችሁ... ቀጠሩ» (ቀ. 11) በሚሉት ጥቅሶች ሐዋርያው ምእመናን ከክርስቶስ ጋር በመሞታቸው ላይ ያተኩራል። «ቀጠሩ» ያለውም የምእመናንን እውነተኛ ሁኔታ የሚያሳይ እንጂ ማስመሰል ያለበት መሆኑን የሚገልጥ አይደለም።

አማኞች ከክርስቶስ ጋር በመሞታቸውና በሞቱ በመተባበራቸው (ቍ. 5) ለጎጢአት ሞተዋል (ቍ. 2:11)፤ ምክንያቱም ክርስቶስ አንድ ጊዜ ለጎጢአት ፈጽሞ በመሞቱ ሁለተኛ አይሞትም (ቍ. 9-10)። ሐዋርያው፦ «ለጎጢአት የሞትን» (ቍ. 2) ሲል ምን ማለቱ ነው? የሚል ጥያቄ ሲነሣ ይችላል። መልስ መስጠት አስፈላጊ ነው። ምክንያቱም ለጎጢአት ካልሞትን በክርስቶስ መኖር አንችልም (ቍ. 2)። በዚህ አንቀጽ አራት አሳቦች ያሉ ይመስላል፤ እነርሱም የተቀራረበ ግንኙነት ያላቸው ሲሆኑ፦ ሁሉም ቅድስናን የሚያመለክቱ ናቸው፤ አራቱ በተለይ በክርስቶስ ሞትና በክርስቶስ ትንሣኤ ይታያሉ፤ እነርሱም የሚከተሉት ናቸው (5)፦

1) ፍትሐዊ አሳብ፤ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ለምእመናን ሲሞት፦ እነርሱ ደግሞ በእግዚአብሔር ዐይን ለጎጢአት ሞቱ፤ ጎጢአታቸው በክርስቶስ መሥዋዕት ተደምስሶላቸዋል፤ እነርሱ ጸድቀዋል፤ በእነርሱ ላይ የነበረ የጎጢአትና የሕግ ጎይል ፈረሰ። እንደዚሁም በክርስቶስ ትንሣኤ እነርሱ ተነሥተዋል፤ «ሞታችኋልና፦ ሕይወታችሁም በእግዚአብሔር ከክርስቶስ ጋር ተሰውሯል» በማለት ሐዋርያው ስለዚህ እውነት ጽፏል፤ ይህ የእግዚአብሔር ልዑላዊ ውሳኔ ነውና፤ ቆላ. 3፡3።

2) ጥምቀታዊ አሳብ፤ ጥምቀት የምእመናን ሁኔታ መግለጫ፦ ምስክር፦ ማኅተምና ማረጋገጫ ነው (ቍ. 3፡4)። አማኙ በጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ እንደሆነ፦ ለጎጢአት ኑሮ እንደሞተና አዲስ ሕይወት በክርስቶስ እንዳለው ይመስክራል፤ ቍ. 3-5፤ ቆላ. 3፡1-4።

3) ግብረገባዊ አሳብ፤ ምእመናን ነጻነት ተሰጥቷቸዋልና በየዕለቱ ጎጢአታዊ ጠባያቸውን እየገደሉ (ሮሞ 8፡13) ለጎጢአት ለመሞትና በየዕለቱ ለእግዚአብሔር እየታዘዙ በአዲስ ሕይወት ለመኖር ተጠርተዋል። ወንጌልንም የተረዱ በሙሉ ጎይላቸውና በአኗኗራቸው እግዚአብሔር በክርስቶስ እንደሚመለከታቸው እያሰቡ የመኖር ዕዳ አለባቸው።

4) ሰማያዊ አሳብ፤ ክርስቶስ ዳግም ተመልሶ ሲመጣና ሙታን ሲነሡ ከክርስቶስ ጋር በክብር ይኖራሉ፤ ምንም ጎጢአት አይኖርባቸውም፤ ፍጹማንም ይሆናሉ።

እነዚህ አራት አሳቦች የተለያዩ ቢሆኑም እርስ በርስ የተያያዙ ናቸው፤ አራቱም ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ የምእመናንን አኗኗር ይገልጣሉ። ሐዋርያው «አሮጌው ሰዎችን» ሲል (ቍ. 6) አማኙ ከማመኑ በፊት እንዴት እንደነበረ ያመለክታል፤ አማኙም ለጎጢአት ይገዛ ነበርና የጎጢአት ሥጋ በአዲሱ ሰዎችን ላይ እንዳይገዛ እርሱ ከክርስቶስ ጋር ተሰቅሎ ስለ ሞተ ራሱን እንደ ሞተ መቀጠር አለበት። እኛም በዚህ ዓለም ፍጹማን ባለመሆናችን፦ «ፊተኛ ኑሮአችሁን እያሰባችሁ እንደሚያታልል ምኞት የሚጠፋውን አሮጌውን ሰው አስወግዱ፤ በአእምሮአችሁም መንፈስ ታደሱ፤ ለእውነትም በሚሆኑ ጽድቅና ቅድስና እንደ እግዚአብሔር ምሳሌ የተፈጠረውን አዲሱን ሰው ልበሱ» ተብለን ታዝዘናል፤ ኤፌ. 4፡22-24። አንድ ሰው ከማመኑ በፊትና ካመነ በኋላ ያው አንድ ሰው ነው፤ ሆኖም አሮጌው ሰው አዲስ ሰው እየሆነና እየተለወጠ ይሄዳልና «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው፤ አሮጌው ነገር አልፏል፤ እነሆ፦ ሁሉም አዲስ ሆኗል» (2ቆሮ. 5፡17)፤ እና፦ «እኛ ፍጥረቱ ነንና እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን» የሚሉት ጥቅሶች የቅድስና ሥራ የእግዚአብሔር መሆኑን ያሳያሉ፤ ኤፌ. 2፡10።

ለ) የአማኝ አንድነት በክርስቶስ ትንሣኤ (ሮሞ 6+1-11)

በአሉታዊ መንገድ የቅድስና መጀመሪያ ርምጃ ለጎጢአት መሞት ነው። አንዳንድ ሰዎች የጎጢአተኛነት ስሜት ሲሰማቸው፥ ጎጢአታቸውን ለመግታት ከመብልና ከመጠጥ እንደዚሁም ፍላጎታቸውን ከሚያረካ ነገር ሁሉ ይሸሻሉ፤ ሌሎችም ከጎጢአታቸው ለማምለጥ ወደ ገዳም ሊገቡ ወይም ባህታውያን እንኳ ሊሆኑ ይችላሉ። ይህ ሁሉ ግን ሙሉ በሙሉ አይሠራም፤ ምክንያቱም ጎጢአት ያለው በልብ ውስጥ ነውና የትም ቢሄዱና ማናቸውንም ነገር ቢያደርጉ ልባቸው ከእነርሱ ጋር ይሄዳል፤ ሰይጣንም በልዩ ልዩ መንገድ ሊፈትናቸው ይችላል።

በአዎንታዊ መንገድ የቅድስና ሁለተኛ ርምጃ አማኝ ከክርስቶስ ጋር በትንሣኤው መኖሩን (ቀ. 2)፥ ትንሣኤውን በሚመስል ትንሣኤ ከእርሱ ጋር መተባበሩን (ቀ. 5)፥ በሕይወት መኖሩን (ቀ. 7-8)፥ እንደዚሁም በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታው ሆኖ ለእግዚአብሔር ሕያው እንደሆነ ራሱን መቀጠሩን (ቀ. 11) የሚመለከት ነው። ይህ ሁኔታ እውነተኛ መሆኑን እንጂ ማስመስል አለመሆኑን እንደገና ልብ ማድረግ አለብን።

ሐ) የአማኝ አንድነት በክርስቶስ ክብር

በክብር ከክርስቶስ ጋር መሆን መፈጸሙ የማይቀር የአማኝ ታላቅ ተስፋ ነው፤ ሮሞ 5፥21፤ 8፥21፡30። እዚያም የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱ መቀደሱ ይፈጸማል፤ 1ተሰ. 4፥3። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ክብሩን እንድናይና በእርሱ አንድ እንድንሆን ከመሰቀሉ በፊት ጸለየ (ዮሐ. 17፥22-24)፤ ጸሎቱ የጌታችን ጸሎት በመሆኑ ይፈጸማል (6)። አሁንም በዚህ ዓለም አማኝ የክርስቶስን መልክ መምሰል ይጀምራልና ከክብር ወደ ክብር ይለወጣል፤ 2ቆሮ. 3፥18።

በሮሞ 6፥12-23 አማኝ በሁኔታው መሠረት እንዲኖር ሐዋርያው ልዩ ልዩ ምክርና ምክንያታዊ አሳብ ያቀርባል።

አንደኛ፥ በቀ. 12-14 ሐዋርያው «... በሚሞት ሥጋችሁ ጎጢአት አይገነሥ» በሚል ትእዛዝ አሳቡን ሲከፍት፥ «ጎጢአት አይገዛችሁም...» የሚለውን ታላቅ ተስፋ ይሰጣል። በዚህ ምዕራፍ «ሥጋ» ሲል ሰው ከአዳም የወረሰው ጎጢአት ሁለንተናውን እንደሚገዛ እንጂ ከሰው አካል ያልሆነ ዐጥንትን አያመለክትም። እንግዲህ ከዚህ አንቀጽ በአማኝ ሕይወት ውስጥ ትግል እንዳለ፥ ጎጢአትም በሙሉ ወይም በከፊል ሊገዛው እንደሚችል እንረዳለን፤ ሆኖም አማኝ በክርስቶስ በመሆኑ ጎጢአት በመጨረሻ አይገዛውም። አማኝ ለጊዜው በሁለት መንገዶች በ«በልቶቹ» ሊጠቀም ይችላል፤ የዓመፃ ጦር ዕቃ ወይም የጽድቅ ጦር ዕቃ አድርጎ ሊገለገልባቸው ይችላል፤ ስለዚህ እያንዳንዱ ምእመን ጎጢአት እንደማይገዛው ዐውቆ ለቅድስና ኑሮ ራሱን ማቅረብ አለበት።

ሁለተኛ፥ በቀ. 15-19 አማኝ ሁለንተናውን ለእግዚአብሔር እንዲያቀርብ፥ ለጎጢአት ባርነትና ለሞት ወይም ሊቀደስ እውነተኛ ዐርነት ለሚሆን የመታዘዝ ባርነት ራሱን ማቅረብ መቻሉ ይታያል። ሰው በተለመደ አነጋገር ሁለት መንገዶች ብቻ አሉት፤ ሆኖም አማኞች በማመናቸው የጽድቅን መንገድ ብቻ መርጠዋልና ብልቶቻቸው እንዲቀደሱ ለጽድቅ ባሪያ አድርገው አሁን እንዲያቀርቡ ታዝዝዋል።

ሦስተኛ፥ በቀ. 20-23 ሁለት ዐይነት ፍሬ ብቻ እንዳለ ተገልጧል። አማኝ በፊተኛው አኗኗሩ ያፍራል፤ ይህ አኗኗር ምንም ጥቅም አልነበረውም፤

ፍጻሜው ሞት ነው። ከጎጢአት ባርነት ዐርነት ሲወጣ ግን ለእግዚአብሔር እየተገዛ ሲቀደስ ፍሬ አለው፤ መጨረሻውም የዘለዓለም ሕይወት ነው። ምክንያቱም፡ «የጎጢአት ደመወዝ ሞት ነውና፤ የእግዚአብሔር የጸጋ ስጦታ ግን በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን የዘለዓለም ሕይወት ነው»፤ ሮሞ 6፡23።

2. ቅድስና በሮሞ ምዕራፍ 7

ስለ ሮሞ ምዕራፍ 7 የተለያየ አተረጓጎም አለ፤ ለዚህም ዋና ምክንያቱ በምዕራፍ 7 እና በምዕራፍ 8 አሳብ መካከል ያለው ልዩነት ሰፊ መሆኑ ነው። ለምሳሌ፡ በምዕራፍ 7 መጨረሻ ላይ ሐዋርያው «እኔ ምንኛ ጎስቋላ ሰው ነኝ፤ ለዚህ ሞት ከተሰጠ ሰውነት ማን ያድነኛል?» ብሎ በሐዘን ስሜት ሲጽፍ (ቍ. 24)፡ በምዕራፍ 8 መጨረሻ ላይ ደግሞ፡ «... ልዩ ፍጥረትም ቢሆን በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ካለ ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን እንዳይችል ተረድቼአለሁ» (ቍ. 39) ብሏል።

ከዚህ የተነሣ አንዳንዶች ሮሞ ምዕራፍ 7 የምእመናንን ሁኔታ አያመለክትም፤ ሌሎችም ምዕራፉ ደካማ ምእመናንን ያመለክታልና ምእመናን ከምዕራፍ 7 ሁኔታ ወደ ምዕራፍ 8 ሁኔታ በፍጥነት ሊሸጋገሩ ይገባል፤ የተወሰኑትም ሁለቱ ምዕራፎች በተለያየ ጊዜ የነበረን የምእመናን ሁኔታና ተመክሮ ያመለክታሉ፤ የቀሩት ደግሞ ሮሞ 7፡5-13 በጎላፊ ጊዜ ግስ ስለ ተጻፈ ከማመኑ በፊት ጳውሎስ የነበረውን ተመክሮ የሚተርክ ሲሆን፡ ሮሞ 7፡14-25 ደግሞ በአሁን ጊዜ ግስ በተለይም፡ «እኔ ግን ከጎጢአት በታች ልሆን የተሸጥሁ የሥጋ ነኝ» (ቍ. 14) ስለሚል፡ ካመነ በኋላ የነበረውን ተመክሮ እንደሚገልጥ ያስባሉ።

የሮሞ 7 ዋና አሳብ ሕጉ፡ «ቅዱስ ነው፤ ትእዛዚቱም ቅድስትና ጻድቅት፡ በጎም ናት» (ቍ. 12) የሚለው ቢሆንም፡ አማኙ ከሕግ ሥልጣን በክርስቶስ ሥጋ ለሕግ ተገድሏል፤ ለእግዚአብሔር ፍሬ እንዲያፈራ ለሌላው (ለክርስቶስ)፡ ከሙታን ለተነሣው አንድ እንዲሆንና (ቍ. 4) እንዲድን የተደረገው ሕጉን በመፈጸም አይደለም፤ በተለይ ቍ. 1-12 ይመ።

ሰው በሥጋ ሳለ በሕግ የተቀሰቀሰው የጎጢአት መሻት ለሞት ፍሬ ያፈራ ነበር (ቍ. 5)፤ ይህም ሰው ከማመኑ በፊት የነበረውን ሁኔታ ያመለክታል፤ ሆኖም፡ «በውስጡ ሰውነቴ በእግዚአብሔር ሕግ ደስ ይለኛልና» (ቍ. 22) በማለቱ በእግዚአብሔር ሕግ መሠረት በውስጥ ሰውነቱና በአእምሮው (ቍ. 25) መፈለጉ የአማኝ ተመክሮና ሁኔታ ይመስላል። ችግሩ ግን፡ «በሥጋዬ ግን ለጎጢአት ሕግ እገዛለሁ» በማለቱ እንደ ጎጢአት ሕግ መኖር የሚያስችለው በሥጋ ያለው ጎይል ነበረ (ቍ. 25)። እንግዲያስ ይህ ሁኔታ አንዳንድ ጊዜ የምእመናን ሁሉ ስሜትና ተመክሮ ነው ወይስ የደካማ ክርስቲያኖች ዘወትራዊ ሁኔታ፡ ወይስ ደግሞ የማያምኑ ሰዎች ሁኔታ ነው? ሰው እንደ አተረጓጎሙ ለዚህ ጥያቄ የሚሰጠው መልስ፡ ወደ ሮሞ ምዕራፍ 8 ጎይልና ደስታ በመግባትና ስለ ቅድስና ትምህርትም ወደዚህ ምዕራፍ ሁኔታ በመሻገር እጅግ ሊለያይ ይችላል።

በዚህ ምዕራፍ ስለ ቅድስና ዋና ዋና ትምህርት የሚከተለውን ማለት እንችላለን፡-

ሀ) ቅድስና፡ አማኙ ከክርስቶስ ጋር አንድ በመሆኑ ላይ ተመሥርቷል፤ በተለይ ሥጋ በክርስቶስ ለሕግ ተገድሏል (ቍ. 4፡6)፤ ለእግዚአብሔር ፍሬ

እንዲያፈራ ከሙታን ከተነሣው ጋር ታስሯልና ሞቷል (ቊ. 4:6)፤ ከተስፋ ቢስነት ሊያድነው የሚችለው በኢየሱስ ክርስቶስ በጌታው ነው (ቊ. 25)።

ለ) ቅድስና፡ አማኙ ከማመኑ በፊት በሥጋ ክፋት ቢስማማም፡ አሁን የሥጋን ሥራ አይፈልግም፤ ይሁን እንጂ ሊቈጣጠረው አይችልም፤ በተለይ አስቀድሞ በሕግ ትእዛዝ ተቀስቅሶ ለሞት ፍሬ እንኳ እያፈራ በበልቶቹ ይሠራ ነበር (ቊ. 5)፤ ካመነ በኋላ ከገጢአት በታች የተሸጠ የሥጋ ነው (ቊ. 14)፤ በሥጋው በጎ ነገር የለምና በጎ ለማድረግ ቢፈልግም መልካም ለማድረግ ገይል የለውም (ቊ. 18)።

ሐ) ቅድስና ትግልና ውጊያ፡ መቀዋወምም አለበት። ዐሥር ጊዜ በቊ. 15-25 ሐዋርያው ስለዚህ ሲናገር፡ «የማደርገውን አላውቅምና፤ የምጠላውን ያን አደርጋለሁና» (ቊ. 15)፤ «ያን የማደርገው አሁን እኔ አይደለሁም» (ቊ. 20)፤ «የማልወደውን የማደርግ ከሆንሁ ግን ያን የማደርገው አሁን እኔ አይደለሁም፤ በእኔ የሚኖር ገጢአት ነው እንጂ» (ቊ. 20)፤ «በውስጡ ሰውነቱ በእግዚአብሔር ሕግ ደስ ይለኛልና፤ ነገር ግን ብልቶቹ ከአእምሮቹ ሕግ (ሐቅ) ጋር የሚዋጋውንና በብልቶቹ ባለ በገጢአት ሕግ (ሐቅ) የሚማርከኝን ሌላ ሕግ (ሐቅ) አያለሁ» (ቊ. 23)፤ ይህ ዳግመኛ የተወለደ ሰው አስተያየት አይደለም፤ «እንግዲያስ እኔ በአእምሮቹ ለእግዚአብሔር ሕግ፡ በሥጋዬ ግን ለገጢአት ሕግ (ሐቅ) እገዛለሁ» ብሎ በትግሉ ክብደት በመጨነቁ፡ ምዕራፉን ሲደመድም (ቊ. 25)፡ «እኔ ምንኛ ጉስቋላ ሰው ነኝ» (ቊ. 24) ማለቱ አያስገርምም። በተጨማሪም ሐዋርያው ስለዚህ ትግል ለገላትያ ሰዎች በዐጭሩ እንደሚከተለው አብራራ፤ «... በመንፈስ ተመላለሱ፤ የሥጋን ምኞት ከቶ አትፈጽሙ። ሥጋ በመንፈስ ላይ (በሰው መንፈስ ወይም በእግዚአብሔር መንፈስ ላይ፡ በሁለቱም ሊሆን ይችላል) መንፈስም በሥጋ ላይ ይመኛልና፤ እነዚህም እርስ በርሳቸው ይቀዋወማሉ፤ ስለዚህ የምትወዱትን ልታደርጉ አትችሉም። በመንፈስ ብትመሩ ግን ከሕግ በታች አይደላችሁም» በማለት የገላትያን ምእመናን አስገንዝቧቸዋል፤ ገላ. 5፡17-18። ከዚያም በኋላ ትምህርቱ ግልጥ እንዲሆን ሐዋርያው 17 ዐይነት የሥጋ ሥራንና ይህንም የሚመስል የመንፈስ ፍሬ ከዘረዘረ በኋላ፡ እንደዚህ ያሉትን የሚከለክል ሕግ የለም በማለት ጽፏል፤ ገላ. 5፡19-23።

ከዚህ ትግል ትምህርት ነጻ ለመሆንና ወደ ሮም ምዕራፍ 8 ሁኔታ ለመሸሽ ሰዎች ልዩ ልዩ አቋራጭ መንገድ መኖሩን ያሳያሉ። ሆኖም በሮም ምዕራፍ 7 ላይ ትምህርቱ ስለሚገኝ፡ አንዳንድ ጊዜ ምእመናን ወደዚህ ሁኔታ ውስጥ እንደሚገቡ ክርስቲያናዊ ተመክሮ አለ፤ ሐዋርያው ራሱም ከዚህ ትግል አላመለጠም።

3. ቅድስና በሮም ምዕራፍ 8

ትምህርተ መለኮትን በተመለከተ የሮም መልእክት ዋና የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ሲሆን፡ ሮም ምዕራፍ 8 ደግሞ በዚህ መልእክት ውስጥ ካሉት ምዕራፎች መካከል ዐይነተኛ ምዕራፍ ነው። የሮም ምዕራፍ 8 ዋና መልእክት፡ አማኝ ከባርነት ነጻ ወጥቶ በመንፈስ ቅዱስ ገይል በአዲስ ሕይወት ይኖራል (8፡1-17)፤ የማይጠፋው ተስፋ ሲኖረውም፡ በዋስትናና በአለኝታ መበረታታት ይገባዋል የሚል ነው፤ 8፡18-39። በተጨማሪም በምዕራፍ 7 ላይ የተገለጠው ትግል እንዳይረሳ፡ «ከሥጋ የተነሣ ስለደከመ ለሕግ ያልተቻለውን... እንደ መንፈስ ፈቃድ እንጂ እንደ ሥጋ ፈቃድ በማንመላለስ በእኛ የሕግ ትእዛዝ ይፈጸም ዘንድ ገጢአትን በሥጋ ከነን» (ቊ. 3-4)፤ «ስለ ሥጋ ማሰብ ሞት ነውና ስለ መንፈስ ማሰብ ግን ሕይወትና ሰላም ነው» (ቊ. 6) ስለሚል፡ ሁለት

መንገዶች (የሥጋና የመንፈስ) እንዳሉ (በተለይ ቍ. 1-8 እንደዚሁም ቍ. 9-11 ይመ.) ያሳስባል። አማኞች በመንፈስ ፈቃድ ይኖራሉና ሕይወት አላቸው።

ምዕራፉ ዐሥር ጊዜ ስለ ሥጋ፣ ዐሥር ጊዜ ደግሞ ስለ መንፈስ (ወይም መንፈስ ቅዱስ) ይጠቅሳል። ከዚህ ቀጥሎ ስለ ቅድስና ልዩ ልዩ አርእስትን እንመለከታለን።

ሀ) ቅድስናና ሥጋ፤ ቍ. 5-8 «ሥጋ» እና «መንፈስ» በማለት ሁለት መንገዶችን ይገልጣሉ፤ ሥጋና መንፈስ በአሳብም ሆነ በሥራ ምንም ግንኙነት የላቸውም፤ እርስ በርስ የሚቃረኑ ናቸውና። የእግዚአብሔር ዓላማ ምእመናን በቅድስና የክርስቶስን መልክ እንዲመስሉ (ቍ. 29) ነው፤ በዚህም ለሥጋ አሳብ ምንም ስፍራ የለም።

ለ) ቅድስናና መንፈስ፤ አማኙ በቅድስና እንዲራመድ መንፈስ ቅዱስ ገይል ይሆነዋል፤ የራሱ መንፈስም መንፈስ ቅዱስን በደስታ ይከተላል፤ «እንደ መንፈስ ፈቃድ የሚኖሩ ግን የመንፈስን ነገር ያስባሉ» (ቍ. 5)፤ ክርስቶስ ኢየሱስን ከሙታን ያስነሣው የእርሱ መንፈስ በአማኙ ዘንድ ይኖራልና እርሱ በሚኖረው መንፈስ ይሠራል (ቍ. 11)፤ በመጨረሻም ለሚሞተው የአማኝ ሰውነት (በትንሣኤ ዕለት) ሕይወትን ይሰጣል (ቍ. 11)። ይሁን እንጂ አሁን ከትግሉ መውጫ መንገድ ይኖራልን? ተብሎ ቢጠየቅ መልሱ አዎ አለ የሚል ይሆናል። ሆኖም አሁን ፍጹም አይደለም፣ ትግልም ደግሞ አለበት፤ ምክንያቱም አማኙ በመንፈስ የሰውነትን ሥራ ቢገድል በሕይወት ይኖራል፤ በሥጋም ላይ አሸናፊ ይሆናል (ቍ. 13)፤ በዚህ መሠረት በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመራ ሰው የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑ (ቍ. 14) ይታወቃል።

ሐ) ቅድስናና ክብር፤ ለአማኙ የእግዚአብሔር የመጨረሻ ዓላማ በክርስቶስ ትንሣኤ እንዲከበር ነው (ቍ. 30፣ «አከበራቸው» ትንቢታዊ አነጋገር እንደሆነ ይታሰባል)። አማኙ የእግዚአብሔር ወራሽ እንዲሆን ከክርስቶስና ከሌሎች አማኞች ጋር ዐብሮ መከራ መቀበል አለበት (ቍ. 17)። ይህ ሌላው የቅድስናና የክርስቲያናዊ ኑሮ ሐቅ ነው፤ በአንድ በኩል መከራና ሥቃይ (ቍ. 18)፣ በሌላ በኩል ደግሞ በረከትና ክብር አለ። የአሁኑን ክብርና ሥቃይ ከሚመጣው ክብር ጋር ማመዛዘን አይቻልም (ቍ. 18)፤ ነገር ግን ሁለቱም ስለሚኖሩ አንዱ ወደ ሌላው መምራቱ አይቀርም፤ ስለዚህ አማኝ ከትግልና ከመከራ መሸሽ አይገባውም።

እስቀድሞ እንደተገለጠው፣ በክርስቶስ ሕይወት የሚኖር ሰው አሁን በክብሩ በመጠኑ ሊሳተፍ ይችላል፤ አማኙ በልዩ ልዩ ስጦታዎችና በመንፈስ ፍሬ በመሳተፉ ከበሰለ፣ በቅድስና ካደገ፣ ልዩ ጸጋና ጥበብ ይኖረዋል፤ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ መልክም በይበልጥ በአካሄዱ ሊታይ ይችላል (2ቆሮ. 3፡18፤ 4፡1-18)። ፍጹም ክብር የሚገለጠው ግን በክርስቶስ ትንሣኤ ቀን ነው።

ሐ) ቅድስና በቤተ ክርስቲያን ታሪክ

ብዙ ዐይነት የቅድስና ትምህርት መኖሩ አስገራሚ አይደለም፤ ለዚህም ቢያንስ አራት ምክንያቶች አሉ፡-

ሀ) በልዩ ልዩ ትምህርት ቀደም ሲል እንዳየነው፣ ለዚህ ንዑስ ርእስ በመጽሐፍ ቅዱስ ከፍ ያለ ስፍራ እንደሚሰጥ ሰዎች ይረዳሉ፤ ለምሳሌ፡ «እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ» (ዘሌ. 19፡2፤ 1ጴጥ. 1፡15-16)፤ «ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነውና» (1ተሰ. 4፡3)፤ «ትቀደሱም ዘንድ ፈልጉ

ያለ እርሱ ጌታን ሊያይ የሚችል የለምና» የሚሉትና የመሳሰሉት ጥቅሶች ይህን እውነት በግልጽ ያሳያሉ፤ ዕብ. 12:14::

ለ) እውነተኛ ክርስቲያን በክርስቶስ ድንከትን አግኝቶ ለክርስቶስ እንደ ቅዱስ ሰው መኖር ይፈልጋል፤ ሆኖም ይህን ማድረግ እጅግ ከባድ መሆኑን ይገነዘባል፤ ሮም 7:14-25፤ ገላ. 5:17::

ሐ) እውነተኛ ክርስቲያን ወደ ድል ሕይወት ለመግባትና በዚያ ለመኖር ይጓጓል፤ የዚህን መንፈሳዊ ምሥጢር ጠቃሚነትና ርግጠኝነት ማወቅ ይችላል፤ ሮም 7:24-25፤ ገላ. 5:17-18::

መ) አንዳንድ ሰዎች የክርስትናን ምንነት ሲገነዘቡ፥ ከሚገባቸው ፍርድ ያመልጡ ዘንድ ቢያንስ ቢያንስ ምን ማድረግ እንዳለባቸው ለማወቅ ይፈልጋሉ እንጂ ከዚህ ዐልፈው ምንም ነገር የማድረግ አሳብ የላቸውም። ምናልባት እውነተኛ ክርስቲያን የሆነ ሰውም እንኳ በዚህ አሳዛኝ አስተሳሰብ ውስጥ ሊዘፈቅ ይችላል።

1. ቅድስና በምሥራቃውያን ዘንድ፡- የመቃርዮስ ትምህርት

ከአውግስጢኖስ በፊት የጥንት ቤተ ክርስቲያን አባቶች ስለ ቅድስና ብዙ አልጻፉም፤ ምክንያቱም ዋና ትኩረታቸውና ክርክራቸው በቅድስት ሥላሴና በትሥጉት አሳብ ላይ ነበረ። በምሥራቃውያን ዘንድ በተለይ አንድ ዐይነት ትምህርት አደገ፤ ይህም ለመንፈሳዊ መሪዎች የሚሆን ግብረገባዊ ትምህርት ነበረ። የዚህ ትምህርት ዋና ባለቤት ግብጻዊው መቃርዮስ እንደሆነ ቢነገርም፥ ይህ ሰው በአራተኛው መቶና በአምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ ይኖር የነበረ ሦርያዊ መነኩሴ ነው (7)። ኤፍሬም ሰይረስ የዚህ ሰው ዋና ጓደኛ ነበረ።

የመቃርዮስ አሳብ ሰው ንጢአት የሌለበት ሕይወት እንዲኖረው የሚያስገነዝብ ሳይሆን፥ አጠቃላይ መንፈሳዊ የሕይወት ለውጥ እንዲታይበት የሚገፋፋ ነበረ። መቃርዮስ ዐምሳ መንፈሳውያን ስብከቶችን ጽፏል። በእነዚህ ስብከቶች የግል ተመክሮና በራሱ ሕይወት በልቡ ውስጥ የቀረ የራሱ ልምምድ ተገልጠዋል። ይህ አቀራረብ ከፍጹም ቅድስና ትምህርት ጋር እንደሚስማማ ይታያል። ከጊዜ በኋላ ዮሐንስ ወስሊ ይህን ትምህርት ከሌሎች ግሪካውያን አበው ትምህርት ጋር በማደባለቅ ስለ ልዩ ልዩ ሌላ ፍልስፍና አዳዲስ አሳብ ጨምሮ ስለ ፍጹም ቅድስና አስተማረ። የመቃርዮስን ትምህርት ስንመለከት መነኩሴ በመሆኑ በትምህርቱ ሁለት ደረጃዎች መኖራቸውና፥ ይኸውም፥ መንፈሳዊ መሪዎችንና ተራ የቤተ ክርስቲያን አባሎችን እንደሚመለከት ልብ እናደርጋለን (8)።

2. ቅድስና በምዕራባውያን ዘንድ፡- የአውግስጢኖስ ትምህርት

ነገረ መለኮትን በተመለከተ አውግስጢኖስ (354-430 ዓ.ም.) እና ትምህርቱ የሁለት ትምህርት ጥናት መነሻ ሆኑ። በአንድ በኩል በተሐድሶ ጥናት መሠረት በሰው ድንከት ላይ ለቀረበው የጸጋ ትምህርት በሕይወት ሳለ በፕሮቴስታንቶች መካከል መሪው፥ በኋላም በመጻሕፍቱ ዋና መልካም ተጽዕኖ ሆነ። በሌላ በኩል ደግሞ በካቶሊኮች መካከል በቤተ ክርስቲያንና በምሥጢራቷ ሰላላው የእግዚአብሔር ጸጋ የተሰጠው የእርሱ ትምህርት ዋና ምንጭና መሪ ሆነ። ብዙ ሊቃውንት እርስ በርሳቸው ስለ አውግስጢኖስ ትምህት እየተከራከሩ መጻሕፍትን እስከ ዛሬ ድረስ ይጽፋሉ!

ቅድስናን የሚመለከተው ትምህርቱ ከፕላጊዮስ ጋር ከነበረው ክርክር መነጨ። ፕላጊዮስ ሰው የሚድነው ከራሱ እንደሆነ አስተምሯል። አውግስጢኖስ ይህን አሳብ በመቃወም፡ «እግዚአብሔር ከሰው የሚፈልገውን እምነትና ፍቅር ይሰጣል» ብሎ በግልጽ ተናገረ። የአውግስጢኖስ ተከታዮች ግን በሕይወት ከነበረበት ጊዜ ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ የአውግስጢኖስን ትምህርት በሙሉ መቀበል ስለከበዳቸው «ሐራጅ ፕላጊዮሳውያን» ተብለዋል (9)።

የተሐድሶን ትምህርት በተመለከተ የአውግስጢኖስን ትምህርት ግልጽ የሆነና ያልሆነ በማለት በሁለት አርአስት በዐጭሩ ልንገልጠው በንሞክር ለግንዛቤ ሊረዳን ይችላል፡-

ሀ) ግልጽ የሆነው የአውግስጢኖስ ትምህርት አርአስት

- 1) በሰው ድኅነት (እንደዚሁም በፍጥረትና በእግዚአብሔር መጋቢት) እግዚአብሔር ልዕልና ያለው መሆኑን፤
- 2) በአዳም ውድቀት ሰው ሙሉ በሙሉ መሳተፉን፤
- 3) ያለ ጸጋ ሰው እግዚአብሔርን ማስደሰት አለመቻሉን (በሰው መልካም ሥራ ሁሉ በጸሎት እንኳ የጎጠአት ግብ፤ ዓላማ፤ ምኞት፤ ክፋት... ወዘተ ተደባልቆ ሊገኝ ይችላል)፤
- 4) ሰው በክርስቶስ ብቻ መዳን መቻሉን፤
- 5) እግዚአብሔር በምርጫውና በውሳኔው መሠረት ማዳኑን፤
- 6) «እግዚአብሔር ከሰው የሚፈልገውን እምነትና ፍቅር» መስጠቱን (10)።

እነዚህ ስድስት አንቀጾች ከብዙ ዓመታት በኋላም ቢሆን ለተሐድሶ አብያተ ክርስቲያናት እምነት (በተለይ ለፕላጊኒቲዊዎች አብያተ ክርስቲያናት) መሠረት ሆነዋል። ከ1559-1566 ዓ.ም. በልዩ ልዩ አገሮች ያሉ የተሐድሶ አብያተ ክርስቲያናት ስብሰባ አካሂደው ለየአገሮቻቸው የሃይማኖት መግለጫዎችን አዘጋጁ። በ1619 ዓ.ም. ሆላንድ በሚገኘው በዶርት ከተማ የሃይማኖት መሪዎች ተሰብስበው በ«የዶርት ሲኖዶስ ቀኖናዎች» የጋራ እምነታቸው ተዘጋጅቶ በየአገሩ ተግባራዊ እንዲሆን ጸደቀ። የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን በ39 አንቀጾች (በ1562 እና በ1571 ዓ.ም.) እና በዊስትሚንስተር የሃይማኖት መግለጫ (በ1647 ዓ.ም.) በአማርኛ «እምነታችን» ተብሎ ተተርጉሟል) እምነቷን ገለጠች። ከዶርት ሲኖዶስም «የካልቪንዝም አምስት ነጥቦች» ደግሞ ተገኙ (11)።

ለ) ግልጽ ያልሆነው የአውግስጢኖስ ትምህርት አርአስት

ስለ ቤተ ክርስቲያንና ስለ ምሥጢራቷ እየተለመደ የመጣ ልዩ ልዩ ትምህርት ስፍራ አግኝቶ ነበርና አውግስጢኖስ የራሱን ትምህርት ለመወሰንና ለመግለጽ ግድ ሆነበት።

በዚያ ዘመን ሰው ይድን ዘንድ ግብረግባዊ ሕይወትን መኖር እንዳለበት ይታመን ነበር። ሰው በእምነትና በመልካም ሥራ ተስፋ ማድረግ ነበረበት። ከመጠመቁ በፊት ሰው የሠራው ጎጠአት በጥምቀት ሥርዐት እንደታጠበ ይታመን ነበር፤ ከተጠመቀ በኋላ ግን ለጎጠኦቹ ቀኖናን መፈጸምና መልካም ሥራ ማድረግ ለሰው አስፈላጊ ነበረ። በመልካም አኗኗር በጌታ ዘንድ ተቀባይነትን ማግኘት ይችላል። እንግዲህ ከዚህ በላይ በተገለጡ አሳቦች መሠረት የሰው ድኅነት ከክርስቶስ ቤዛነት እየወጣና እየራቀ ሄደ። በዚህ ዐውድ ስለ ጎጠኦት፤ ስለ ሕግና ስለ አከባቢ፤ ስለ ክህነት ሥራ፤ ስለ ቤተ

ክርስቲያንና ስለ ምሥጢራቷ እንደዚሁም ስለ ምንኩስና ልዩ ልዩ የተሳሳቱ ትምህርቶች ተስፋፋ። በዚህ ዘመን ንጢአትን ለመግታት የተለያየ ሥርዐት በመደንገጉና በማደጉ ይህ ሁሉ ለቅድስና አስፈላጊ እንደሆነ ይቈጠር ነበር።

አውግስጢኖስ ስለ ቅድስና ማስተማር ሲጀምር፡ የሕዝብን ትኩረት ምን ያህል ስቦ እንደነበር ለማወቅ ቀላል አይደለም! ሆኖም በትምህርቱ የሚከተሉት አርእስት ከላይ ከተጠቀሱት ግልጽ ትምህርቶች ጋር የሚጋጩ እንደሆኑ መመልከት እንችላለን፡-

1) በጽድቅና በቅድስና መካከል ያለ ግንኙነትና ልዩነት፤ አውግስጢኖስ በጽድቅና በቅድስና መካከል ያለውን ግንኙነትና ልዩነት በትክክል ለይቶ አሳየም፤ እርሱ ትልቅ ትኩረት የሰጠው ለጽድቅ ነበረ፤ ቅድስና የጽድቅ አንድ ክፍል ነው፤ ሰው በቅድስና ሊኖር ጽድቁ ይጨምራል። አውግስጢኖስ ጽድቅ ቋሚ ሁኔታ፡ ቅድስና ደግሞ የበጎ ሥራና የመልካም ጠባይ እድገት መሆናቸውን ለይቶ አላመለከተም።

2) በእግዚአብሔር ጸጋና በጽድቅ መካከል ያለ ግንኙነት፤ አውግስጢኖስ በአንድ በኩል የክርስቶስ ፍቅርና የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው መንፈሳዊ በረከት ሙሉ በሙሉ አስፈላጊ መሆናቸውን ባይረሳም፡ ቅድስና እንደ ተጨማሪ ስጦታ ይቈጠር ነበር። የዚህ ስጦታ መልካም ሥራ፡ ፍሬ ቢስ ወይም ለሞት የሚያደርሱ ንጢአቶችን ሊያጠፋ ይችላል፤ ሆኖም ከጥምቀት በኋላ ከንጢአት የተገኘ ዕዳ ማለትም መጠነኛ ዐይነት ንጢአት (የእግዚአብሔርን ጸጋ በከፊል የሚያስቀር) ቅዱስ ቊርባንን በመቀበልና ለከባድ ንጢአት የቀኖናን ምሥጢር በመፈጸም ሊወገድ ይችላል (በንጢአት መካከል ልዩነት ስለ መኖሩ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የት እንደሚገኝ መጠየቅ እንችላለን)። እነዚህን ሥራዎች ያለ እግዚአብሔር ጸጋ መፈጸም አይቻልም። በአውግስጢኖስ የተዘራው ይህ ትምህርት፡ በተለይ በቶማስ አኩናስ ትምህርት (1225-1274 ዓ.ም.) እና በትረንት ስብሰባ (1545-1563 ዓ.ም.) ውሳኔዎች ፍሬ አፍርቶ ታይቷል። እንግዲህ በአንድ በኩል የአውግስጢኖስ የተሐድሶ ትምህርት ፍሬ በፐርቴስታንቶች ዘንድ የሚታይ ሲሆን፡ በሌላ በኩል ደግሞ በተለይ ቤተ ክርስቲያንና ምሥጢራቷን በሚመለከት የትምህርቱ ጥቅም ካቶሊካውያንም አዳርሷል። ዋና ልዩነቱ በጽድቅና በቅድስና ትምህርት መካከል ያለው ነው (12)።

3) ቅድስና በተሐድሶ መሪዎች አመለካከት፡ የሉተር (1483-1546 ዓ.ም.) እና የካልቪን (1509-1564 ዓ.ም.) ትምህርት፤ ሉተርና ካልቪን የተሐድሶ እንቅስቃሴ መሪዎች በመሆን መጽሐፍ ቅዱስን ሲመረምሩ፡ ትምህርቱ ግልጽ ከሆኑት ከአውግስጢኖስ ትምህርቶች ጋር አንድ ሆኖ አገኙት። እነርሱ መሠረት አድርገው የተነሡት፡ በክርስቶስ ብቻ በማመን ጽድቅ ለአማኝ ይቈጠራል የሚለውን እውነት ነው። ጽድቅ አቋም ወይም ሁኔታ እንጂ የሚጨመርበት ወይም የሚቀንስበት የለውም። ቅድስና ግን ሰው በክርስቶስ በማመን ጽድቅ በመልካም ሥራና በጠባይ የሚያድግበት አኗኗር ነው፤ ቅድስና እየጨመረ የሚሄድ ቢሆንም፡ ፍጹም አይደለም። ከዚህ በላይ እንዳተኩነው የሉተርና የካልቪን ተከታዮች ሁሉ እምነት ይህን ይመስል ነበረና የእርሜኒያውያን ተቃውሞ ሲነሣ፡ በዶርት ሲኖዶስ የተሐድሶ ትምህርት መመሪያ እንዲጸድቅ ተደረገ። በፐርቴስታንቶች ዘንድም እስከ ዛሬ ድረስ የተሐድሶ ትምህርት ተቀባይነትን አግኝቶ እንዳለ ይታያል።

ሉተርና ካልቪን ሰው ሊያድግ የሚችለው በእግዚአብሔር ጸጋ እንደሆነ ዐውቁ፤ በተጨማሪም ሰው በራሱ ገይልና ትግል የእግዚአብሔርን ሥራ ሊሠራ

አለመቻሉን ተረዱ። ሰው በእግዚአብሔር ጸጋ ከደረሰበት የቅድስና ደረጃ መውደቅ እንደሚችልም ተገንዝበዋል፤ ምክንያቱም የአዳም ንጢአት ገና በአማኝ ሕይወት ብዙ ጎይል አለው። ለምሳሌ፡ መሴ በወጣትነቱ ጊዜ እግዚአብሔርን ሳይጠይቅ በራሱ ጎይል ሰው ገደለ፤ እግዚአብሔርም የአማኝን በጎች አርባ ዓመት በመጠበቅ ትሕትናንና የዋህነትን እንዲማር ወደ ምድረ በዳ ሰደደው። «መሴም በምድር ላይ ካሉት ሰዎች ሁሉ ይልቅ እጅግ ትሑት ሰው» ሆነ። ቢሆንም፡ የእስራኤል ሕዝብ አርባ ዓመት ካስቸገሩት በኋላ፡ በመጨረሻ መሴ ተናደደ፤ ተቈጣቸውም። በዚህ ምክንያት የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግሮ ወደ ቅድስቲቱ አገር ለመግባት አልተፈቀደለትም፤ ዘጸ. 2፡12-15፤ ዘጸ. 12፡3፤ ዘዳ. 32፡48-52። ዳዊትም ንጉሥ እንዲሆን ከእግዚአብሔር ብዙ ጸጋ ተቀብሎ ነበር፤ ነገር ግን በቤርሳቤህ ምክንያት ወደቀ፤ አመነዘረ፤ ውሸት ተናገረ፤ ሰውም አስገደለ። ከዚህ የተነሣም በቤቱ ውስጥ በሕይወትም ሆነ ከሞት በኋላ ከባድ ፍርድ ተፈረደበት፤ 2ኛሙ. 11፡1-27፤ 12፡1-25። ሰዎች በአዳም ንጢአት ምክንያት የእግዚአብሔርን ብዙ ጸጋ ከተቀበሉ በኋላ ወደ ብዙ ንጢአት ሊገቡ ይችላሉና በተለይ መሪዎች መጠንቀቅ እንደሚያስፈልጋቸው ከአብያተ ክርስቲያናት ታሪክ መማር ይገባል፤ ለምሳሌ፡ 1ቆሮ. 1፡4-9 እና 10-17።

4. ቅድስናና የዮሐንስ ወስሊ ትምህርት (13)

ወስሊ (1703-1791 ዓ.ም.) ታላቅ የወንጌል ሰባኪ ሲሆን፡ በተለይ አዳዲስ ምእመናንን ለኅብረት፡ ለትምህርት፡ ለጸሎትና ለምስክርነት በቡድን በቡድን በማሠልጠን ረገድ ልዩ ስጦታ ነበረው። ሆኖም ይህ ከትምህርተ መለኮት አንጻር የነበረበት ጉድለት እስከ ዛሬ ድረስ በተከታዮቹ ዘንድ ይንጸባረቃል።

ቅድስናን በተመለከተ ወስሊ አንድ አዲስ ዐይነት ትምህርት አስተማረ፤ ትምህርቱም፡ ሰው ለመዳን በክርስቶስ ካመነ በኋላ ወደ «ፍጹም ቅድስና» ደረጃ ሊደርስ ይችላል የሚል ነው። በትምህርቱ መሠረት ሰው ወደዚህ ደረጃ የሚደርሰው በመጀመሪያ እንዳመነ ነው። አማኝ ንስሐ ይገባል፤ በክርስቶስ ብቻ ተስፋ ያደርጋልና ጊዜው ሲደርስ እግዚአብሔር ወደዚህ አዲስ ተመክሮው ያስገባዋል።

በአዲሱ ተመክሮ ውጤት (እንደ ትምህርቱ) ንጢአት ሁሉ ከሰው ሕይወት ይወገዳልና ንጢአትን ለመሥራት ፈተና አይደርስበትም፤ ምክንያቱም ለንጢአት አዳማዊ ሱስ የለውም። ከዚህም ቀጥሎ አዲስ መንፈሳዊ ሁኔታ ይፈጠርበታል፤ «ፍጹም ቅድስና» ተብሏልና በረከቱን ከተቀበለ በከፍተኛ ደረጃና ሁኔታ ላይ ይኖራል። በዚህ አዲስ ሁኔታ ውስጥ እያደገና ወደ ክርስቶስ መልክ እየተለወጠ ይሄዳል።

እውነት ነው፤ ሰው ከትልቅ ድል በኋላ ወይም ትልቅ በረከትን ከተቀበለ በኋላ ሰይጣን «ፈተናውን ሁሉ ከጨረሰ በኋላ እስከ ጊዜው ከእርሱ ተለየ» እንደሚለው ምቹ ጊዜ እስኪያገኝ ድረስ ከኢየሱስ ለጊዜው እንደተለየ ከሰው መለየት ይችላል፤ ሉቃ. 4፡13። ዲያብሎስ ይህን ሲያደርግ፡ ሰውን ለዘለዓለም የሚተወው ሳይሆን፡ ምቹ ጊዜ ፈልጎ እንደገና በመመለስ የሚፈትነው መሆኑ ግልጽ ነው።

ወስሊ አስተዋይ የምእመናን እረኛ ነበረና ከራሱ ተመክሮ በመነሣት ሰይጣን ሰውን ንጢአት እንዲሠራ ከመገፋፋት ለረጅም ጊዜ እንደማይቈጠብ ዐወቀ። ምናልባት በዚህ ምክንያት እርሱ እንደዚህ ዐይነቱን አዲስ በረከት እንደተቀበለ አልተናገረም፤ ሆኖም፡ ዐልፎ ዐልፎ ሰማቸውን የጠቀሳቸው ሌሎች

ሰዎች እንደተቀበሉትና ለድንገት በክርስቶስ ያመኑ ሁሉ ይህን በረከት ይቀበሉ ዘንድ መከታተል እንደሚገባቸው አስተምሯል።

እስቀድሞ እንዳየነው ይህ ትምህርት «ፍጹም ቅድስና» አይደለም፤ ምክንያቱም ሰው በረከቱን ከተቀበለ በኋላ በቅድስና ያድጋል። በተጨማሪም እንደዚህ ዐይነቱ በረከት ስለ መኖሩ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ምንም ፍንጭ የለም፤ ለዚህ አስተሳሰብ ድጋፍ በመስጠት ፈንታ መጽሐፍ ቅዱስ ይህን አስተሳሰብ ይቃወማል፤ ሮም 7፡14-25፤ ገላ. 5፡16-17፤ 1ዮሐ. 1፡8-10።

5. ቅድስናና የከዚክ ትምህርት (14)

የከዚክ ትምህርት ከሙዲና ሰንኪ መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ቀጥሎ በእንግሊዝ አገር በ1875 ዓ.ም. ተጀመረ። ከዚክ በሰሜን እንግሊዝ የምትገኝ በብዙ ሀይቅ የተከበበች ትንሽ ከተማ ናት፤ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ በየዓመቱ በዚያ ስፍራ የሰዓምንት ስብሰባ ሲደረግ ቁይቷል፤ ከዚያም ትምህርቱ እጅግ እየተስፋፋ ሄዷል። ወስሲ ባስተማረው ትምህርት ፈንታ ስለ ቅድስና የተሰጠው የከዚክ ትምህርት ከሰው ሕይወት የውርስ ንጢአት ሳይወገድ፣ ክርስቲያን ንጢአትን በመቃወሙ አሸናፊ ሕይወት ሊኖረው ይችላል የሚል ነው። ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል? ተብሎ ሲጠየቅ፣ መልሱ በመንፈስ ቅዱስ በሚገኘው የድል ኑሮ ነው። አንዳንዶችን ይህ ትእዛዝ በመጠኑ የሚረዳቸው ቢሆንም፣ ሌሎችን በፍጥነት ወደ ትርምስና ወደ ተስፋ መቀረጥ ይመራቸዋል፤ ውጤታማ ሆኖ አያገኙትምና። ይህ ምክር ከግብጻዊው ከመቃርዮስ ትምህርት ጋር ቅርብ ግንኙነት እንዳለው እናያለን፤ እነርሱ ንጢአትን ማሸነፍ የግል ኅላፊነት መሆኑን ያስተምራሉ። በራሳችን ንጢአትን ለመቃወም በቂ ንይል የለንም፤ ምክንያቱም ትግሉን በዚህ ዐይነት ለእግዚአብሔር ጸጥ ብለን እንድንተወው አልታዘዝንም። ቅድስና የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ሲሆን፣ የጋራ ጉዳይንና የሕግ ጉዳይን ያመለክታል። ስለ እግዚአብሔር ብቻ የሚያስተምሩ በሕይወታቸው ሁሉ በክርስቶስ ከተደገፉና ወደ ራሳቸው ካልተመለከቱ፣ ትርምስ ሊቀንስ ይችላልና ሕይወታቸው ሁሉ ከንቱ ሳይሆን ይችላል። ሆኖም በሚከተሉት ንኡሳን አንቀጾች በሙሉ የተሻለ መንገድ እንዳለ ለማሳየት እንሞክራለን።

መ) ቅድስና፣ ሰባቱ መንፈሳውያን ሐቆች

ከአንዳንድ ክፍሎች በስተቀር አብዛኛው የአዲስ ኪዳን አሳብ ለምእመናን የቅድስና ጥሪ ነው። ይህንም ሁሉ ሲያነሱ አንዳንድ ሊቃውንት የዚህን ጥሪ ሁኔታ በሰባት ንኡሳን አርእስት ለማጠቃለል ሞክረዋል (15)። እነርሱንም እንደሚከተው በዐጭሩ እንመረምራቸዋለን፡-

1. የሕይወት ለውጥ የሚገኘው አማኝ ሕይወቱን ለቅድስና ሲያስረክብ ነው

ወንጌሎችንና መልእክታትን ስናነብ፣ ለምእመናን ብዙ ትእዛዛት እንደተሰጡ እንመለከታለን። ትእዛዝ ማለት የአማኝ አንድን ነገር ማድረግ (ወይም አለማድረግ) ማለት ነው። አማኝ መታዘዝ ቢፈልግም ባይፈልግም፣ በትእዛዙ መሠረት ሕይወቱን ሲያስረክብ ለውጥና በረከት ይገኛል፤ እግዚአብሔር ይደሰታል፤ አማኝ በቅድስና ያድጋል። ሰው ሕይወቱን ሲያስረክብ፣ ይህን እንዲያደርግ እግዚአብሔር ስለ በኃ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም እንደሠራ ያውቃል፤ ፊል. 2፡12-13። እንግዲህ አማኝ በትእዛዙ መሠረት ሲኖር፣ በሕይወቱ በረከትንና ለውጥን ይቀበላል (ማቴ. 5፡3-12፤ 6፡6፤ 7፡7-8፤ ፊል. 4፡4-7)።

2. «መጽደቅ በክርስቶስ ነው» የሚለው የቅድስና ዐውድ ነው

ብዙ ጊዜ ለማስገንዘብ እንደተሞከረው፡ «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው»፤ 2ቆሮ. 5፡17፡ ሰው በክርስቶስ የሚሆነው በእምነት ነው። የእምነት ሥራ የወንጌልን ቃል፡ የእውነትን ቃል መቀበልና ማክበር ነው። አማኝ ማስተዋል የሚገባው ምሥጢራዊ ከሆነው ከእግዚአብሔር ሥራ የተነሣ ወደ እምነት መድረሱን ነበረና በእግዚአብሔር ጊዜ እምነቱ እውነተኛ ሆነ፤ ዮሐ. 8፡45-46፤ ሐ.ሥ. 13፡48፤ 2ተሰ. 2፡13፤ 2ጢሞ. 3፡15፡ «የአዲስ ፍጥረት» የመጀመሪያ ሥራ ከመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ መወለድ ነው (ዮሐ. 3፡3-8)፤ ቀጥሎ ደግሞ አዲስ ክርስቲያን በእግዚአብሔር መንገድ እንዲያድግ ያደርጋል፤ እስኪሞት ድረስም እግዚአብሔርን ይከተላል። በክርስቶስ የሚሆነው አማኝ ስለ ክርስቶስ ብዙ ነገር መማር ብቻ ሳይሆን፡ ክርስቶስን ራሱን ማወቅም ይጀምራል፤ ዮሐ. 14፡9፡21-23፤ 17፡3፡ እንግዲህ ሰው በክርስቶስ አምኖ ከጸደቀ ወደ ቅድስና ሕይወት ገብቷል፤ በክርስቶስ ካለመነ ግን በመቀደስ ሂደት ውስጥ ገና አልገባም፤ መቀደስ አልጀመረም።

3. ከክርስቶስ ጋር በመስቀሉና በትንሣኤው ራስን አንድ ማድረግ የቅድስና መሠረት ነው

በክርስቶስ ያሉ ሁሉ ከክርስቶስ ጋር ተስቅለዋል (ሮሞ 6፡1-11)፤ ይኸውም በጎጢአት የተገዛ ሕይወታቸው ቀርቷል ማለት ነው (ሮሞ 7፡24)። ከክርስቶስ ጋር ተነሥተዋል ማለትም ደግሞ ክርስቶስን ከሞት ያነሣ ገይል አሁን «በውስጡ ሰውነታቸው» (ሮሞ 7፡22)፡ «በተሰወረ ልባቸው» (1ጴጥ. 3፡4) ይኖራል ማለት ነው። በእግዚአብሔር ሕግ ላይ ተቃውሞ እንደ ቀድሞው ወዲያውኑ አይነሣም፤ ምክንያቱም ምኞታቸው እግዚአብሔርን ማወቅ፡ ማግኘት፡ መውደድ፡ ማክበርና ማስደሰት ነው። ይህም «አዲስ ልደት» ነው። እንግዲህ በአማኝ ዘንድ ቅድስና የተለመደ ነው። ሰው ከማመኑ በፊት የእግዚአብሔርን ሕግ ሲሰማ፡ ለማዳዊ አሳብና ተቃውሞ ቢኖረውም፡ አሁን የሚታየው ግን ሕጉን ያለ ተቃውሞ መቀበል፡ መታዘዝና በሕጉ መደሰት ነው፤ ከውስጣዊው አዲስ ተፈጥሮ ጋር ይስማማልና። ይህ ክርስቲያናዊ ነጻነት ነው፤ ምክንያቱም የአማኝ ልባዊ ፍላጎትና የእግዚአብሔር ፈቃድ አንድ በመሆናቸው የሚወደውን ማድረግ ይችላል፤ ይገባዋልም።

4. ቅድስናን የሚሠራው መንፈስ ቅዱስ ነው (16)

«የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር፡ ደስታ፡ ሰላም፡ ትዕግሥት፡ ችርነት፡ በጎነት፡ እምነት፡ የውሃት፡ ራስን መግዛት ነው። እንደዚህ ያሉትን የሚከለክል ሕግ የለም» (ገላ. 5፡22-23)። መንፈስ ቅዱስ እነዚህን ዘጠኝ ጠባይዓት (ፍቅር፡ ሰላም፡ ደስታ...) በቀጥታ በሰው ልብ ሊያኖራቸው ይችላል፤ ይህን ሁልጊዜ ቢያደርግም፡ ሰዎች በመንፈሳዊ ማስተዋል አያድጉም ነበር። እውነት ነው፤ አንዳንድ ጊዜ በልዩ ልዩ ምክንያት መንፈስ ቅዱስ እንደዚህ ያደርጋል፤ ለምሳሌ፡ የበርናባስና የጳውሎስ ጥሪ ለተለየ አገልግሎት (ሐ.ሥ. 13፡1-3)፡ የፊልጶስ ጥሪ ደግሞ ለቂሃርያ እንደነበረ አስተውሉ፤ ሐ.ሥ. 8፡26-40። ብዙ ጊዜ ግን መንፈስ ቅዱስ የሚሠራው በመሣሪያ አማካይነት ነው። በመሣሪያ የሚሠራውም በሁለት መንገዶች ነው።

ዋናው መሣሪያ መጽሐፍ ቅዱስ ነው። አማኝ መጽሐፍ ቅዱስን በትክክል ሲያጠና መንፈስ ቅዱስ ምሥጢራትን ይገልጥለታል፤ ለምሳሌ፡ ፍቅር ምን ያህል ጠቃሚ ጠባይ መሆኑን ያሳየዋል፤ ከሌሎች ጠባይዓት ጋርም እንዴት እንደሚገናኝ ያብራራለታልና በሥራው፡ በራሱ ሕይወት፡ በቤተሰብ፡ በቤተ

ክርስቲያንና በዓለም ዘንድ በተግባር እንዴት እንደሚተረጉመው ይገልጥላታል፤ በዚህ ዐይነት ሐዋርያው ጳውሎስ በእግዚአብሔር ቃል ጥናት መሠረት ስለ ፍቅር የተረዳቸውን አሳቦች የጻፈ አይመስላችሁም? (1ቆሮ. ምዕራፍ 13 እና ሮሞ 13፥8-10)።

ሁለተኛው መንገድ፡ በየጊዜው (በየሁለት ወርም ሊሆን ይችላል) ጠቅላላ ሕይወታችንን ወደ ፊት እንዴት መምራት እንዳለብን ስንመረምር፡ ስለ ግል የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናታችን ስናስብ፡ ልዩ ልዩ ጥያቄዎችን መጠየቅ እንችላለን። ለምሳሌ፡ ሙሉውን የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል እናጠናለን፡ ወይስ የሚያስደስቱንን አንቀጾች ብቻ መርጠን እንመለከታለን (ሐ.ሥ. 20፥20-21)?

በእነዚህ ሁለት መንገዶችም ስለ ግል የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ብቻ ሳይሆን፡ በቤተ ክርስቲያናችን በሚሰጠው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ስለ ራሳችን አጠቃቀም፡ እንደዚሁም ስለ ጸሎት፡ ስለ ኅብረታችን፡ ስለ ምስክርነታችን... ወዘተ ግምገማ ማድረግ ይገባናል። በዚህ ዐይነት በተለይ በቅድስና የሚታየውን የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እናውቃለን።

5. የቅድስና ተመክሮ ከባድ ነው (17)

«በመንፈስ ተመላለሱ፤ የሥጋንም ምኞት ከቶ አትፈጽሙ። ሥጋ በመንፈስ ላይ፡ መንፈስም በሥጋ ላይ ይመኛልና፡ እነዚህም እርስ በርሳቸው ይቀዋወማሉ፤ ስለዚህም የምትወዱትን ልታደርጉ አትችሉም»፤ ገላ. 5፥16-17።

አማኝ፡ የነፍሱን ድክመት በአንድ በኩል፡ የሥጋ ንይልን በሌላ በኩል ሲያስብ፡ የቅድስና ተመክሮ ከባድ ሆኖ ይታየዋል፤ ሮሞ 7፥24። በሌላ በኩል ደግሞ በክርስቶስ ያለውን በረከትና ድል መርሳት የለበትም፤ ሮሞ 8፥1-4። ይህን ትግል የማያውቅ አንድም ሰው እንኳ ቢኖር፡ የዚያ ሰው ዳግመኛ መወለድ አጠራጣሪ ነው።

6. በእግዚአብሔር የተገለጠው የእግዚአብሔር ሕግ ሁሉ ለቅድስና ነው (18)

«በአእምሮአችሁም መንፈስ ታደሱ፤ ለእውነትም በሚሆኑ ጽድቅና ቅድስና እንደ እግዚአብሔር ምሳሌ የተፈጠረውን አዲሱን ሰው ልበሱ»፤ ኤፌ. 4፥24።

በዚህ ጥቅስ ጽድቅና ቅድስና እጅግ ይመሳሰላሉ፤ ምክንያቱም ሁለቱ ንጽሕናን ያመለክታሉ። ጽድቅ በእግዚአብሔር ዘንድ አማኝ ያለውን ደረጃ፡ ቅድስና ደግሞ አማኝ በራሱ ጠባይ ያለበትን ሁኔታ ይገልጣሉ። ይህ የአማኝ ዓላማ መሆን አለበት። የእግዚአብሔርን ሕግ መጠበቅና ማክበር ዓላማችን ሊሆን ይገባል፤ ሆኖም ሕግን ሁሉ በመጠበቅ የምንድን አይደለንም። ሕጉን መርምረን በውስጡ መቶ ትእዛዛትን ብናገኝ፡ ሁሉን እንዳልጠበቅን እንረዳለን። ሕገ ኦሪትን፡ ሕገ ወንጌልን አልጠበቅንምና የጠፋን ሰዎች ነን። ድኅነት ከጸጋ እንጂ ሕግን ከመፈጸም የተነሣ የሚገኝ አይደለም፤ ከእግዚአብሔር እንጂ፡ ከሰው አይደለም፤ ድኅነት ከእግዚአብሔር ብቻ ነው፤ ሮሞ 6፥14፤ ኤፌ. 2፥8-9።

7. የመንፈስ ፍቅር የቅድስና እንብርት (ማእከል) ነው (19)

የመንፈስ ፍሬ ፍቅር... ነው (ገላ. 5፥22)፤ ያለ ፍቅር ዓለም ምንም አይደለም፤ እግዚአብሔር ፍቅርን መስጠት ይወዳል፤ የሚሰጠው ነገር ሁሉ ፍቅር አለበት። «እኛ ወንድሞችን የምንወድ ስለ ሆንን ከሞት ወደ ሕይወት እንደ ተሻገርን እናውቃለን፤ ወንድሙን የማይወድ በሞት ይኖራል። ወንድሙን የሚጠላ ሁሉ ነፍሰ ገዳይ ነው፤ ነፍሰ ገዳይም የሆነ ሁሉ የዘለዓለም ሕይወት በእርሱ እንዳይኖር ታውቃላችሁ። እርሱ ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቶአልና

በዚህ ፍቅርን ዐውቀናል፤ እኛም ስለ ወንድሞቻችን ነፍሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ ይገባናል»፤ 1ዮሐ. 3፡14-16።

ቅድስና እውነተኛ ሆኖ ከታየ፣ ለባት ምልክቶች መኖራቸውን ተገንዝበናል። ከምልክቶችም ጋር ሦስት ውጤቶች ሊታዩ ያስፈልጋል። የመጀመሪያው ውጤት እውነታ ነው፤ ማለት ሰው በትሕትናና በተሰበረ መንፈስ በእግዚአብሔር ፊት ወድቆ ራሱን በአግባቡ ይመዝናል። ራሱን ከሌሎች በላይ እንደሆነ ሳይቈጥር፣ በክርስቶስ አካል ለእርሱ የተመደበለትን ስፍራ በደስታ ይቀበላል። ሁለተኛው ውጤት ለውጥ ነው፤ ይኸውም የእግዚአብሔር የጸጋ ሥራ የሰውን ልብ ከለወጠ በኋላ ቀስ በቀስ የዚያን ሰው ሕይወትና አኗኗር ሁሉ ይለውጣል፤ በሌላም ሁሉ ዘንድ ለውጥ ያመጣል ማለት ነው። ሦስተኛው ውጤት እንቅስቃሴ ሲሆን፣ ይኸውም ቅድስና ከገጢአት የተወረሰውን ስንፍና እያሸነፈ ለጌታ ሥራ በጋለ መንፈስ ዘወትር እንዲተጋ ሰውን ሊገፋፋ እንደሚችል ሊታይ ነው።

ይህን ምዕራፍ ለመደምደም ስድስት ንዑሳን ክፍሎች አሉ፤ እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፤ አንደኛ፡- ምእመናን ሁሉ ለቅድስና ተጠርተዋል። ሁለተኛ፡- ምእመናን ሁሉ በአንድ መንገድ ለቅድስና ተጠርተዋል። ሦስተኛ፡- ፍጹም የሆነ ቅድስና በዚህ ዓለም አይገኝም። አራተኛ፡- ምእመናን ሁሉ ለእድገት ተጠርተዋል። አምስተኛ፡- የእግዚአብሔር ሕዝብ ነፍስ ፍጹም የሚሆነው በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ነው። ስድስተኛ፡- ሥጋቸውም ፍጹም የሚሆነው በዓለም ፍጻሜ ነው።

ሠ) ምእመናን ሁሉ ለቅድስና ተጠርተዋል

«ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነውና»፤ 1ተሰ. 4፡3። እግዚአብሔር ቅዱስ ነውና እኛ የተቀደስን እንድንሆን የእርሱ ፈቃድ ነው። በክርስቶስ ቅዱሳን ነን፤ ስለዚህ አካሄዳችንና አኗኗራችን ተግባራችንና መሠረታዊ ጥሪያችን ከጠባያችን ጋር ሊሰማማ ይገባል።

እውነት ነው፤ እግዚአብሔር በብዙ መንገድ፣ ምኞት፣ ስሜትና ትምህርት ወደ ቅድስና መንገድ ሊጠራን ይችላል፤ ሆኖም የተጠራነው ለአንድ ቅድስና ነው። ቅድስና በእግዚአብሔር በመሆኑ አንድ ዐይነት ነው፤ እንግዲህ ምእመናን ሁሉ በአንድ ጌታ የተጠሩ በመሆናቸው በአንድ ቅድስና ይሳተፋሉ፤ ስለዚህ በተለይ በአንድ መንገድ ቢቀደሱ የሚያስገርማቸው አይሆንም።

ሰው ቅዱስ መሆንን ሊመኝ ይችላልና በአቋራጭ መንገድ ይጓዛል፤ ሆኖም በራሱ መንገድ ሊሄድ ሊሳሳት ይችላል፤ በዚህ ምክንያት በትምህርታችን ልዩ ልዩ ማስጠንቀቂያዎችን መስጠት ተገቢ ሆኖ ስለተገኘ፣ በሚከተለው ትምህርት ላይ ማስጠንቀቂያዎቹን እንጠቀሳለን፡-

ረ) ምእመናን ሁሉ በአንድ መንገድ ለቅድስና ተጠርተዋል

የቅድስና መንገድ አንድ ነው፤ ይኸውም ክርስቶስን የመምሰል መንገድ ብቻ ነው፤ ከዚህም ውጭ ሌላ መንገድ የለምና። ከዚህ የተነሣ ሐዋርያው፣ «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው» ይላል፤ 2ቆሮ. 5፡17። ሰው ሕፃን ቢሆንም በክርስቶስ ሊኖር ይችላል፤ ሌላ ሰው ደግሞ ከሽመገለ በኋላ ሊቀደስ ይችላል፤ ሆኖም የሚቀደሰው በአንዱ መንገድ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ ሌላ መንገድ የለም። ብዙ ሰዎች ቅድስና እንደሚያንሳቸው ሲሰማቸው፣ ሌሎች ደግሞ በቂ ቅድስና እንዳላቸው ይሰማቸዋልና በዚያ መሠረት መኖር ይፈልጋሉ። «አንተ እንደዚህ እንዴት ልትሆን ቻልህ?» ብለው

አንድን ሰው ሲጠይቁ፥ ያ ሰው ስለ አንድ ተመክሮ፥ ወይም ስለ አንድ አዲስ ትምህርት፥ ወይም ስለ አንድ ጥቅስ አተረጓጉም ይናገራልና የሰሙትን ለመፈጸም ይሞክራሉ። ዐልፎ ዐልፎ ሰው አዲሱን በረከት ያገኘ ይመስላቸዋል፤ ሆኖም እንደ ቀድሞው ፈተና ያጋጥማቸዋልና ተስፋ ይቈርጣሉ። እዚህ ላይ ጠቅላላ ስሕተታቸው በቅድስና ላይ በቂ ጥናት አለማድረጋቸው ነው።

ሰ) ፍጹም የሆነ ቅድስና በዚህ ዓለም አይገኝም

እንደ እግዚአብሔር ቅዱስ የለም። እግዚአብሔር ፍጹም ቅዱስ ነው፤ ነገር ግን ማናቸውም ፍጡር በቅድስና ለማድግ ይችላል እንጂ ባለበት ሊቈይ አልተጠራም፤ ሆኖም እንደ ፈጣሪው ፍጹም ብሩህ ሊሆን አይችልም፤ ፈጣሪውንም ማንጸባረቅ አይችልም።

ፍጹም ቅድስና በመላእክትም ሆነ በሰው ዘንድ ቢገኝ ኖሮ፥ በፍጥረት ውስጥ ከእግዚአብሔር ጋር እኩል ሆኖ መታየት ይመጣ ነበር፤ ነገር ግን እንደ እርሱ ያለ አምላክ የለም። እንደ እግዚአብሔር ምናልባት ኪሩቤልና ሱራፌል ቅድስና አላቸው ይባል ይሆናል። ነገር ግን ነቢዩ ኢሳይያስ ሱራፌልን ሲያያቸውና ሲሰማቸው የእግዚአብሔር የልብስ ዘርፍ መቅደሱን ሞልቶት ነበር። «ሱራፌልም ከእርሱ በላይ ቆመው ነበር፥ ለአያንዳዱም ስድስት ክንፍ ነበረው፤ በሁለት ክንፍ ፊቱን ይሸፍን ነበር፥ በሁለቱም እግሮቹን ይሸፍን ነበር፤ በሁለቱም ክንፍ ይበር ነበር። አንዱም ለአንዱ፡- ቅዱስ፥ ቅዱስ፥ ቅዱስ፥ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር፤ ምድር ሁሉ ከክብሩ ተሞልታለች እያለ ይጮኽ ነበር»፤ ኢሳ. 6፥1-3። እንዴት ያለ ታላቅ ክብር ነው! በእግዚአብሔር ዘንድ ካልሆነ በቀር እንደዚህ ዐይነቱ ፍጹም ክብር የት ሊገኝ ይችላል? በዚህ ክብር ሰው ሊሳተፍበትና ሊቆምበት ይችላልን?

ሸ) ምእመናን ሁሉ ለእድገት ተጠርተዋል

እድገት ተፈጥሮታዊ ነው፤ ክርስቲያን ሁሉ በመንፈሳዊ ሁኔታ ሊያድግ ተጠርቷል። ሰው ሊያድግ ይችላል፤ ነገር ግን በገጢአት ምክንያት ሊቀንስም ይችላል። ሐዋርያው ጴጥሮስ፥ «እንግዲህ እናንተ ወዳጆች ሆይ፥ ይህን አስቀድማችሁ ስለምታውቁ፥ በዐመፀኞቹ ስሕተት ተስባችሁ ከራሳችሁ ጽናት እንዳትወድቁ ተጠንቀቁ፤ ነገር ግን በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋና ዕውቀት እደገ። ለእርሱ አሁንም እስከ ዘለዓለም ቀን ድረስ ክብር ይሁን አሜን»፤ 2ጴጥ. 3፥17-18። በዚህ ዓለም የክርስቲያን በተለይም የአንድ መንፈሳዊ መሪ ዋና ጥሪ፥ የራሱን መንፈሳዊ እድገት የሚመለከት እንደሆነ ብዙ ጊዜ ተነግሯል።

ቀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ ነፍስ ፍጹም የሚሆነው በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ነው

«ሊዳስስ ወደሚችል ወደሚቃጠልም አሳት፥ ወደ ጭጋግም፥ ወደ ጨለማም፥ ወደ ዐውሎ ነፋስም፥ ወደ መለከት ድምፅም፥ ወደ ቃሎችም ነገር አልደረሳችሁምና፤ ያንም ነገር የሰሙት ሌላ ቃል እንዳይጨመርባቸው ለመኑ፤ 'እንስሳ እንኳ ተራራውን ቢነካ ተወግሮ ይሙት' የምትለውን ትእዛዝ ሊታገሡ አልቻሉምና። ሙሴም፡- እጅግ አፈራሰሁ፤ እንቀጠቀጥማለሁ እስኪል ድረስ የሚታየው እጅግ የሚያስፈራ ነበረ፤ ነገር ግን ወደ ጽዮን ተራራና ወደ ሕያው እግዚአብሔር ከተማ ደርሳችኋል፤ ወደ ሰማያዊቱም ኢየሩሳሌም፥ በደስታም ወደ ተሰበሰቡት ወደ አእላፋት መላእክት፥ በሰማያትም ወደ ተጻፉ ወደ በኩራት

ማኅበር፥ የሁሉም ዳኛ ወደሚሆን ወደ እግዚአብሔር፥ ፍጹማንም ወደ ሆኑት ወደ ጸድቃን መንፈሶች፥ የአዲስም ኪዳን መካከለኛ ወደሚሆን ወደ ኢየሱስ፥ ከአቤልም ደም ይልቅ የሚሻለውን ወደሚናገር ወደ መርጨት (ተረጨው) ደም ደርሳችኋል»፤ ዕብ. 12፥18-24። በዚህ አንቀጽ ጸሐፊው ወደ ሲና ተራራ የደረሰውን የእስራኤልን ሁኔታ ወደ ሰማያዊ ሁኔታ ከደረሰው የአዲስ ኪዳን ሕዝብ ሁኔታ ጋር ያነጻጽረዋል። የሁለቱም በረከት አሁን እንዴት ታላቅ ነው! «ፍጹማንም ወደ ሆኑት ወደ ጸድቃን መንፈሶች... ደርሳችኋል» ይላልና። ከዚህ የምንረዳው «ነፍስ ፍጹም» ያልነበረ መሆኑን ነው፤ አሁን ከሞት በኋላ ግን የሰው ነፍስ ፍጹም ሆኗል። የእግዚአብሔር ሕዝብ ሁሉ ነፍስ ፍጹምና የሚያገኘው ግን ክርስቶስ ዳግመኛ በሚመጣበት ጊዜ ነው።

በ) የእግዚአብሔር ሕዝብ ሥጋ ፍጹም የሚሆነው በዓለም ፍጹሜ ነው

ነፍስ እንደተበላሸ ሁሉ፥ የሰው ሥጋም ቈሽሽ፤ ረከሰ፤ ጉደፈ... ወዘተ፤ በፍጹሜው ጊዜ ሁሉ በክርስቶስ አንድ በመሆኑ ሰው አንድ ሥጋና አንድ ነፍስ ነው። ክብር ለእግዚአብሔር ይሁን! «የሰላምም አምላክ ራሱ ሁለንተናችሁን ይቀድስ፤... የሚጠራችሁ የታመነ ነው፥ እርሱም ደግሞ ያደርገዋል»፤ 1ተሰ. 5፥23-24።

ማስታወሻ

- (1) ስለ እነዚህ ሦስት ምክንያቶች RR 770-778 ይመ.
- (2) ስለ ዐሠርቱ ቃላት ያተትንበትን ምዕራፍ 48ን ይመ.
- (3) ይህ ንሕስ አንቀጽ በተለይ በRR 778 ላይ ካለው አሳብ ጋር የሚቀራረብ ነው።
- (4) መቅመቃ. የሮም መልእክት ይመ.
- (5) C.E.B. Cranfield. Romans a Shorter Commentary በ1985 በT&T. Clark የታተመ 778 128-129 ይመ.
- (6) ይህን ክብር በይበልጥ በምዕራፍ 93 ልንመለከተው እናስባለን።
- (7) በ1984 በIVP ሁለት ጊዜ የታተመው J.I. Packer በጸፈው በKeep In Step With The Spirit 778 138 እና ቀጥሎ በሚገኘው ክፍል (J.I.P.) ይመ.
- (8) ስለ ቅድስና ምሥራቃውያን አበው የሚሰጡትን ትምህርት Berkhof 778 529፤ ደግሞም J.I.P. 778 135 ይመ.
- (9) በNew Dictionary of Theology በ1988 በIVP በተዘጋጀው Augustine እና Augustinianism 778 58-63 ይመ.
- (10) Augustine ታላቅ ሰው እንደነበርና በ396 ዓ.ም. የሂፓ ጳጳስ እንደሆነ ት.አግ. 778 238 ይመ.

(11) ስለ ተሐድሶ መስፋፋት «New Dictionary of Theology» ገጽ 569-573 «Reformed Theology» በሚለው ርዕስ ሥር ይመ.። ስለ «አምስቱ የካልቪን ነጥቦች» ትምህርትና ጥቅም በክርስቲያናዊ ኑሮ፥ «ዋስትና» በሚል ርዕስ በተጻፈው በምዕራፍ 93 ይመ.

(12) Berkhof ገጽ 529-530 ይመ.

(13) J.I.P. ገጽ 132-169 ይመ.። ይህ ትምህርት The Higher Life Teaching በሚል ርዕስ በመታወቅ በዓለም ሁሉ ተስፋፍቷል። በአንዳንድ በኩልም ትምህርቱ ለጸንጠቆስጤያውያንና ለካሪዝማቲክ ትምህርት ምቹ በር ከፍቷል፤ ይህ የተረጋገጠውም፥ በተለይ በክርስቲያናዊ ኑሮ ውስጥ ሁለት ደረጃዎች እንዳሉ በማስረዳት በተደረገው እንቅስቃሴ ነው።

(14) J.I.Packer ገጽ 145-150 Keswick Teaching A Halfway House; NIDCC Keswick Convention ይመ.

(15) J.I.P. ገጽ 145-150 ይመ.

(16) J.I.P. ገጽ 108-110 ይመ.

(17) J.I.P. ገጽ 110-112 ይመ.

(18) J.I.P. ገጽ 112-114 ይመ.

(19) J.I.P. ገጽ 114-115 ይመ.

ምዕራፍ 93 - ዋስትና

ሰው ድኅነትን ማግኘት ወይም ማጣት ይችላል?? የሚለው ጥያቄ በዚህ ርእሰ ሥር የሚቀርብ የተለመደ ጥያቄ ነው። በዚህ ምዕራፍ እንግዲህ አምስት ታላላቅ መልሶችን ዐጠር አድርገን ለመስጠት እንሞክራለን።

ሀ) ከፍጹም ብክለት ነጻ ስለ መውጣት

«ትምህርተ ክርስቶስ» በሚል ርእስ በተጻፈው በሁለተኛው መጽሐፍ ጥናት 4 ላይ ስለ ሰው ብክለት ተመልክተናል። እግዚአብሔር ከዚያ ጉስቀልና ድክመትና እልክኛነት ሁሉ በጎይሱና በምሕረቱ እንዴት ነጻ እንዳወጣን አይተናል። ይህ ተግባር ዳግመኛ መወለድና አዲስ ልደት በመባል ይታወቃል፤ ሆኖም ይህን እውነት በሚገባ ለመረዳት ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፤ ምክንያቱም መንፈስ ቅዱስ መርፌ እንደሚወጋ ሐኪም ለክርስቲያን አዲስ መድኃኒት አይሰጥም። በዚህ ፈንታ ዳግመኛ የተወለደው ሰው ጠቅላላ ልብና ፈቃድ፣ በእግዚአብሔር አብና በእግዚአብሔር ወልድ በአንድነት በአዲስና በአስገራሚ አኳኋን ይያዛልና ከዚህ የተነሣ ሕይወት ሁሉ በክርስቶስ አዲስ ይሆናል፤ 2ቆሮ. 5፡17። በዚህ ምክንያት የሕይወት ብክለት አንድ ጊዜ ለዘላለም ተወግዷል፤ መመለስ አይችልም። ይህ የሚሆነው፣ ሰው በክርስቶስ በሚያምንበት ጊዜ ነው።

ለ) የእግዚአብሔር ምርጫ

ወደ እግዚአብሔር ምርጫ በቀጥታ ከመግባታችን በፊት ሁለት ልዩ የእግዚአብሔር በረከቶች መኖራቸውን ለመግለጥ መርሳት አይገባንም፤ እነርሱም፦

1. በእግዚአብሔር ስም መጠራታችን (2ዜ.መ. 7፡14፤ ዮሐ. 17፡11-12)፤
2. የእግዚአብሔር ልጆች መባላችን (1ዮሐ. 3፡1፤ ኤፌ. 1፡5) ናቸው።

የተበክልነው ሙሉ በሙሉ ስለነበረ፣ ጥሪአችን ሙሉ በሙሉ ከእግዚአብሔር ምርጫ እንዲመጣ አስፈላጊ ነው። ሙሴ ስለ እስራኤል ሕዝብ የተናገረው ምስክርነት (ዘዳ. 7፡7) ሐዋርያው ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ምእምናን በጻፈው መልእክት ላይ ተረጋግጦ እንመለከታለን፤ 1ቆሮ. 1፡27-28። እውነት ነው፤ ምእምናን ሁሉ የተመረጡት፣ እግዚአብሔር ስለወደዳቸው፣ የራሱም ስም እንዲከበር እንጂ ጠባያቸው ወይም ሥራቸው መልካም ከመሆኑ የተነሣ እንዳልሆነ ማወቅ አለባቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ በኤፌ. 1፡3-5፣ እግዚአብሔር «ባረከን»፤ «መረጠን»፤ «ወሰነን» ብሏል።

ስለ እግዚአብሔር ምርጫ አራት ነገሮችን ብናስታውስ መልካም ነው፦

1. የምርጫው መሠረት፣ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው፤ ዘዳ. 7፡7፤ ኤፌ. 2፡4-9፤
2. የምርጫው ጊዜ፣ «ዓለም ሳይፈጠር ነው»፤ ኤፌ. 1፡4፤
3. የምርጫው ዓላማዎች፣ «ለክብሩ ምስጋና እንሆን ዘንድ» (ኤፌ. 1፡12)፤

«የልጁን መልክ» እንድንመስል (ሮሞ 8፡29)፤

«የእርሱን በጎነት» እንድንናገር (1ጴጥ. 2፡9) እና

«በፊቱ ቅዱሳንና ነውር የሌለን በፍቅር እንሆን ዘንድ» (ኤፌ. 1፡4) የሚሉት ናቸው።

4. የምርጫው ዐውድ፡ በክርስቶስ ነው። እግዚአብሔር የመረጠን «በክርስቶስ» ነው (ኤፌ. 1፡4) ማለት የእርሱ እንድንሆን፡ ለእርሱም እንድንታዘዝ ለክርስቶስ ስለሰጠን ነው፤ 1ጴጥ. 1፡2።

ሐ) ውጤታማ ማስተስረያ

ይህን ምርጫ እውን ለማድረግ እግዚአብሔር የማስተስረያን መንገድ አዘጋጀ፤ ይኸውም የገጢአታችን መሥዋዕት እንዲሆንልን ውድ ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን ለሞት አሳልፎ በመስጠት ተረጋግጧል። ደሙን በማፍሰስ ኢየሱስ በሰው ንጢአት ምክንያት የመጣውን የእግዚአብሔርን ቀጣ አበረደ፤ የገጢአታችንን «የዕዳ ጽሕፈት» ደመሰሰ (ቆላ. 2፡14) እና በዚህ ዐይነት ማስተስረያ ሆነልን። ያስገኛልን ማስተስረያ ውጤታማ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚከተለው ያረጋግጥልናል፡-

1. መሥዋዕቱ በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነትን አገኘ፤ ኤፌ. 5፡2፤
2. መሥዋዕቱ ወደ እግዚአብሔር አቀረበን፤ ዕብ. 10፡19-22፤
3. መሥዋዕቱ አንድ ጊዜ ለዘለዓለም የቀረበ ነበረ፤ ዕብ. 7፡27፤
4. መሥዋዕቱ «በደሙ የሆነ ማስተስረያ» ነበረ፤ ሮም 3፡25፤
5. መሥዋዕቱ የፍየሎችና የጥጆች ደም ሊያነጻ ያልቻለውን ንጊናችንን ያነጻል፤ ዕብ. 9፡14፤ 1ዮሐ. 1፡7፤
6. መሥዋዕቱ «በዙ ልጆችን ወደ ክብር» የሚያመጣ ነበረ፤ ዕብ. 2፡10።

እግዚአብሔር አገልጋዩ ለሆነው ለመሲሐ፡ ድካሙ ሁሉ ከንቱ አለመሆኑን ከጥንት ጀምሮ የተስፋ ቃል ሰጥቶ ነበር፤ ኢሳ. 53፡11-12።

መ) ሊቃውሙት የማይቻል ጸጋ

የእግዚአብሔርን ጸጋ መቃወም ይቻላል? ሰዎች ሁሉ በጠባያቸው በእግዚአብሔር ፊት ዐመፀኞች ናቸው፤ ሮም 3፡11-12። ሐዋርያው ጳውሎስ እንደሞከረው፡ ሰዎች «የመውጊያውን ብረት» ለተወሰነ ጊዜ መቃወም ሊሞክሩ ይችላሉ። ነገር ግን የእግዚአብሔር ጸጋ በመጨረሻ ጳውሎስን አሸነፈው፤ «ጌታ ሆይ፤ ምን አደርግ ዘንድ ትወዳለህ?» በማለት ለተገለጠለት ለኢየሱስ ክርስቶስ ራሱን አስረከበ፤ ሐ.ሥ. 9፡6። ከዚህ ክሥተት በኋላ በነበሩት ሦስት ቀኖች የእግዚአብሔር ቃል «ድንጋዩንም እንደሚያደቅቅ መደሻ» (ኤር. 23፡29) በጳውሎስ ልብ ይሠራ ነበር። ከማይጠፋ ዘር በእግዚአብሔር ቃል ዳግመኛ ተወለደ፤ 1ጴጥ. 1፡23። ወዲያውኑ ከተጠመቀና በመንፈስ ቅዱስ ከተሞላ በኋላ፡ ስለ እውነተኛው መሲሐ የተጻፈውን የወንጌል ቃል ለመስበክ ወደ ደማስቆ ሄደ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ጳውሎስ ሊቃውሙት በማይቻል የእግዚአብሔር ጸጋ ተደሰተ (1ቆሮ. 15፡10፤ ገላ. 1፡15)፤ ወንጌሉ በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ሳያፍር መሰከረ፤ ሐ.ሥ. 20፡24፤ ሮም 1፡16። እኛም የሐዋርያውን አርአያነት ተከትለን ብንራመድ፡ የእግዚአብሔር በረከት ተካፋዮች እንሆናለን።

ሠ) ለቅዱሳን የሚደረግ ጥበቃ

አንድ አባት ብዙ መኪና በሚነዳበት መንገድ ላይ ልጁን ይዞ ለመሻገር ቢፈልግ፡ የልጁን እጅ በሁለት መንገድ ጨብጦ ሊይዘው ይችላል። ከታች

በኩል ቢይዘው ልጁ የራሱን አሳብ ተከትሎ ሸሽቶ ሊጠፋ ይችላል። ከላይ በኩል ቢይዘው ግን ልጁ ከአባቱ እጅ ማምለጥ ስለማይችል ሾልኮ መሄድ አይችልም። የእግዚአብሔር ልጆች ከዚህ የበለጠ ዋስትና አላቸው፤ ይህም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ «እኔም የዘለዓለም ሕይወትን እስጣቸዋለሁ፤ ለዘለዓለም አይጠፋም፤ ከእጄም ማንም አይነጥቃቸውም። የሰጠኝ አባቴ ከሁሉ ይበልጣል፤ ከእባቴም እጅ ሊነጥቃቸው ማንም አይችልም። እኔና አብ አንድ ነን» ብሎ ከተናገረው በግልጽ ይታያል፤ ዮሐ. 10፡28፡29። የአብ እጅ በክርስቶስ እጅ ላይ ሆኖ ምእመናንን ሁሉ ሲጠብቅ በምንመለከትበት ጊዜ፤ አብና ወልድ ሕዝባቸውን ለማዳን በአሳብ፤ በዓላማና በፈቃድ አንድ ስለ መሆናቸው ርግጠኞች እንሆናለን። የፈሰሰው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ደም እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ለገባው አዲስ ኪዳን ማኅተም ነው። የዕብራውያን ጸሐፊ፤ «ኢየሱስ ለሚሻል ኪዳን ዋስ ሆኗል» (ዕብ. 7፡22) ብሎ መሰከረ። የሚሻል ኪዳን፤ መካከለኛ (አስታራቂ) መሆኑን በልዩ ልዩ ስፍራ ጽፏል፤ 8፡6፤ 9፡15፤ 12፡24። «ለሚታዘዙለት ሁሉ የዘለዓለም መዳን ምክንያት ሆነላቸው»፤ 5፡10። እርሱም፤ «የሕዝቡን ኀጢአት ለማስተስረይ፤ ለእግዚአብሔር በሆነው ነገር ሁሉ የሚምርና የታመነ ሊቀ ካህናት» ነው።

የእግዚአብሔር ባሕርይ፤ የተስፋ ቃላቱና መሐላው ለምእመናን መልሕቅ እንዲሆኑላቸው ተሰጥተዋል። ኢየሱስ ከሙታን ተነሥቶ ወኪላችን በመሆን ወደ ሰማያዊው መቅደስ፤ «ስለ እኛ ቀዳሚ ሆኖ ገባ»፤ 6፡20። እዚያም ተገኝቶ፤ «በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው» (7፡25) እንደሚችል በማብሰር ጸሐፊው ምእመናንን ሁሉ ያጽናናል።

የዕብራውያን ጸሐፊ መልእክቱን ለመደምደም (ዕብ. 13፡20-21) የጻፈውን መሪ ሐሳብ እኛም ለዚህ ጥናት መደምደሚያ ማድረጋችን ተገቢ ሆኖ አግኝተነዋል፤ «በዘለዓለም ኪዳን ደም ለበጎች ትልቅ እረኛ የሆነውን ጌታችንን ኢየሱስን ከሙታን ያወጣው የሰላም አምላክ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በፊቱ ደስ የሚያሰኘውን በእናንተ እያደረገ፤ ፈቃዱን ታደርጉ ዘንድ በመልካም ሥራ ሁሉ ፍጹማን ያድርጋችሁ፤ ለእርሱ እስከ ዘለዓለም ድረስ ክብር ይሁን፤ አሜን።»

1. በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀምንባቸው አንዳንድ የእንግሊዝኛና የሌሎችም ቋንቋዎች ቃላትና ሐረጎች ከነፍቾቻቸው

በዚህ ዝርዝር ትምህርተ መለኮትን በተመለከተ የቃላትን አጠቃቀም ማሳየት እንሞክራለን።

Adoptionism፤ ኢየሱስ ካደገ በኋላ መሲሕ ወይም የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ የሚገልጥና የእግዚአብሔር ልጅ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ሰው ሆነ ከሚለው አውነት ጋር የሚቃረን ትምህርት ገጽ 52:61።

Amyraldus፤ በድኅነት ቅደም ተከተል ውስጥ ምርጫ ከፍጥረትና ከውድቀት በኋላ እንደሆነ የሚያምኑ ተከታዮች የነበሩት የነገረ መለኮት ምሁር ገጽ 103:109።

Antinomianism፤ የቅድስና ሕግ ማንኛውንም የግብረገብ ሕግና ትእዛዝ የማውጣት ወይም እያመቻመቹ የመኖር ሕግ ሳይሆን፤ እንደ እግዚአብሔር ልጅና ወራሽ ሆኖ በነጻነት ሕግ መራመድ መሆኑን የሚያስተምር አመለካከት ገጽ 25:30።

Augustine፤ ገጽ 212 ይመ.

Augustinianism፤ ስለ ቅድስና እና ስለ ሌሎችም ተዛማጅ የነገረ መለኮት ጉዳዮች የአውግስጢኖስና የተከታዮቹ አመለካከት ያለበት ትምህርት ገጽ 204:212።

Being Slain in the Spirit፤ ትርጉሙ በመንፈስ መገደል ማለት ሲሆን፤ አንዳንድ ሰዎች በተመስጦ ድንገት መሬት ላይ ወድቀው ለተወሰኑ ደቂቃዎች የሚቆዩበትንና በመንፈስ ቅዱስ መቀደስ ይቻልበታል ተብሎ የሚታመንበትን ልምምድ ያመለክታል ገጽ 181:189።

Be Born Again፤ ገጽ 130 ይመ.

Call

- Effective Call፤ የተወሰኑ ሰዎች የወንጌልን ቃል ሰምተው ንስሐ እንዲገቡና በኢየሱስ ክርስቶስ እንዲያምኑ የሚያደርግ የእግዚአብሔር ጥሪ ገጽ 117:129።

- External Call፤ ሰው በልቡ ሳይሆን፤ በሥጋዊ ጆሮው ብቻ የሚሰማው የእግዚአብሔር ጥሪ ገጽ 117:129።

- Internal Call፤ የወንጌል ቃል ከተሰበከ በኋላ በልባዊ «ጆሮ» የሚሰማ የእግዚአብሔር ጥሪ ገጽ 117:129።

Conversion, Convert, be converted፤ ገጽ 132:147 ይመ.

Edwards, Jonathan፤ በጨኸት፤ ልዩ በሆነ የሰውነት እንቅስቃሴ፤ በመዝለል፤ መሬት ላይ በመውደቅና በመሳሰሉት እንግዳ ክሥተቶች አንድ ድርጊት ከመንፈስ ቅዱስ ነው ወይም አይደለም ማለት እንደማይቻል በዝርዝር የጻፈ ታላቅ የነገረ መለኮት ምሁርና ወንጌላዊ ነው። እንደዚህ ለመጻፍ የቻለው

እነዚህን የመሳሰሉ ድርጊቶችን ለመመዘን የሚያስችል መስፈርት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጽፎ ባለመገኘቱ ነው ገጽ 27:30::

Election፤ በኢየሱስ ክርስቶስና በእርሱ አማካይነት ከሰዎች መካከል የተወሰኑትን ለማዳን እግዚአብሔር ያለው ዘላለማዊ ዕቅድ ገጽ 94::

- Unconditional፤ ሰው ይገባኛል የማይለው ሙሉ በሙሉ በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ የተመሠረተ ሰዎችን የማዳን ምርጫ ገጽ 103:109::

Filioque፤ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥርፀት ለኒቅያ ሥርዐተ ሃይማኖት የተጨመረ «እና ከወልድ» የሚለው ሐረግ ገጽ 67:70::

Formalism፤ ደንብና ልማድ በጥብቅ የሚከበርበት ሜዳዊ ሥርዐት ገጽ 25:30::

Grace

- Common፤ ለሰዎች ሁሉ የሚሰጥ የእግዚአብሔር ጸጋ 42:47::

- Special (Saving)፤ በምርጫ ለሚደኑት የሚሰጥ ልዩ (የሚያድን) የእግዚአብሔር ጸጋ ገጽ 42:47::

- Irresistible፤ የእግዚአብሔር ጥሪ ተቀባይነት እንዲያገኝ በሰው ልብ ውስጥ የሚሠራና ፈቃዱን የሚለውጥ የእግዚአብሔር ጸጋ ገጽ 119:129::

Higher Life Teaching (The)፤ ገጽ 206:213 ይመ.

Illumination፤ አብርሆት፣ በትምህርተ መለኮት፣ ሰው፣ እግዚአብሔር የገለጠውን እንዲያስተውል መንፈስ ቅዱስ የሚሠራውን ሥራ ያመለክታል ገጽ 120:129::

Infralapsarians፤ ምርጫ ከፍጥረትና ከውድቀት በኋላ የተከናወነ መሆኑን የሚያስተምሩ ገጽ 103:109::

Institutionalism፤ መንፈሳዊ ሕይወትን እስከሚያዳፍን ድረስ ድርጅታዊ አስተዳደርን የመጠበቅ አመለካከት ገጽ 25:30::

Justification፤ ሰውን በክርስቶስ የማጽደቅ የእግዚአብሔር ሥራ ገጽ 148:163::

Keswick፤ በሰሜን እንግሊዝ የምትገኝ በብዙ ሐይቅ የተከበበች ከተማ ገጽ 207::

- Convention፤ በከዚክ የተካሄደ ዓመታዊ ጉባኤ ገጽ 207::

- Teaching፤ የውርስ ንጢአት ከሰው ልብ ሳይወገድ፣ ክርስቲያን ንጢአትን በመቃወሙ አሸናፊ ሕይወት ሊኖረው ይችላል፤ ይህም የሚሆነው በመንፈስ ቅዱስ በሚገኘው የድል ኑሮ ነው ገጽ 207:213::

Legalism፤ የትእዛዛትን ዝርዝር ማዘጋጀት ወይም ተመችቶና መስሎ መኖር ገጽ 25:30::

Mystical Union (The)፤ በክርስቶስና በምእመናን መካከል ያለው አንድነት ምሥጢራዊና ከሰው አእምሮ በላይ በሆነው የመንፈስ ቅዱስ ሥራ የሚገኝ ስለሆነ፣ አብዛኛውን ጊዜ ምሥጢራዊ አንድነት በመባል ይታወቃል ገጽ 91:93::

Nationalism! ብሔራዊ ወገናዊነት የሚገልግረውን አመለካከት ገጽ 25:30::

Order of Salvation (ORDO SALUTIS)! የድኅነት ቅደም ተከተል ገጽ 110:115::

Penance! በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ምእመናን ንስሐ ሲገቡ የሚፈጸመውን ልዩ ልዩ ሥርዐት ያመለክታል ገጽ 135:147::

Pneumatology! ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ ገጽ 23:30::

Reprobation! ቃሉ ለድኅነት ሳይመረጡ የቀሩትን ያመለክታል ገጽ 98:108::

Sandemanians! እውነተኛ እምነት እውነትን ዐውቆ ማመን ብቻ እንደሆነ የሚያስተምሩ የሮበርት ሰንድማን ተከታዮች ገጽ 142:147::

Sub-Conscious! አዲስ ልደት እውን የሚሆንበት በሰው ልብ ከሰው ልቡ በታች ያለው ክፍል ገጽ 123:129::

Supralapsarians! በድኅነት ቅደም ተከተል ውስጥ ምርጫ ከፍጥረትና ከውድቀት በፊት እንደሆነ የሚያምኑ ገጽ 103:109::

Traditionalism! የሰውን ልብ ሁኔታ ችል በማለት የሃይማኖትን ትውፊት የመከተል ዝንባሌ ገጽ 25:30::

2. ከልዩ ልዩ አርእስት ጋር የስሞችና የሐረጎች ማውጫ

ዋና ዋናዎቹ የትምህርት አርእስት በምዕራፍ ማውጫዎች ላይ ይገኛሉ። ከዚህ ላይ ግን የሰው ስሞች ከአርእስቱ ጋር እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል።

ሃይማኖት 23 45 137 140 155 156
159 183 204

- የሃይማኖት መሪዎች 53 134

- የሃይማኖት ትውፊት 25

- የኒቅያ ሥርዐተ ሃይማኖት 23
26 70

ሱተር - ማርቲን 128 157 158 205

ሊበራል (ሊበራሎች) 37 142

ልዕልና

- የእግዚአብሔር 31 75 103
162 183 197 204

ልደት

- አዲስ 35 69 80-81 122 126
129 154 173 208 214

- ዳግም 112-115 120-129 149

ልጅነት

- የልጅነት መብት 150 170 172

- የልጅነት መንፈስ 165 169
172

- የልጅነት ጎላፊነት 166 170

- የብኩርና መብት 168

ሱይድ ጆንስ - ማርቲን 178

ሐዋርያት 35 36 49 58-59 62 64
72 73 96 97 101 113
117 122 145 162 173
192-193

- የሐዋርያት ሥርዐተ ሃይማኖት
23

- የሐዋርያት ሥራ 62 73 97
135 140 174 177 186 188
197

- የሐዋርያት ትምህርት 28

መላእክት 91 97 105 167 211

መስቀል

- የመስቀል ላይ ሥራ 150

መቃርዮስ

- የመቃርዮስ ትምህርት 203
207

መንፈስ ቅዱስ

- የመንፈስ ቅዱስ መላት 173
182-183 189-190

- የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት
169 179

- የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች
26-27 80 182 186

- የመንፈስ ቅዱስ ቅባት 29
181

- የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት 26
173 175 176 182-183 185
186 188 189

- የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ 181
182 192 201

- የቅድስና መንፈስ 57 196-197

- የእውነት መንፈስ 28 60 62
179

- የጸጋ መንፈስ 42 72

- የፍቅር መንፈስ 29

- የጥበብ መንፈስ 37 181

ማኅተም

- የመንፈስ ቅዱስ 179 180

ምልቶን 75

ምሥጢረ ሥላሴ 149 183

ምሥጢረ ሥጋዊ 149

ምርጫ 42 79 83 94 95 96 97 98-
109 162 214-215

ምጽአት

- ዳግም 24 59 60 73 86 93
106 115 153 163 166 180

ሥራ

- መልካም 44 54 107 114
135 150 155-156 159-160
164 171 196-197 216

- የመንፈስ ቅዱስ 23 29 34
38-39 41-42 50-51 54 58
69-70 73 79-81 120 122-
123 125 138 168-169 177
196-197 208

ሩአኸ 31-39

- የሩአኸ ሥራ 31 32 36 37

ስርየት (ማስተስረያ) 29 49 76 119
148 157 215

- የጎጢአት 80 81 82 113 118
128 137 149 154 158 175
188 196

ሳንድማን - ሮበርት 142

ቃል ኪዳን

- የቤዛ 85 96

- የጸጋ 42

ቅድስና

- የቅድስና አኗኗር 114 163
191 194 195 196

- የቅድስና ደረጃ 114 148 162
184 186 206

በረከት 42 81 86 100 139 144 167-
170 183-184 186 190 202
206-207 209 212 215

በዓለ ጎምሳ 24 34 49 62 73 79 118
173-177 179 182 190

ቡልትማን - ሩዶልፍ 142

ባርት - ካርል 100

ቤተ ክርስቲያን

- የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት
41 92 110 203-205

- የቤተ ክርስቲያን አባቶች
(አበው) 49 75 149 203

ቤዛ (ቤዛነት) 32 72 81 85 109 148
149 204

ብኩርና

- የብኩርና መብት 168

ተሐድሶ

- የተሐድሶ ሊቃውንት 37

- የተሐድሶ መሪዎች 26 103
150 158 205

- የተሐድሶ ተከታዮች 41 103
128 150 184

- የተሐድሶ ትምህርት 103-104

- የተሐድሶ ዘመን 79

ትሥጉት 23 34 36 50 51 52 59 62
73 179 189 203

ትውፊታውያን 185

ጎጢአት

- የጎጢአት ብክለት 150

- የሰው ብክለት 78 154 214

አለኝታ 54 169 180-181 197 201

- ተመክሮታዊ 144

አርሜኒዮስ - ያዕቆብ

- የአርሜኒዮስ ተከታዮች
(አርሜኒዮሳውያን) 41 103
104 205

አስተርጓፊ 23 36 38 39 44 50 53
62 162 183

አባት 74 165-167 170 172 215-216

አባትነት 92 167

- አውነተኛ 167

አብርሃም 36 80 120 125 129

- የልቡና አብርሃም 125

አትናቴዎስ 60 66

አኩናስ - ቶማስ 103 128 150 158
205

አውግስጢኖስ 26 40 67 75 103 128
144 149-150 158 203-205

- የአውግስጢኖስ ትምህርት
203-205

• ግልጥ የሆነው 204

• ግልጥ ያልሆነው 204

ኢረኔየስ 52

እምነት

- የሚያድን 115 138 142 145

- የተአምር 138

- የታሪክ 137-138

- ጊዜያዊ 137-138

ካልቪን - ዮሐንስ 67 79 103 128
158 205 213

ካሪዝማቲኮች 26 184 185 187

ወስሊ - ዮሐንስ 184 203 206-207

ወንድም

- የምእመናን 168

ወንድምነት

- የክርስቶስ 160 168

ዊምበር - ዮሐንስ 187-188

ውትራልድ - ጊዮርጊስ 184 188 190

ዋስትና 83 169 180 214-216

ዌስትሞንስተር የሃይማኖት መግለጫ
171-172

ዕርቅ 148

ጉድውን - ቶማስ 183-184 189

ግኖስቲካዊ አሳቦች 141

ጥምቀት 175 176

- የመንፈስ ቅዱስ 175 176 178
185-186

- የመከራ 175

- የንስሐ 175

- የውሃ 175-176

- በኢየሱስ ስም መጠመቅ 79
100 110-111 173 177-178

ጥሪ 31 53-54 96 100 106 111 114
116 124 128-129 142 207-208 210
211 214

- ውጤታማ 117

- የወንጌል 117-120 127 128-
129 132 133

- የውጭ 117

አራቅሊጦስ 49 65

አንጠቆስጤ 190

- አንጠቆስጤያውያን 26 184-
187 189-190 213

እጋ

- ልዩ (የሚያድን) 42 46 47
72

- የጋርዮሽ 23 26 42-47 62 72
99 195

- ፍሬውና መሣሪያዎቹ 43-45

ጽድቅ 33 35 36 41 50 52 65 72
73 78 81 82 85 113 114 120
126 128 138 141 148-164
166 199 205 209

- የጽድቅ መንገድ 156-159
- የጽድቅ ሥራ 150 184
- የጽድቅ ትምህርት 149-150 158-159
- የጽድቅ ጊዜ 151 152

ፈቃድ

- የፈቃድ ነጻነት 125

ፍርድ (ኩነት) 98-99 104-105 148 159

- የፍርድ ቀን 152 156

ፍትሕ 104-105 151

- ኢፍትሐዊ 104-105 148

ፍጥረት 32 43 51 69 72-75 117 211

- አዲስ 39 51 59 72 81 84 121-122 128 208

ፔላጊዮስ 128 158 204

- የፔላጊዮስ ትምህርት 40-41 204

3. ማብራሪያ የተሰጠባቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች

በዚህ ማውጫ በተለይ በሐተታ የተብራሩና ትምህርቱን የሚያረጋግጡ ጥቅሶች እንጂ በመጽሐፉ የተጠቀሱ ጥቅሶች ሁሉ አልተዘረዘሩም፡፡ ማናቸውም ጥቅስ በአንቀጹና በዐውዱ መሠረት እንዲታይ ያስፈልጋልና አንዳንድ ጊዜ እያንዳንዱ ጥቅስ ሳይሆን አንቀጹ ብቻ ተጠቀሟል፡፡ ከወንጌሎች በተወሰነ ክፍል አንድ ጥቅስ በዝርዝር ተጠቅሶ ካልተገኘ ከሌሎች ወንጌላት የተብራሩ አሳብ ያለበትን ተመሳሳይ ጥቅስ መፈለግ የተሻለ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ኦሪት ዘፍጥረት

	ገጽ
1+2	24 32
1+2-3	69
1+26-27	73
2+7	24 32
2+15:19-20	74
2+16-17	74
3+17-19	43
4+21-22	44
15+6	151 152 161
22+12-18	161
41+38-39	33
47+25	43

ኦሪት ዘጸአት

2+12-15	206
3+4-12	95
4+22	165
19+3-6	191
20+1-17	191
20+13-17	193
28+3	69
31+2-5	24 33
40+34-35	50

ኦሪት ዘሌዋውያን

11+44-45	191
19+2	202
19+18	193

ኦሪት ዘኲልቀኑ

12+3	206
------	-----

ኦሪት ዘዳግም

7+7	214
7+7-8	95
10+15	95
25+1	148
32+48-52	206

መሳፍንት

2+10-19	192
6+34	36
15+14	24
17+6	45

መጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ

6+20	181
16+13	24 36 50
16+14	44

መጽሐፈ ሳሙኤል ካልኦ

11+1-27	206
12+1-25	206
23+2	36 37

መጽሐፈ ነገሥት ቀዳማዊ

20+27-29	43
----------	----

መጽሐፈ ነገሥት ካልኦ

10+28-31	44
----------	----

መጽሐፈ ዜና መዋዕል ቀዳማዊ

12+18	37
16+29	33

መጽሐፈ ዜና መዋዕል ካልክ

7+14	214
33+12-13	132

መጽሐፈ ኢዮብ

1+12	44
2+6	44
26+13	24
32+8	24
33+4	24 32

መዝሙረ ዳዊት

8+3-8	72
14+1-3	78
14+3-6	43
33+6	24 32
፶. 51	133
51+10-11	25 31
51+10-12	34
51+17	136
85+4	131
103+13-14	169
104+30	24 32
130+3-4	137
143+2	149

መጽሐፈ ምዕሊ

17+15:23	148
28+13	135

መጽሐፈ መክብብ

11+5	124
------	-----

ትንቢተ ኢሳይያስ

6+1-5	31
6+9-10	131
11+1-3	52
11+1-5	33 37 39
11+2	181
42+1	53 96
53+6	86
53+11-12	215

55+6	131
58+13	193
59+1-2	77
59+2	76
59+10:12-13	78
59+21	35
63+7-14	33 34
64+6	155
65+9:22	96

ትንቢተ ኤርምያስ

7+23-25	43
17+9	77 79 187
19+7	46
23+6	153 154
23+29	215
31+18	131
31+33-34	125
33+16	154

ትንቢተ ሕዝቅኤል

2+2	24
፶. 16	40
20+5	95
33+11	131
፶. 36	40
36+25-27	24 35 78 121 123
36+26-27	174

ትንቢተ ዳንኤል

5+12	33
------	----

ትንቢተ ሆሴዕ

11+1	166
------	-----

ትንቢተ ኢዩሴል

2+28-32	38 174
---------	--------

ትንቢተ ዮናስ

3+5-10	131
--------	-----

ትንቢተ ዕንግቆም

2+4	96
-----	----

ትንቢተ ሐጌ

2+23 96

የማቴዎስ ወንጌል

1+23 50
 3+1-2 133
 3+17 48
 4+17 133
 5+3 136
 5+3-12 207
 5+21-26:27-30:33-37 192
 5+23-24 135
 5+44-45 43 45
 5+48 191
 6+9-10 171
 6+12 171
 7+16-21 159
 9+22 138
 11+12 143
 11+25 105
 11+25-26 99
 11+28 117 118 193
 11+28-30 144
 11+29-30 194
 12+22-32 56
 12+33-37 156
 12+36-37 148
 13+5-6:20-21 131
 13+14-15 131
 16+16-17 173
 17+20 139
 18+20 91
 19+25-26 77
 20+15-16 105
 20+16 96 117
 20+22-23 175
 21+21 139
 22+14 96
 25+1-13:14-30 160
 25+31-34:45 36
 25+31-46 37
 25+40 38
 27+3-5 133 135
 28+18-19 128

28+18-20 66
 28+19-20 63 105 175
 28+20 91

የማርቆስ ወንጌል

1+4 175
 1+8 174 175
 1+14-15 79 81
 1+15 111 132
 2+1-12 138
 3+34-35 160
 4+3-20 155
 4+5-6:16-17 138
 6+12 133
 10+52 138
 12+29-31 170
 12+30-32 192
 13+20:27 96
 16+15 105 117

የሉቃስ ወንጌል

1+15 182
 1+31 50
 1+35 39 50 51
 1+41:67 39 182
 2+49 52
 3+7-9 155
 3+8 135
 3+8:10 136
 3+16 53 175
 3+21-22 52
 3+28 165
 4+1-2 55
 4+1:14:18-21 54
 4+13 206
 4+14 55
 4+14-18 51
 4+17-19 55 181
 6+23 96
 6+36 191
 7+29 149
 7+36-50 139
 8+50 139
 9+23 136

9+28-36	51	3+3:5	195
10+20	102	3+3-8	78 208
10+21	56	3+3-8:14-16	167
10+29-36	160	3+3-10	121
11+13	170 174	3+4	112
12+32-33	170	3+5	66 80 121
12+47-48	119	3+5:20	125
13+1-5	137	3+5-6	112
13+24	143	3+6	122
15+11-24	134	3+7-10	35
15+18-19	145	3+8	124
15+25-32	134	3+8-9	36
16+31	119	3+14-15	140
17+6	146	3+14-16	112
17+19	138	3+16	119 132
18+13	145	3+16-18:36	118 140
18+18-23	135	3+19-20	125
18+21-23	142	3+33-34	54
18+22	136	3+36	36
18+35-43	139 143	4+29:39	132
18+35-19+10	142 145	4+46-47	139
19+5	102	4+48-50	139
19+5-6	135	4+51-53	139
19+8	133 136	5+22-23	168
19+8-9	132	5+39-40	119
22+32	132	5+46	119
24+46-49	151	6+27	53
24+49	185	6+37-39	96
		6+37-40	100
		6+38	168
		6+39	102
		6+44	80 113
		6+70	96
		7+39	38 58 173
		8+23	52
		8+24	139
		8+32	194
		8+34	77
		8+41-46	208
		8+50	138
		10+10	170
		10+27-28	96
		10+28-29	169 216
		13+15	194
<u>የፍልጋት ወንጌል</u>			
1+3	91		
1+9	91		
1+12	140 167		
1+ 12-13	78 112 113 121		
1+13	121 167		
1+14	51		
1+16	154		
1+18	38		
1+32	69		
1+32-33	54		
1+33	38		
2+19-22	34		
3+1-12	142		
3+1-16	139		

13+34-35	126 171
9 ^o . 14-16	48
14+9:21-23	208
14+11	139
14+16	59 64 80 180
14+16-17	174
14+17	28 38 49 179
14+18	60
14+23	89
14+23:26	60
14+26	64
14+26-28	89
15+1-11	84
15+4-5	152
15+8	159
15+9-10	192
15+14	192
15+16	96
15+26	24 28 38 62 64
	66 68 70 179
15+26-27	48
15+27	49
16+7	58
16+8-11	65 120
16+12-13	60
16+13	28 125
16+13-15	38
16+14	24 28 60 65
16+27	139
16+32	168
16+33	90
17+1-2	96
17+3	208
17+4	168
17+8	173
17+11-12	214
17+20-21	88
17+21	92
17+20-23	84
17+22-24	199
20+17	168
20+22	58
20+31	139
21+17	194

የሐዋርያት ሥራ

1+1-2	60
1+5	174 175
1+5:8	185
1+8	24 70 73 105 151 178 186
2+2-4	177
2+4	185
2+16-18	186
2+16-21	174
2+17	100
2+17-21	24
2+21:38	100
2+33	59 151 174
2+33-36	179
2+38	79 89 111 113 118
	137 173 174
2+41	73
2+47	97
3+16	140
3+19-20	81 132 137
4+31	182
5+31	137 143
5+31-32	118
6+3-5	182 187
7+51	44 64
7+55-56	182
8+4-25	177
8+12-17	186
8+26-40	208
8+27-39	132
8+29:39	64 197
9+4	89
9+5-18	132
9+6	215
9+17	177
10+1-11+18	178
10+19:24:44-48	73
10+34-48	186
10+38	54 165 181
11+18	137
11+23	72
11+24	182 187
13+1-3	208
13+2-4	70

13+9-11	182	3+11-12	215
13+38-39	149	3+11-18	154
13+39	140	3+19-20	104 149
13+48	97 100 140 208	3+19-20:21	153
13+52	182	3+20	153
14+16-17	43	3+20-22:28	141
14+22:27	140	3+21-22	153
15+9	140	3+21-31	156
15+11	140	3+23	118
15+26-29	92	3+24	141 153 154
16+6	64	3+25	215
16+14	117 125	3+25-26	119 151 154
16+14-15	120	3+28	159
16+30-31	162	9 ^m . 4	35
16+30-34	133	4+3	161
16+31	81 111	4+3-5	138
17+10-11	28	4+4-5	155 161
17+30:34	132	4+12	138
18+9-10	106	4+19-21	152
18+27	143	4+20-21	146
19+1-7	178 186	4+23-25	151
20+7	193	5+1-5	152
20+20-21	111 120 209	5+2	194 199
20+24	215	5+2:20-21	72
22+16	123 177	5+7	72
26+17-18	113 120	5+8	119
26+18-19	162	5+9	154
26+20	135	5+12-19	84 85
26+26-29	142	5+15:17	75
28+25-27	131	5+16	149
		5+19	85
C²⁰		6+1-11	197 199 208
1+3-4	57 153	6+1-14:19	163
1+6	118	6+2:6	163
1+6-7	117	6+4-11	86
1+16	215	6+6	184
1+18-3+20	156	6+6:11	86
1+21-30	193	6+11-14	186
1+22-32	195	6+12-14:19	86
1+29-32	43	6+12-23	199
1+32	134	6+14	77 209
2+14-15	44	6+23	118 153 154 200
2+22	193	9 ^m . 7	200
3+11	78 125	7+4-6	163

7+12	194	10+27-28	96
7+14-25	203 207	11+5	102
7+22	208	11+5-7	97
7+24	208	11+28	97
7+24-25	203	11+36	74 92
9 ^o . 8	201-202	12+2	122
8+1	87	12+5	87
8+1-4	209	13+1-7	45
8+3-4	51 181	13+3	44
8+3-6	197	13+8-10	193 209
8+3-8	196	13+14	136
8+9	59 80 92	14+23	44
8+9-10	49	15+17	87
8+9:11	92		
8+9-14	24	15 ቅርንቆስ	
8+11	57 64	1+1-2	113
8+12-39	166	1+4-9:10-17	206
8+13	184	1+9	91 118
8+13:14	181	1+21	117
8+15	68 165	1+26-27	105
8+15-16	54 169	1+27-28	214
8+16	155 166	1+30	155
8+16:17	82 113	1+30-31	105 153 192
8+17:29	168	2+9	169 176
8+23	165	2+10-11	64
8+28	107	2+10-12	66
8+29	25 95 100 101 107 117 214	2+12-15	24
8+29-30	81 103 111 115 151	2+14	26 27
8+32	42	3+21-23	169
8+33-34	97 149	4+4-27	90
8+34	89	4+17	87
9+4	165 166	6+11	162
9+6-13:15-16:22-24	94	6+19-20	163
9+11	101	8+3	101
9+16	102 105	10+2	175 176
9+17-18	99	10+17	176
9+18-24	105	12+4-13:27-31	182
9+22-23	43	12+6-11	26 27
10+2-4	141	12+7	186
10+3-4	156	12+11	188
10+9	118	12+12	176
10+9-11	152	12+13	176
10+14	117	12+26	88
10+14:17	141	9 ^o . 13	209

14+12	186
15+3	86
15+3-4	142 152
15+10	154 215
15+16-17	151
15+21-22	76
15+22	87
15+45	59
15+45:47-49	52
15+58	106

25 ቆርጉቶስ

1+21-22	181 184
1+22	180
2+10	91
2+17	87
3+17-18	59 60
3+18	89 127 194 199 202
4+1-18	202
4+3-4	46
5+5	180 184
5+8	91
5+17	84 86 121 128 155
	156 198 208 210 214
5+21	86 154 155
6+1	91
7+10	133 135
9+8-9:14	42
12+12	188
13+5	89
13+14	63 92

ገላትያ

1+6	118
1+15	215
1+15-16	120
2+14-21	157
2+16	111 141
2+20	86 88 89 102 146 152
3+2-5	89 175
3+10:13	192
3+13	154
3+23-24	160
3+23-4+7	166

3+26	161
3+27	85
3+28	88
4+4-5	165
4+6	68 89 155 166
4+7	166
5+16-17	207 209
5+17	136 203
5+17-18	201 203
5+19-21	77
5+19-23	201
5+22	181 182 192 197 209
5+22-23	34 208
5+24	136
6+14	105

ክሌላ

1+1	113 162
1+2-3+17	166
1+3-5	214
1+3-5:11	151
1+3-6:9-13	160
1+3-14	97 103
1+4	65 95 101 107 108 214 215
1+4:12	85
1+5	165 166 214
1+5-6	101
1+6	108
1+6:1 2+6-8	106
1+11	95
1+12	214
1+13	161
1+13-14	80 108 180
1+18-19	80
1+19-21	186
2+1-3	128 196
2+1-5	153
2+1-10	122
2+4-9	214
2+5	112
2+5:8-9	153
2+5-10	40
2+6-7	42
2+8-10	40

2+10	84 87 122 198
2+14-16	77
2+19	167
2+19-22	84
3+14-15	167
3+17	89
4+1:4:6:10:11:12:14	103
4+8:11-13	186
4+11-13	90
4+22	184
4+22-24	198
4+24	191 209
4+30	24 25 180
5+1-2	171
5+2	215
5+2-3	87
5+8-11	171
5+17	182
5+18	182
5+31-32	88
6+1-3	193
6+10	87
6+11:13	171

ፊልድስደስ

1+6	107
1+21-23	129
1+29	40
2+4-5	187
2+5	194
2+7	88
2+12-13	25 40 196 207
3+10	90
3+18-19	46
4+2:4	87
4+10:13	87
4+13	89
4+19	87

ቆላስደስ

1+13-14	81 196
1+27	89
1+28-29	87
1+29	81 196

2+6-7	87
2+13	122
2+14	77 215
3+1:4	86
3+1-4	198
3+9-10	136

1ኛ ተሰሎንቄ

1+2-4	97 107
2+11-12	118 194
2+19-20	106
4+3	181 199 210
4+4-8	163
4+7	118
4+17	91
5+9	100
5+19-21	27
5+23-24	163 196 212
5+24	117

2ኛ ተሰሎንቄ

2+13	97 100 103 107 144 154 208
------	----------------------------

1ኛ ጢሞቴዎስ

1+19-20	121
2+1-2	45
3+16	32
4+3-4	43
4+10	45
5+21	91
5+22	127
6+12	118
6+17	43

2ኛ ጢሞቴዎስ

1+1	87
1+9	85 99 103 154
1+12	162
2+10	87 108
2+19	101
3+15-17	36
3+16-17	24 65
4+8	152 162

ቲቶ

1+1-2	97
2+11	42
3+5	80 81 122
3+5-7	24 42 69 72

ዕብራውያን

1+1-2	38
1+9	181
2+4	70 188
2+10	215
2+13	168
2+14-15	192
5+8	161
5+10	216
6+4-6	119
6+20	216
7+2	216
7+24-25	89
7+25	216
7+27	215
9+4	57
9+15	216
9+22	119 154
10+5-7	69
10+19-22	215
10+29	42
10+38	141
9 ^ሰ . 11	35
11+1	141 144
11+2-40	141
11+6	138
11+8	152
11+9	152
11+10	152
11+17-19	152
12+5-11	170
12+10	196
12+14	197 203
12+18-24	212
12+22-24	91
12+24	216
13+20-21	196 216

፲፯ ጸጥርስ

1+1-2	32 63 95 98 106 197 215
1+3	122
1+3-5	83 141 158 162 169
1+3:23	121
1+6-9	170
1+10-12	37 38
1+15-16	82 191 202
1+22	81
1+23	113 126 215
1+23-25	105 124
2+2-3	187
2+4-5	88
2+9	98 106 214
2+9-10	82
2+13-14	45
2+20-21	118
2+21	90 194
2+24	86 118 154 163
3+4	208
5+8	82
5+10	195
5+13	98

2፻ ጸጥርስ

1+5-11	98 108
1+10	103 106
1+21	24 36 69
2+7-8	98
3+17-18	211
3+18	187

፲፯ ዮሐንስ

1+1-4	171
1+5-7	171
1+5-2+21	162
1+7-2+1	126
1+8-10	184 207
1+9	161
2+1-2	184
2+2	76
2+6	90

2+9	131
2+15-16	28
2+20:27	125
2+26-27	29
2+27	181
2+29	112 126 184 195
3+1	214
3+1-2	162
3+2	89 91
3+9	181 184
3+14-16	210
3+14-18	141
3+16	90
3+23	141
3+24	89
4+4	89
4+7	196
4+8-10	40
4+9	103
4+16	141
4+18	195
4+20	160 170
5+1	196
5+4	112 126 196
5+10-12	138
5+12	82 144
5+13	162

2ኛ ዮሐንስ

1-2:13	98
--------	----

ዮሐንስ

1+2-3	170
-------	-----

1+2-4	90
1+18	66 113 121
2+18-26	140
2+19	135 142
2+22-24	161
2+26	155 159

ዴታ

4	98
21	127

የዮሐንስ ራስደ

2+5:16:21-22	146
2+5:16:22	133
2+7:11:17:29	96
2+17	102
3+1	60
3+5	98
3+20	88 89 118 144
3+21	90
13+8	98 102
20+14-15	77
22+17	128